

Bosna i Hercegovina

Босна и Херцеговина

Sud Bosne i Hercegovine

Суд Босна и Херцеговина

Predmet broj: S1 2 K 028556 18 K
Datum objavljivanja: 26.12.2022. godine

Vijeće u sastavu: Izo Tankić,
Biljana Ćuković
Stanko Blagić

PREDMET TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Protiv

**ELVISA SALČINOVIĆA, TONIJA HAMIDOVIĆA, KENANA FRNDIĆA, LUKE
HRUSTIĆA, NEDELJKA DAKIĆA, BOŽIDARA TRIŠIĆA**

PRESUDA

**Tužilaštva Bosne i Hercegovine: Diana Kajmaković, Senad Osmić
Branilac optuženog, Elvisa Salčinovića, advokat Mirsad Crnovršanin
Branilac optuženog Tonija Hamidovića, advokat Azijada Mujkić
Branilac optuženog Luke Hrustića, advokat Senad Dupovac
Branilac optuženog Kenana Frndića, advokat Mladen Veseljak
Branilac optuženog Nedeljka Dakića, advokat Sead Temim
Branilac optuženog Božidara Trišića, advokat Belma Balijagić Džuho**

Broj: S1 2 K 028556 18 K
Sarajevo, 26.12.2022. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, Odjela II za organizovani kriminal, privredni kriminal i korupciju, u vijeću sastavljenom od sudija Ize Tankića, kao predsjednika vijeća, te sudija Biljane Ćuković i Stanka Blagića kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog savjednika Sanide Vahida-Ramić u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženih Elvisa Salčinovića i dr., zbog krivičnog djela Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2. i 3. KZ BiH, u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1., 2. i 4. KZ BiH, i dr. odlučujući po optužnici Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: T20 0 KTO 000 8391 14 od 28.8.2018. godine, a potvrđene dana 25.6.2018. godine, nakon održanog glavnog javnog pretresa u kojem je dijelom bila isključena javnost, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH Senada Osmića, optuženog Elvisa Salčinovića i njegovog branioca, advokata Mirsada Crnovršanina, optuženog Tonija Hamidovića i njegovog branioca, advokata Azijade Mujkić, optuženog Luke Hrustića i njegovog branioca, advokata Senada Dupovca, optuženog Kenana Frndića i njegovog branioca, advokata Mladena Veseljaka, optuženog Nedeljka Dakića i njegovog branioca, advokata Seada Temima, optuženog Božidara Trišića, advokata Belme Balijagić Džuho, dana 26.12.2022. godine, donosi i javno objavljuje:

P R E S U D U

Optuženi:

- 1. ELVIS SALČINOVIĆ**, sin Ćazima Hamidovića i majke Nafije rođene Salčinović, rođen 28.05.1976. godine u Prijedoru, nastanjen u ..., JMBG: ..., po narodnosti ..., državljanin ..., po zanimanju radnik, pismen, završio pet razreda osnovne škole, nezaposlen, oženjen, otac dvadesetoro djece, nije služio vojsku, nema čin rezervnog vojnog starješine, ne vodi se u evidenciji vojnog organa, nije odlikovan, srednjeg imovnog stanja, **osuđivan**
- 2. TONI HAMIDOVIĆ**, sin Ševke Hamidovića i majke Zijade, rođene Hrustić, rođen 17.05.1991. godine u Sanskom Mostu, nastanjen u ..., JMBG: ..., po narodnosti ..., državljanin ..., po zanimanju radnik, pismen, nema završene škole, nezaposlen, neoženjen, otac šestoro mladb. djece, nije služio vojsku, nema čin rezervnog vojnog

starješine, ne vodi se u evidenciji vojnog organa, nije odlikovan, srednjeg imovnog stanja, **osuđivan**

3. **LUKA HRUSTIĆ**, sin Refike Hrustić, rođen 18.10.1992. godine u Rimu, nastanjen u ..., JMBG: ..., po narodnosti ..., državljanin ..., bez zanimanja, pismen, završio pet razreda osnovne škole, nezaposlen, nije oženjen, nije služio vojsku, nema čin rezervnog vojnog starješine, ne vodi se u evidenciji vojnog organa, nije odlikovan, srednjeg imovnog stanja, **nije osuđivan**,

4. **KENAN FRNDIĆ**, sin Abdulaha i majke Senade rođ. Mehmedagić, rođen 20.03.1980.godine u Zenici, nastanjen u ..., JMBG: ..., po narodnosti ..., državljanin ..., po zanimanju mašinski tehničar, pismen, završena SSS, nezaposlen, oženjen, otac dvoje mladb. djece, nije služio vojsku, nema čin rezervnog vojnog starješine, ne vodi se u evidenciji vojnog organa, nije odlikovan, lošeg imovnog stanja, **osuđivan**

5. **BOŽIDAR TRIŠIĆ**, sin Radosava i majke Višnje rođ. Prodanović, rođen 07.01.1957. godine u Rajićima – opština Vlasenica, nastanjen u ..., JMBG: ..., po narodnosti ..., državljanin ..., po zanimanju pravnik sa završenom VSS, pismen, zaposlen u opštini Vlasenica, oženjen, služio je vojsku u Zadru i Pirotu 1983. godine, ima čin rezervnog vojnog starješine, vodi se u evidenciji vojnog organa, nije odlikovan, dobrog imovnog stanja, **nije osuđivan**,

KRIVI SU:

Što su:

U vremenskom periodu od 2012. godine do 2015. godine Elvis Salčinović, Toni Hamidović, Kenan Frndić, V.S., D.H., i druge njima poznate osobe radi pribavljanja protivpravne imovinske koristi, vrbovali i prevozili osobe ženskog spola, kao i maloljetne osobe, u svrhu iskorištavanja tih osoba za vršenje raznih krivičnih djela krađe u državi u kojoj te osobe nemaju prebivalište ili čiji nisu državljani, dovodeći ih u položaj potpune podređenosti i zavisnosti, konstantnim prijetnjama upotrebom sile ili upotrebom sile, fizičkim i psihičkim maltretiranjem, vrijeđanjem, psovkama, pritiskom i prijetnjama koje se tiču njihove djece, i tako privoljavajući na aktivnosti koje se ogledaju u vršenju krađa, što je u suprotnosti sa *Konvencijom UN-a protiv transnacionalnog organizovanog kriminala iz 2000. godine* i *Protokolom za sprečavanje, zaustavljanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i djecom iz 2000. godine*, zatim su u namjeri pribavljanja za

sebe ili drugog neke koristi nedozvoljeno prevozili i omogućavali prevođenje jednog ili više lica preko državne granice i u tu svrhu sačinjavali, nabavljali i posjedovali lažne putne i lične isprave, te su izvršenjem navedenih krivičnih djela, odnosno njihovom eksploatacijom pribavili imovinsku korist u novcu u iznosu od zasigurno 1.559.552,37 Eura, materijalnim dobrima i drugim oblicima koristi, te su novcem pribavljenim izvršenjem krivičnih djela u inostranstvu kupovali pokretnu i nepokretnu imovinu, dograđivali i povećavali vrijednost vlastite imovine, raspolagali njim, vršili konverziju i njihov prijenos sa ciljem ozakonjenja pribavljenog novca, pa su tako:

1. Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Kenan Frndić

Elvis Salčinović i Toni Hamidović, su radi vrbovanja i eksploatacije osobe ženskog spola primoravali da vrše džepne krađe na području Pariza, glavnog grada R. Francuske, te da im tako ukradeni novac dostavljaju, te je tako Elvis Salčinović privolio svoju nevjenčanu suprugu *Sabahetu Hamidović*, Toni Hamidović je privolio svoje nevjenčane supruge *Maddalenu Čizmić zv. Manda* i *Hamidović Valica zv. Alisa Vala*, D.H. je privolio svoju nevjenčanu suprugu *Š.H.*, a V.S. privolio svoje dvije nevjenčane supruge S.S. i R.H., kao i dvoje maloljetne djece V.S. i N.S. na postupke koji su rezultirali njihovim dovođenjem u uslove u kojima su predmet izrabljivanja ili kojima su se privoljavale na samo namjeravano izrabljivanje putem fizičkog nasilja, prijetnjom nasiljem ili drugim zlom, putem prijetnje ili upotrebom sile ili drugih oblika prinude, prevare, obmanjivanja, zloupotrebe vlasti ili stanja ugroženosti u svrhu eksploatacije, te su ih tako doveli i držali u odnosu podređenosti ili zavisnosti, vršeći kontrolu nad njima značajnim ograničenjem njihove slobode kretanja, slobode odlučivanja i slobode djelovanja, te je tako dana 24.12.2014. godine Toni Hamidović istukao svoju nevjenčanu suprugu Maddalenu Čizmić zvana Manda, jer je pokušala da pobjegne i spasi se od eksploatacije i vrbovanja, nanijevši joj tjelesne povrede, te su svi optuženi tukli svoje nevjenčane supruge, nazivajući ih pogrdnim imenima, vrijeđajući ih, time ih prisiljavajući na aktivnosti koje se ogledaju u vršenju krađa, na način da im saopštavaju instrukcije da vrše krivična djela u glavnom gradu Francuske, u Parizu u metroima, muzejima i na drugim javnim mjestima, kada, gdje, na koji način i koliko novca treba da pošalju, pa su tako njihove nevjenčane supruge redovno pozivale osumnjičene na mobilne telefone i obavještavale ih koliko novca su ukrale i u kojoj valuti, a optuženi su njih pozivali tražeći određene novčane svote kako bi platili dugove, kupili automobil, novi mobilni telefon i druge skupocjene stvari, vršeći pritisak na svoje supruge, žrtve trgovine ljudima upućujući im ozbiljne prijetnje, pa je tako dana 18.11.2014. godine Elvis Salčinović svojoj nevjenčanoj supruzi Sabaheti Hamidović preko telefona izgovorao razne psovke, prijeteci joj „da će napraviti 40 operacija na njoj, da će mu sve platiti“, a sve iz razloga jer je taj dan ukrala samo 200,00 Eura, takođe i dana 29.04.2015. godine Elvis Salčinović prijeti Sabaheti Hamidović jer taj dan „nije zaradila ni dinara“, vrijeđajući je i izgovarajući psovke i pogrdne riječi, dana

15.11.2014. godine Toni Hamidović vrši pritisak na nevjenčanu suprugu Maddalenu Čizmić, prijeteci joj što je taj dan ukrala samo 300-400 Eura, a to zna jer su žene dužne da ih redovno obavještavaju koliko novca su uspjele ukrasti i u kojoj valuti, kao i o tome koje žene je francuska policija uhapsila, te je dana 02.12.2014. godine Toni Hamidović kritikovao Maddalenu Čizmić riječima „zašto nisi kao druge žene koje više krađu“, jer tih dana nije bio zadovoljan količinom novca koji mu je poslala, također je dana 16.11.2014. godine Toni Hamidović psovao i prijetio Maddaleni Čizmić „da će joj ukopati djecu“, te „da će je udarati po leđima“, zatim 27.11.2014. godine joj prijeti „Bog me ubio doći ću tamo i ubit ću te“, te joj dana 19.12.2014. godine prijeti govoreći joj da će „joj biti tri puta gore nego kada joj je slomio ruku“, uz konstantno držanje pod kontrolom i naređenja da žene neprestalno budu skupa, da bi na taj način kontrolisale jedna drugu, uz zabranu da novac zadržavaju kod sebe, kako ne bi stvorile neku ušteđevinu sa kojom bi se mogle osamostaliti i pobjeći od njih, a koji novac su oštećene iz R. Francuske lično ali i putem drugih lica, najčešće državljana Rumunije, preko Western Uniona prebacivale Elvisu Salčinoviću, Toniju Hamidoviću, D.H. i V.S. na način da su im nevjenčane supruge prije nego što pošalju novac slale SMS poruku u kojoj je pisalo ime rumunskog posrednika i broj transakcije, pa je tako dana 01.12.2014. godine i 02.12.2014. godine Sabaheta Hamidović Elvisu Salčinoviću poslala SMS poruke „Frunza Marian Costel 6532158952“ i „Irina Dinu 0650874180“, „Elena Marcu transfer broj 2273376533“, zatim u periodu od 17.03.2015. do 28.03.2015 godine Sabaheta Hamidović šalje Frndić Kenanu SMS poruke „Floarea Clototar 7116870555“, „Constanta Trandafir 9808844890“, „Ioan Palade 1917176061“, „But Alexandru 5575285089“, zatim 09.04.2015. godine Sabaheta Hamidović šalje SMS poruku sadržaja „Viorica Mustafa 0486330969“, dana 13.04.2015. godine šalje SMS sadržaja „Marica Constandache 5669293442“, a Maddalena Čizmić dana 17.11.2014. godine poslala SMS poruku Toniju Hamidoviću sa sadržajem „Alina Agafitei 85042870086“, te dana 24.11.2014. godine poslala SMS poruku Toniju Hamidoviću sa sadržajem „Antoaneta Peredescu 4173536803“, dana 27.11.2014. godine poslala SMS poruku Toniju Hamidoviću sa sadržajem „Maricia Constandache 7850732170“, te dana 01.12.2014. godine poslala SMS poruku Toniju Hamidoviću sa sadržajem „Aurelia Constantin 5434778905“, a optuženi su u Bosni i Hercegovini obezbijedili veći broj lica za primanje novca putem optuženog Frndić Kenana, koji je preko Western Union transakcija primio veći iznos novca na svoje ime ili na ime svoje žene *Frndić Dženite*, punice *Iriškić Halide*, oca *Frndić Abdulaha*, prijatelja *Tuzlak Kenana*, *Čavalić Adnana*, *Šuvalić Elmina*, *Porča Aldina*, *Behaderović Melisa*, *Vehabović Elmira*, *Muhamedagić Amira*, *Fafulić Armina*, *Iriškić Jasmina*, *Mehmedović Nagiba*, ili je pronalazio lica na čija se imena novac slao i koji su taj novac nakon podizanja u banci davali Elvisu Salčinoviću, V.S., H.D. i Toniju Hamidoviću, te na taj način pokušavali da prikriju tok novca i činjenicu da su oni stvarni primaoci istog, da bi nakon toga optuženi Elvis Salčinović, V.S., H.D. i Hamidović Toni kupovinom nekretnina i skupocjenih vozila taj novac ubacivali u legalne novčane tokove,

2. Elvis Salčinović, Toni Hamidović, Kenan Frndić, Hrustić Luka i Božidar Trišić

Elvis Salčinović, Toni Hamidović, D.H., V.S. da bi prikrili svoje aktivnosti sa Hrustić Lukom, Frndić Kenanom i Trišić Božidarom stvorili su uporišta u lokalnim administrativnim službama i na taj način sebi i vanbračnim suprugama koje su eksploatisali pribavljali originalne bosanskohercegovačke dokumente sa lažnim identitetima, tako da su za pojedine žene koje su eksploatisali pribavljali lažne identitete maloljetnih osoba, a ponekad i djece, te su Kenan Frndić i Luka Hrustić vadili vozačke dozvole, uvjerenja o državljanstvu, izvode iz matične knjige rođenih na osnovu putnih listova za Salčinović Elvisa, H.D., S.V. i Hamidović Tonija i njihove bračne i vanbračne supruge, te mnogobrojne članove porodice Salčinović i Hamidović, kojima su na taj način nabavljali putne isprave i prevozili u R. Francusku, a Božidar Trišić koji je zaposlen u opštini Vlasenica kao samostalni stručni saradnik, koji je kao službeno lice u službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis unosio neistinite podatke te svojim potpisom, odnosno službenim pečatom ovjeravao službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis sa neistinitom sadržinom i koji je svojim potpisom, odnosno službenim pečatom omogućio pravljenje takve isprave i spisa sa neistinitom sadržinom, te su tako pribavljali rodne listove i uvjerenja o državljanstvu od lica koja su porjeklom iz BiH, a nisu prije toga vadili identifikacione dokumente, pa je Luka Hrustić te isprave uručivao optuženima i njihovim bračnim i vanbračnim suprugama i djeci koju su eksploatisali, i nakon toga Božidar Trišić im je davao instrukcije i upućivao ih na koji način da pribave originalnu ličnu kartu sa tuđim imenom, u tu svrhu pribavljao je i krivotvorene isprave kojim se potvrđivao identitet lica koja su predavala za identifikacione dokumente, te je Kenan Frndić posredstvom Trišić Božidara „završavao papire“, odnosno uvjerenja o državljanstvu, izvode iz matične knjige rođenih, putne isprave na osnovu putnih listova za Salčinović Elvisa, Hamidović Tonija, H.D., S.V. i njihove bračne i vanbračne supruge te članove porodice, a zasigurno za lica *Hamidović Idriz, Hamidović Melis, Hamidović Fajko, Hrustić Mečko, Hamidović Leonardo, Hamidović Vesna, Čizmić Maddalena, Hamidović Esad, Hamidović Fillipo, Seidović Samson* i drugi, za koje usluge je Božidar Trišić dobijao iznos od 50,00 do 200,00 Eura, a Kenan Frndić za usluge posredovanja i završavanja kompletne birokratske procedure dobijao iznos od 100,00 do 200,00 Eura.

3. Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Kenan Frndić

Elvis Salčinović, Toni Hamidović, D.H. i V.S. su u više navrata posredstvom Kenana Frndića iznajmljivali rent-a-car vozila na imena drugih lica, kojim je upravljao Kenan Frndić, koji je duži vremenski period vršio prevoz žrtava trgovine ljudima tim vozilima na

relaciji BiH – R. Francuska po naredbi Elvisa Salčinovića, Tonija Hamidovića, D.H. i V.S., čak je prevezio i optužene, koji često, kao i žrtve trgovine ljudima, odnosno njihove bračne i vanbračne supruge, nisu posjedovali validne dokumente, ali su ipak prebacivani preko granice Bosne i Hercegovine, u koju svrhu su sačinjavali, nabavljali i posjedovali lažne putne i lične isprave, te bi prilikom povratka iz R. Francuske u Bosnu i Hercegovinu Kenan Frndić sa sobom ponio određeni iznos novca, tačno onoliko koliko se smije prenijeti preko državne granice, koji novac je po naredbi Salčinović Elvisa, Hamidović Tonija, H.D. i S.V., uzeo od njihovih bračnih i vanbračnih suprugama, odnosno žrtava trgovine ljudima, te isti u Bosni i Hercegovini predavao njima

4. Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Luka Hrustić

Elvis Salčinović, Toni Hamidović, D.H., V.S., Luka Hrustić su posredstvom svojih bračnih i vanbračnih suprugama, kao i drugih mnogobrojnih članova porodice Hamidović i Salčinović zahtijevali od osobe Velida Hamidičevića, zaposlenika Ministarstva vanjskih poslova BiH na radnom mjestu Savjetnika za konzularne poslove u Ambasadi BiH u Parizu - R.Francuska da im za novčanu naknadu izdaje Putne listove BiH, a da pri tome osobe za koje su tražili izdavanje Putnog lista BiH ne ispunjavaju uslove za izdavanje istog, na način da su se bračne i vanbračne supruge optuženih, a zasigurno Sabaheta Hamidović, Maddalena Čizmić, F.H., Š.H., kao i optuženi Luka Hrustić i Toni Hamidović lično se sastajali sa Velidom Hamidičevićem, predavali mu novac za Putni list BiH, koji je neizvršavanjem svoje službene dužnosti, znajući da isti ne ispunjavaju uslove za izdavanje Putnog lista BiH, optuženim i njihovim bračnim i vanbračnim suprugama, izdavao Putne listove BiH bez redovne procedure provjere podataka iz Zahtjeva za izdavanje Putnog lista BiH, bez prethodne obavezne provjere njihovog državljanškog statusa i/ili identiteta u IDDEEA bazi podataka Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH, kojoj je imao ovlašteni pristup u Ambasadi BiH u Parizu, za koje usluge su optuženi Velidu Hamidičeviću dali novčani iznos od ukupno 5.250,00 Eura, koji iznos odgovara 10.237,00 KM

5. Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Kenan Frndić

Elvis Salčinović, D.H., Toni Hamidović i V.S. su na način opisan u tačkama 1-4 Optužnice ostvarili imovinsku korist u materijalnim dobrima i u novcu, i to iznosu od 1.559.552,37 Eura što prema srednjem kursu CB BiH odgovara iznosu od 3.050.219,31 KM, za koji novac su kupovali razne skupocjene automobile kao što su BMW X5, Mercedes CL, Mercedes E klasa, Audi, Hummer, na način da je Kenan Frndić navedena vozila registrovao na svoje ime ili ime drugih osoba koje je on pronalazio, a najčešće članova njegove porodice oca *Frndić Abdulaha* i supruge *Frndić Dženite* ili prijatelja, a nekoliko vozila je registrovano na imena njihovih bračnih ili vanbračnih suprugama, a zasigurno

Venite Marić, Hamidović Safete, koje nemaju položen vozački ispit, zatim su kupovali nekretnine, i to zemljišnu parcelu i stambeni objekat u naselju Crkvice ukupne površine 552m², zemljišnu parcelu i stambeni objekat – Crvena kuća u naselju Lukovo polje ukupne površine 188m², te stan u ulici Kočeva 83,78 m², a sve kako bi tako stečen novac stavili u legalne novčane tokove i prikriili njegovo stvarno porijeklo

Čime su:

1. ELVIS SALČINOVIĆ

- pod tačkama 1, 2, 3 i 4 izreke počinio krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, a pod tačkom 5 izreke krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, sve u vezi člana 53. KZ BiH

2. TONI HAMIDOVIĆ

- pod tačkama 1, 2, 3 optužnice počinio krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, pod tačkom 4 izreke krivično djelo Davanje dara i druge oblike koristi iz člana 218 stav 1. KZ BiH i pod tačkom 5 izreke optužnice krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, sve u vezi člana 53. KZ BiH

3. LUKA HRUSTIĆ

- pod tačkama 2 izreke počinio krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS i pod tačkom 4 izreke krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZBiH

4. KENAN FRNDIĆ

- pod tačkama 1, 2, 3 i 4 izreke počinio krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. KZ BiH, a u odnosu na tačku 5 izreke krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, sve u vezi sa članom 53. KZ BiH, a u odnosu na tačku 5. izreke i u vezi sa članom 31. KZ BiH

5. BOŽIDAR TRIŠIĆ

- pod tačkom 2 optužnice počinio krivično djelo Primanje mita iz član 351. stav 1. KZ RS

Pa, Sud optuženom Elvisu Salčinoviću, na osnovu navedenog zakonskog propisa i uz primjenu odredbi članova 39., 42. i 48. KZ BiH,

U t v r đ u j e

Za krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, kaznu zatvora u trajanju 10 (deset) godina

Za krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine

Te ga Sud uz primjenu člana 53. stav 2. tačka b) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine osuđuje

NA JEDINSTVENU KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 12 (dvanaest) GODINA

U skladu sa članom 56. KZ BiH, optuženom se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme koje je proveo u pritvoru i to: od 23.6.2015. do 27.11.2015. godine.

Sud optuženom Toniju Hamidoviću, na osnovu navedenog zakonskog propisa i uz primjenu odredbi članova 39., 42. i 48. KZ BiH,

U t v r đ u j e

Za krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, kaznu zatvora u trajanju 10 (deset) godina

Za krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine

Za krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine

Te ga Sud uz primjenu člana 53. stav 2. tačka b) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine osuđuje

NA JEDINSTVENU KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 12 (dvanaest) GODINA

U skladu sa članom 56. KZ BiH, optuženom se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme koje je proveo u pritvoru i to: od 23.6.2015. do 27.11.2015. godine i od 27.09.2019. do 18.12.2019. godine.

Sud optuženom Kenanu Frndiću, na osnovu navedenog zakonskog propisa i uz primjenu odredbi članova 39., 42. i 48. KZ BiH,

U t v r đ u j e

Za krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. KZ BiH, kaznu zatvora u trajanju 4 (četiri) godine i 6 (šest) mjeseci

Za krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, u vezi sa članom 31. KZ BiH kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine

Te ga Sud uz primjenu člana 53. stav 2. tačka b) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine osuđuje

NA JEDINSTVENU KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 5 (pet) GODINA

Na osnovu člana 41. i 46. KZ BiH, optuženom se izriče i Novčana kazna kao sporedna u iznosu od 10.000. KM koju je optuženi dužan platiti u roku od 30 (trideset) dana od dana pravosnažnosti ove presude.

U skladu sa članom 56. KZ BiH, optuženom se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme koje je proveo u pritvoru i to: od 25.6.2015. do 1.9.2015. godine i od 3.7.2019. do 17.7.2019. godine.

Sud optuženog Luku Hrustića, na osnovu navedenog zakonskog propisa i uz primjenu odredbi članova 39., 42. i 48. KZ BiH,

U t v r đ u j e

Za krivično djelo davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav1 . KZBiH kazna zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine,

Za krivično djelo Davanje mita iz člana 352. KZ RS, kaznu zatvora u trajanju od 1 godine i 2 (dva) mjeseca, pa mu na osnovu člana 53. stav 2. KZ BiH, izriče

JEDINSTVENU KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 2 (DVIJE) GODINE

U skladu sa članom 56. KZ BiH, optuženom se u izrečenu kaznu zatvora uračunava vrijeme koje je proveo u pritvoru i to: od 23.6.2015. do 14.9.2015. godine i od 12.6.2021. do 30.05.2022. godine.

Sud optuženog Božidara Trišića, na osnovu navedenog zakonskog propisa i uz primjenu odredbi članova 39., 42. i 48. KZ BiH,

O S U Đ U J E

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 2 (DVIJE) GODINE

na osnovu člana 41. i 46. KZ BiH optuženom se izriče novčana kazna kao sporedna u iznosu od 5.000,00 KM koju je dužan platiti u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti ove presude.

Na osnovu člana 69. stav 1. tačka d) KZ BiH, a u vezi sa članom 74. stav 1. i 2. KZ BiH, prema optuženim, izriče se mjera sigurnosti oduzimanja predmeta i to:

1. Od optuženog Salčinović Elvisa, prema Potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta Državne agencije za istrge i zaštitu brojeva: 16-04/2-33/15 od dana 23.06.2015. godine i to:
 - Mobilni telefon marke „Iphone 6“, IMEI broj: 358367068066415 sa pripadajućom SIM karticom

2. Od optuženog Hamidović Tonija, prema Potvrdoma o privremenom oduzimanju predmeta Državne agencije za istrge i zaštitu brojeva: 16-04/2-35/15 i 16-04/2-38/15 i 16-04/2-45/15 od dana 23.06.2015. godine i to:
 - Mobilni telefon marke „Nokia“ crne boje, IMEI broj: 357271/05/265952/7
 - Mobilni telefon marke „Iphone“ crne boje, IMEI broj: 013350008731865 sa pripadajućom SIM karticom
 - Putni list broj ... na ime Cucolina Hamidović
 - Izvod iz matične knjige rođenih broj 02/6-13-1294/12 na ime Hamidović Denis
 - Zahtjev za prijavu/odjavu prebivališta broj R-86816-12
 - Potvrda o prijemu Lične karte broj L-7312812
 - Izvod iz matične knjige rođenih broj ...na ime Salčinović Elvis
 - Uvjerenje o državljanstvu broj ... na ime Salčinović Elvis
 - Rješenje Porezne uprave broj: 13-4/1-15-20-265/2012

- Rješenje Porezne uprave broj: 10-4-1-15-4-463/07
- Zahtjev za prijavu/odjavu prebivališta broj R1932-03 od 01.04.2003. godine na ime Hamidović Ćazim
- Ugovor o kupoprodaji nekretnine od 06.01.2001. godine
- Ugovor o kupoprodaji nekretnine broj 4087/2001 od 13.11.2001. godine
- Uvjerenje o državljanstvu broj ... na ime Hamidović Laura
- Rješenje Porezne uprave broj: 10-4-1/15-4-912/04 od 17.09.2004. godine
- Nalog za uplatu/isplatu Raiffaisen Banke od 18.01.2011. godine na ime Hamidović Ćazim
- Rješenje Porezne uprave broj: 10-4-1/01-15-4-834/01 od 15.02.2002. godine
- Ugovor o posredovanju u prodaji nekretnine od 12.11.2001. godine
- Rješenje Porezne uprave broj: 10-04/02-15-5-1909/04 od 31.08.2005. godine
- Izvod iz matične knjige rođenih broj ... na ime Hamidović Laura
- Rješenje Porezne uprave broj: 10-04/02-15-5-1909-05/04/5 od 04.03.2005. godine
- Fotokopija Izjave o predaji novca potpisana od strane Hamidović Ćazima
- ZK izvadak broj 1435/2002 sa prepisom posjedovnog lista
- Priznanica za prijem novca broj: 364-488-3501, primalac Tatjana Miličević pošiljalac Maricica Constandache
- PMV marke BMW tip 701 crne boje, broj šasije WBAKM21030CY70439 sa ključem i Potvrdom o registraciji vozila broj ... na ime Mrvoljak Nisveta
- Razni ključevi od vozila (9 komada)

3. Od optuženog Luke Hrustića, prema Potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta Državne agencije za istrage i zaštitu brojeva: 16-04/2-30/15 i 16-04/2-49/15 od dana 23.06.2015. godine i to:

- Mobilni telefon marke „Huawei“ IMEI broj: 865164020870505 IMEI broj 2: 865164020873582 sa pripadajućom SIM karticom
- Mobilni telefon marke „Samsung“ plave boje
- Ultra certifikat za broj ...
- Ultra certifikat za broj ...
- Nosač SIM kartice telefonskog broja ...
- SIM kartica mobilnog operatera „Wind“ serijskog broja...
- SIM kartica mobilnog operatera „Lyca“ serijskog broja ...
- Punomoć za Hrustić Luku od Hrustić Sandre za upis u Matičnu knjigu rođenih od 04.06.2015. godine
- Punomoć za Hrustić Luku za podizanje lične karte od 04.06.2015. godine
- Potvrda o registraciji vozila na ime Jurić Goran broj ...
- Potvrda o vlasništvu vozila na ime Jurić Goran ...
- SIM kartica mobilnog operatera „Lebara“ serijskog broja ...

- SIM kartica mobilnog operatera „Lebara“ serijskog broja ...
4. Od optuženog Frndić Kenana prema Potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta Državne agencije za istrage i zaštitu brojeva: 16-04/2-50/15 od 25.06.2015. godine i to:
- Mobilni telefon marke „Samsung“ bijele boje, IMEI broj: 357262/06/351583/2 sa pripadajućom SIM karticom
 - Mobilni telefon marke „ZTE“ crne boje, IMEI broj: 863843010049426 sa pripadajućom SIM karticom
5. Od optuženog Trišić Božidara prema Potvrdama o privremenom oduzimanju predmeta Državne agencije za istrage i zaštitu brojeva: 16-04/2-32/15 i 16-04/2-44/15 od dana 23.06.2015. godine i to:
- Mobilni telefon marke Nokia tip 6070, sive boje, IMEI broj: 352742013154365
 - SIM kartica broj:...
 - Omot spisa predmeta broj: 03/12-204-42/15 od 15.04.2015. godine – predmet: Zahtjev za naknadni upis u MKR građana BiH, podnosilac Mateo Hamidović sa svim spisima navedenim u popisu priloga
 - Omot spisa predmeta broj: 03/12-204-25/15 od 11.03.2015. godine – predmet: Zahtjev za naknadni upis u MKR građana BiH, podnosilac Luka Hamidović sa svim spisima navedenim u popisu priloga
 - Omot spisa predmeta broj: 03/12-204-35/15 od 30.03.2015. godine – predmet: Zahtjev za naknadni upis u MKR građana BiH, podnosilac Mečko Hrustić sa svim spisima navedenim u popisu priloga
 - Omot spisa predmeta broj: 03/12-204-34/15 od 27.02.2015. godine – predmet: Zahtjev za naknadni upis u MKR građana BiH, podnosilac Maddalena Čizmić sa svim spisima navedenim u popisu priloga
 - Omot spisa predmeta broj: 03/12-203-7/15 od 15.06.2015. godine – predmet: Zahtjev za promjenu imena ili prezimena, podnosilac Hrustić Frančeska
 - Omot spisa predmeta broj: 03/12-204-68/15 od 10.06.2015. godine – predmet: Zahtjev za naknadni upis u MKR građana BiH, podnosilac Hamidović Kemo sa svim spisima navedenim u popisu priloga
 - Omot spisa predmeta broj: 03/12-200-129/15 od 04.06.2015. godine – predmet: Zahtjev za naknadni upis u MKR građana BiH, podnosilac Ministarstvo uprave i lokalne samouprave, Sejdović Frančeska

- Omot spisa predmeta broj: 03/12-204-65/15 od 04.06.2015. godine – predmet: Zahtjev za naknadni upis u MKR građana BiH, podnosilac Sejdčić Renato sa svim spisima navedenim u popisu priloga

Na osnovu člana 110. i 111. KZ BiH, od optuženih Elvisa Salčinovića i Tonija Hamidovića se oduzima imovinska korist pribavljena izvršenjem krivičnog djela - novac u iznosu od po 389.888,092 Eura (tristosamdesetdevethiljadaosamstotinaosamdesetosam Eura i devedesetdvacenta) koji iznos su optuženi dužni uplatiti u korist budžeta Bosne i Hercegovine u roku od 30 (trideset) dana od dana pravosnažnosti presude, po srednjem kursu CB BiH važećem na dan uplate.

Na osnovu člana 188. stav 1. ZKP BiH, optuženi Elvis Salčinović, Toni Hamidović, Kenan Fmrdić, Luka Hrustić i Božidar Trišić se obavezuju da nadoknade troškove krivičnog postupka o čijoj visini će Sud, u skladu sa članom 186. stav 2. ZKP BiH, odlučiti posebnim rješenjem po pribavljanju potrebnih podataka.

Nasuprot navedenom,

II

Na osnovu odredbe iz člana 284. tačka a) ZKP BiH,

Optuženi:

6. **NEDELJKO DAKIĆ**, sin Branka i majke Bjelice rođ. Janjić, rođen 08.06.1969. godine u Prijedoru, nastanjen u ..., JMBG:..., po narodnosti ..., državljanin ..., po zanimanju ugostitelj sa završenom SSS, pismen, nezaposlen, oženjen, otac dvoje mlđb. djece, nije služio vojsku, nema čin rezervnog vojnog starješine, ne vodi se u evidenciji vojnog organa, nije odlikovan, srednjeg imovnog stanja, **osuđivan**

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

Da je,

Elvis Salčinović, Toni Hamidović, Denis Hamidović, Vehbija Salčinović da bi prikrili svoje aktivnosti sa ostalim članovima grupe za organizovani kriminal Hrustić Lukom, Frndić Kenanom, Dakić Nedeljkom i Trišić Božidarom stvorili su uporišta u lokalnim administrativnim službama i na taj način sebi i vanbračnim suprugama koje su eksploatisali pribavljali originalne bosanskohercegovačke dokumente sa lažnim identitetima, tako da su za pojedine žene koje su eksploatisali pribavljali lažne identitete maloljetnih osoba, a ponekad i djece, te su osumnjičeni Kenan Frndić i Luka Hrustić posredstvom osumnjičenog Nedeljka Dakića koji se koristio svojim poznanstvima sa uposlenicima u Opštini Prijedor, Centru za socijalni rad u Prijedoru i drugim poznanstvima ubrzanom procedurom vadio vozačke dozvole, uvjerenja o državljanstvu, izvode iz matične knjige rođenih na osnovu putnih listova za Salčinović Elvisa, Hamidović Tonija, Hamidović Denisa, Salčinović Vehbiju i njihove bračne i vanbračne supruge, te mnogobrojne članove porodice Salčinović i Hamidović, kojima su na taj način nabavljali putne isprave i prevozili u R. Francusku, za koje usluge je Nedeljko Dakić dobijao po 100,00 Eura, i osumnjičenog Božidara Trišića koji je zaposlen u opštini Vlasenica kao samostalni stručni saradnik, koji je kao službeno lice u službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis unosio neistinite podatke te svojim potpisom, odnosno službenim pečatom ovjeravao službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis sa neistinitom sadržinom i koji je svojim potpisom, odnosno službenim pečatom omogućio pravljenje takve isprave i spisa sa neistinitom sadržinom, te tako zloupotrebljavajući svoj službeni položaj, pribavljao rodne listove i uvjerenja o državljanstvu od lica koja su porjeklom iz BiH, a nisu prije toga vadili identifikacione dokumente, pa je osumnjičeni Luka Hrustić te isprave uručivao članovima grupe i njihovim bračnim i vanbračnim suprugama i djeci koji su eksploatisani, i nakon toga osumnjičeni Božidar Trišić im je davao instrukcije i upućivao ih na koji način da pribave originalnu ličnu kartu sa tuđim imenom, u tu svrhu pribavljao je i krivotvorene isprave kojim se potvrđivao identitet lica koja su predavala za identifikacione dokumente, te je osumnjičeni Kenan Frndić posredstvom osumnjičenog Trišić Božidara „završavao papire“, odnosno uvjerenja o državljanstvu, izvode iz matične knjige rođenih, putne isprave na osnovu putnih listova za Salčinović Elvisa, Hamidović Tonija, Hamidović Denisa, Salčinović Vehbiju i njihove bračne i vanbračne supruge te članove porodice, a zasigurno za lica *Hamidović Idriz, Hamidović Melis, Hamidović Fajko, Hrustić Mečko, Hamidović Leonardo, Hamidović Vesna, Čizmić Maddalena, Hamidović Esad, Hamidović Fillipo, Seidović Samson* i drugi, za koje usluge je Božidar Trišić dobijao iznos od 50,00 Eura do 200,00 Eura, a osumnjičeni Kenan Frndić za usluge posredovanja i završavanja kompletne birokratske procedure dobijao iznos od 100,00 Eura do 200,00 Eura.

Čime bi,

pod tačkom 2 optužnice počinio krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 4. KZ BiH i krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS,

Na osnovu odredbe člana 189. stav 1. ZKP BiH, troškovi krivičnog postupka iz člana člana 185. stava 2. tačke a. do f. ovog zakona, kao i nužni izdaci optuženog Dakića i nužni izdaci i nagrada branioca padaju na teret budžetskih sredstava.

O b r a z l o ž e n j e

Historijat postupka

Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTO 000 8391 14 od 28.8.2018. godine, a potvrđene dana 25.6.2018. godine, optuženim Elvisu Salčinoviću, Toniju Hamidoviću, Luki Hrustiću, Kenanu Frndiću, Nedeljku Dakiću i Božidaru Trišiću, optuženi su da su radnjama opisanim u dispozitivu optužnice počinili krivična djela, i to:

Optuženom **Elvisu Salčinoviću** pod tačkama 1, 2, 3, 4 i 5 krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. stav 3. KZ BiH u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1., 2. i 4. KZ BiH, krivično djelo Krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 1. KZ FBiH, krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS, krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH, krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 1., 2. i 3. KZ BiH; Optuženom **Toniju Hamidoviću** pod tačkama 1, 2, 3, 4 i 5 optužnice krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2. KZ BiH u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1., 2. i 4. KZ BiH, krivično djelo Krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 1. KZ FBiH, krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS, krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH, krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 1., 2. i 3. KZ BiH; Optuženom **Luki Hrustiću** pod tačkama 2, 3 i 4 optužnice počinio krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2. KZ BiH u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 4. KZ BiH, krivično djelo Krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 1. KZ FBiH, krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS, krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH; Optuženom **Kenanu Frndiću** pod tačkama 1, 2, 3, 4 i 5 optužnice počinio krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2. KZ BiH u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1., 2. i 4. KZ BiH, krivično djelo Krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 1. KZ FBiH, krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS, krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH, krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 1., 2. i 3. KZ BiH; optuženom **Nedeljku Dakiću** pod tačkom 2 optužnice krivično djelo Organizovani kriminal iz člana

250. stav 2 KZ BiH u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 4. KZ BiH, krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS, te optuženom **Božidaru Trišiću** pod tačkom 2 optužnice krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2 KZ BiH u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 4. KZ BiH, krivično djelo Zloupotreba službenog položaja ili ovlašćenja iz člana 347. stav 3. KZ RS, krivično djelo Falsifikovanje ili uništavanje službene isprave iz člana 379. stav 1. KZ RS, krivično djelo Primanje mita član 351. stav 1. KZ RS.

Dana 28.9.2018. godine održano je ročište za izjašnjenje o krivnji, na kojem su se optuženi izjasnili da nisu krivi za krivična djela koja im se optužnicom stavljaju na teret. Predmet je stoga upućen vijeću suda, radi zakazivanja glavnog pretresa.

Glavni pretres u ovom krivičnom predmetu počeo je 7.11.2018. godine čitanjem optužnice i iznošenjem uvodnih riječi Tužilaštva BiH, te odbrana optuženih Elvisa Salčinovića, Denisa Hamidovića i Luke Hrustića, ostale odbrane su zadržale zakonsko pravo da uvodno izglaganje daju naknadno.

Dokazni postupak je završen dana 14.11.2022. godine. U toku dokaznog postupka, odbrane i optužba su izvele brojne subjektivne i objektivne dokaze koji su pobrojani u **Aneksu**, koji čini sastavni dio ove presude.

Završne riječi

ZAVRŠNE RIJEČI TUŽILAŠTVA BOSNE I HERCEGOVINE

Tužilaštvo Bosne i Hercegovine smatra da su u potpunosti dokazani navodi iz optužnice protiv optuženih za krivična djela Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2. i 3. KZ BiH u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1., 2. i 4 KZ BiH, krivično djelo Krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 1. KZ FBiH, krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS, krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH, krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 1., 2. i 3. KZ BiH i druga djela koja su im optužnicom stavljena na teret. Tužilaštvo smatra da se analizom izjava svih saslušanih svjedoka pojedinačno i u njihovoj međusobnoj vezi, kao i u vezi sa rezultatima posebnih istražnih radnji iz tačke 116. stav 2. tačka a) ZKP BiH kao i dokaza koji su dostavljeni kroz Zajednički istražni tim sa Republikom Francuskom, i drugih dokaza u potpunosti dolazi do zaključka da su optuženi Salčinović Elvis i drugi u međusobnom dogovoru organizovali izvršenje krivičnih djela koja im se stavljaju na teret u cilju pribavljanja za sebe materijalne koristi.

Isto tako, Tužilaštvo u završnoj riječi navodi da se na strani optuženih ne nalaze olakšavajuće okolnosti.

I na kraju, prema stajalištu optužbe, a cijeneći sve objektivne i subjektivne dokaze izvedene pred Vijećem tokom glavnog pretresa, Tužilaštvo BiH smatra da je u cjelosti dokazalo krivicu optuženih, te predlaže da Sud BiH svim optuženima izrekne kazne zatvora adekvatne težini prouzrokovanih posljedica i njihovim pojedinačnim doprinosima ostvarivanju takvih posljedica i to u okviru zakonom propisane vrste i mjere kazne za navedena krivična djela, a čije posljedice pogađaju državu Bosnu i Hercegovinu, odnosno ugled BiH na međunarodnom nivou, čime bi se ostvarila svrha generalne i specijalne prevencije.

ZAVRŠNE RIJEČI – ADVOKAT CRNOVRŠANIN

U svojoj završnoj riječi odbrana prvooptuženog Elvisa Salčinovića, advokat Mirsad Crnovršanin, ističe da iz činjeničnog opisa krivičnog djela, Tužilaštvo nije uspjelo dokazati niti jednu jedinu tvrdnju, tj. da nema dokaza da je Elvis Salčinović organizovao grupu ljudi, kada je ona organizovana, niti ko je organizovao tu grupu. Dalje odbrana ističe da nije proveden niti jedan dokaz da je grupa organizovana radi: vrbovanja, prijevoza, iskorištavanja osoba ženskog spola u cilju vršenja raznih krivičnih djela, kao i iskorištavanja maloljetnih osoba u istu svrhu. Po njihovom mišljenju, a kada je u pitanju predloženi svjedok – član Zajedničkog istražnog tima iz Republike Francuske, Benedicte Meyer, odbrana smatra da Tužilaštvo Bosne i Hercegovine nije pružilo razumno objašnjenje zašto predloženi svjedok nije mogao biti saslušan, a posebno zbog činjenice da je Tužilaštvo moglo pozvati na svjedočenje i nekog drugog člana Zajedničkog istražnog tima ispred Republike Francuske, a nije to učinilo. Isto tako, odbrana iznosi da optuženi Elvis Salčinović nikada u svom životu nije „zakoračio“ u Republiku Francusku.

U nastavku iznošenja završnih riječi, branilac se pojedinačno osvrće na svaki pojedinačno materijalni dokaz i iskaze saslušanih svjedoka Tužilaštva Bosne i Hercegovine, a nakon toga i materijalne dokaze i saslušane svjedoke odbrane prvooptuženog.

I na kraju, prijedlog odbrane optuženog Elvisa Salčinovića je da optuženog oslobodi optužbe na osnovu odredbe člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH, imajući u vidu da TBIH prije svega, nije dokazalo postojanje, a ni povezanost grupe za organizovani kriminal, te da je prilikom pribavljanja i provođenja materijalnih dokaza počinilo niz apsolutno bitnih povreda odredaba krivičnog postupka.

Optuženi Elvis Salčinović je saglasan sa izlaganjem svog branioca.

ZAVRŠNE RIJEČI – ADVOKAT MUJKIĆ

Braniteljica optuženog Tonija Hamidovića, advokat Azijada Mujkić, se u cjelosti pridružila izlaganju branioca prvooptuženog, te dodala da se u radnjama iz dispozitiva optužnice ne može jasno zaključiti o kojem obliku umišljaja se konkretno radi, odnosno ne može se naći poveznica optuženog sa opisom iz optužnice.

Isto tako, odbrana je još dodala da je optuženi Toni Hamidović, prema navodima iz optužnice, u periodu od 2012. do 2015. godine, živio sa Maddalenom Čizmić u vanbračnoj zajednici, dok odbrana navodi da je u isto to vrijeme živio sa Lamijom Muhić, a kasnije i sa Adelom Sakić, te da je optuženi u periodu od 23.7.2015. do 27.11.2015. godine bio u pritvoru kada ga je posjećivala kao vanbračna supruga Lamija Muhić, a u periodu od 27.09.2019. godine do 18.12.2019. godine, kada ga je također u pritvoru posjećivala Adela Sakić, sa kojim podacima raspolaže Sud.

I na kraju, prijedlog odbrane optuženog Tonija Hamidovića je da optuženog oslobodi optužbe na osnovu odredbe člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH.

Optuženi Toni Hamidović je saglasan sa izlaganjem svoje braniteljice.

ZAVRŠNE RIJEČI – ADVOKAT DUPOVAC

Branilac optuženog Luke Hrustića, advokat Senad Dupovac, se saglasio sa izlaganjem branioca prvooptuženog te istakao da se optuženi Luka Hrustić kao dijete pridružio porodici Salčinović, tj. kada mu je majka preminula, te da to ne može da znači da se optuženi pridružio porodici iz nekih drugih pobuda, te da i dan danas živi sa porodicom Salčinović.

Optužnicom se isti tereti da je pristupio grupi za organizovani kriminal, da je pribavljao uvjerenja o državljanstvu za određena lica, te da je time dao svoj doprinos činjenju krivičnih djela. Na te okolnosti je svjedočila svjedokinja Martina Topić, koja je prema riječima odbrane, u svom iskazu potvrdila da poznaje Hrustića, da je dolazio u njen ured, te da su sva uvjerenja izdata u skladu sa zakonom, na osnovu zakonom utvrđene procedure, i da niti jedna isprava do danas nije poništena i također da do danas nije utvrđena neka nepravilnost u njegovom radu.

Na kraju odbrana navodi da optuženi Luka Hrustić nikada nije boravio u Francuskoj, da se ne može povezivati sa radnjama koje su se odvijale na teritoriji te zemlje. Isto tako odbrana posebno naglašava da Luka Hrustić nikada nije kažnjavan, čak ni prekršajno, da se izdržava od svog rada, sakuplja staro željezo, te da, imajući u vidu sve naprijed navedeno, Sud BiH treba na osnovu člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH osloboditi optuženog Hrustića krivnje.

Optuženi Luka Hrustić je saglasan sa izlaganjem svog branioca.

ZAVRŠNE RIJEČI – ADVOKAT EMIRA BERBIĆ (u zamjeni za advokata Mladena Veseljaka)

Braniteljica optuženog Kenana Frndića, advokat Emira Babić, pridružuje se izlaganju branilaca u cjelosti. U odnosu na tačku 1 optužnice, odbrana kaže da se ne pojašnjava zašto je optuženi Frndić vrbovao osobe ženskog spola, te smatraju da iz svega naprijed navedenog proizilazi da Tužilaštvo Bosne i Hercegovine nije dokazalo da je Elvis Salčinović bilo koga vrbovao, a tako ni da mu je u tome pomagao Kenan Frndić. Na ove okolnosti odbrana ističe da je saslušana samo svjedokinja S.S., koja ne govori o tome da je Kenan pripadnik bilo kakve organizovane grupe. Njegova uloga je bila da uz određenu punomoć pribavlja dokumente, ali na zakonit način, i to na temelju punomoći, uplatom taksi i na način kako to ide redovnom procedurom.

Odbrana nadalje smatra da Tužilaštvo BiH nije niti jednim dokazom dokazalo da je Kenan Frndić pribavljao falsifikovane dokumente niti iste koristio kao prave.

Nadalje ističe da Tužilaštvo nije dokazalo da je optuženi živio luksuzno i rasipnički, nego upravo suprotno, samo da prehrani sebe i svoju porodicu, te da imajući sve naprijed navedeno u vidu se zaključuje da optuženi Frndić nije počinio krivična djela koja mu se stavljaju na teret optužnicom Tužilaštva, te da isti treba biti oslobođen krivice.

Optuženi Kenan Frndić je saglasan sa izlaganjem svoje braniteljice.

ZAVRŠNE RIJEČI – ADVOKAT SEAD TEMIM

Odbrana optuženog Nedeljka Dakića, advokat Sead Temim, napominje da u istražnom dijelu predmeta nije vođena istraga za krivično djelo Međunarodne trgovine ljudima iz člana 186. stav 4. KZ BiH, te da nema niti jednog dokaza koje je izvelo Tužilaštvo Bosne i Hercegovine kojima bi se to potvrdilo, i da je generalno prijedlog odbrane da se optuženi Dakić oslobodi krivice.

Radnjama optuženog, prema mišljenju branioca se ne stiču obilježja niti jednog krivičnog djela. Na kraju, nema dokaza da je njegov branjenik počinio niti jedno krivično djelo koje mu se optužnicom stavlja na teret.

Optuženi Nedeljko Dakić je saglasan sa izlaganjem svog branioca.

ZAVRŠNE RIJEČI – ADVOKAT BELMA BALIJAGIĆ DŽUHO

Obrana optuženog Božidara Trišića, advokat Belma Balijagić Džuho, se pridružuje završnim riječima advokata Crnovršanina i advokata Mujkić vezano za umišljaj, i advokata Dupovca u dijelu koji se odnosi na optužene Dakića i Trišića. Mišljenja je da dokazima tužilaštva, objektivnim i subjektivnim, nije dokazano niti jedno krivično djelo koje se optužnicom stavlja na teret, te da optuženog Trišića niko od svjedoka nije spomenuo, niti postoje dokazi koji ukazuju na to da je isti uzimao bilo kakav novac za svoje usluge. Jedini dokaz na koji odbrana ukazuje, a gdje je spomenut optuženi su ovlaštena službena lica koja su pred Sudom i u izvještajima iznosila vlastite zaključke, te da sva dokumentacija koja je izuzeta iz opštine Vlasenica nema veze sa ovom optužnicom. Imajući u vidu sve gore navedeno, odbrana zahtijeva da se optuženi Božidar Trišić u skladu sa odredbom člana 284. stav 1. tačka c) ZKP BiH oslobodi od optužbe.

Optuženi Božidar Trišić saglasan sa izlaganjem svoje braniteljice.

Procesne odluke

Spajanje postupka u odnosu na optuženog Kenana Frndića

Rješenjem Suda od 10.10.2018. godine, krivični postupak u odnosu na optuženog Kenana Frndića koji se vodi pod brojem: S1 2 K 030490 18 K, spaja se sa krivičnim postupkom u odnosu na optuženog Elvisa Salčinovića i dr., koji se vodi pod brojem: S1 2 K 028556 18 K, te će se u odnosu na sve optužene voditi jedinstven postupak i donijeti jedna presuda pod brojem: S1 2 K 028556 18 K.

Naime, pred Sudom se vodi krivični postupak protiv optuženih Elvisa Salčinovića, Denisa Hamidovića, Tonija Hamidovića, Vehbije Salčinovića, Luke Hrustića, Kenana Frndića, Nedeljka Dakića i Božidara Trišića, zbog postojanja osnovane sumnje da je počinjeno krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. KZ BiH, u vezi sa krivičnim djelima Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1., 2. i 4. KZ BiH, Krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 1. KZ FBiH, Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS, Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH, Pranje novca iz člana 209. stav 1., 2. i 3. KZ BiH, po optužnici Tužilaštva BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 28.5.2018.godine, potvrđena dana 25.6.2018. godine.

Na ročištu za izjašnjenje o krivnji održanom dana 28.9.2018. godine, nakon što su se svi optuženi izjasnili da nisu krivi, sudija za prethodno saslušanje je, nakon saslušanja stranaka i branilaca, donio odluku kojom se krivični postupak u odnosu na optuženog Kenana Frndića razdvaja, a iz razloga pristiglog sporazuma o priznanju krivnje koji je isti zaključio sa Tužilaštvom BiH, a kojeg je kasnije Sud odbacio.

Oba predmeta (S1 2 K 030490 18 K i S1 2 K 028556 18 K) nalaze se u fazi glavnog pretresa, odnosno inicirana je faza glavnog pretresa i određeno sudeće vijeće.

Članom 25. stav 1. ZKP BiH, propisano je da će Sud, po pravilu, odlučiti da se provede jedinstven postupak i donese jedna presuda u slučaju kada (...) je više osoba učestvovalo u izvršenju istog krivičnog djela. Takođe, članom 25. stav 3. ZKP BiH, propisano je da "Sud može odlučiti provesti jedinstveni postupak i donijeti jednu presudu ako se pred ovim sudom vode odvojeni postupci protiv iste osobe za više krivičnih djela ili protiv više osoba za isto krivično djelo."

Kako iz činjeničnog opisa inkriminiranih događaja proizlazi da se radi o situaciji koju citirane odredbe propisuju, budući da se optuženi terete da su izvršili isto krivično djelo (Organizovani kriminal iz člana 250. KZ BiH i dr.), kao i da su krivična djela poduzeta u istom vremenskom periodu („u periodu od 2012. godine do 2015. godine“), te da je u oba predmeta predloženo saslušanje istih svjedoka i ista materijalna dokumentacija, Sud cijeni da će se spajanjem krivičnih postupka u konkretnom slučaju i donošenjem jedne presude, udovoljiti načelima efikasnosti i ekonomičnosti s jedne, te da će se, istovremeno, očuvati sve procesne garancije i prava optuženih sa druge strane.

Udaljavanje optuženog Elvisa Salčinovića iz sudnice i održavanje pretresa bez prisustva optuženog

Tokom čitavog postupka, u skladu sa članom 241. ZKP BiH, predsjednik vijeća se starao o održavanju reda u sudnici i dostojanstvu Suda. S tim u vezi, obaveza predsjednika vijeća je bila da se tokom čitavog postupka pristojnim i odlučnim upozorenjem prisutnih osoba, osigura da se na glavnom pretresu svi učesnici u postupku, pristojno ponašaju, da ne vrijeđaju svjedoke, i da ne ometaju rad Suda.

Postupajući u skladu sa navedenom zakonskom obavezom, predsjednik vijeća je dana 30.1.2019. godine¹, nakon prethodnog upozorenja, donio rješenje da se optuženi Elvis Salčinović udalji iz sudnice. Naime, članom 242. ZKP BiH, određeno je da predsjednik vijeća može narediti da se optuženi udalji iz sudnice za određeni vremenski period ukoliko optuženi i nakon upozorenja nastavi sa nedoličnim ponašanjem zbog kojega je opravdano njegovo udaljavanje iz sudnice. Za vrijeme dok je optuženi bio udaljen iz sudnice, na pretresu je bio njegov branilac, advokat Mirsad Crnovšanin, slijedom čega je

¹ Optuženi Elvis Salčinović je u 13.50 udaljen iz sudnice, u 14.10 se ponovo vratio

Sud utvrdio da je optuženi adekvatno zastupan, te da njegovi interesi, odnosno pravo na odbranu, niti u jednom trenutku nisu oštećeni ili ugroženi

Osobe koje mogu odbiti svjedočenje - član 83. ZKP BiH

Sud je na glavnom pretresu održanom dana 17.04.2019. godine, svjedoka Abdulaha Frndića, oca četvrtooptuženog Kenana Frndića, prije njegovog svjedočenja upoznao sa pravom da u skladu sa članom 83. stav 1. tačka b) ZKP BiH može odbiti svjedočenje, s obzirom na njegovu povezanost sa optuženim, na što je svjedok izjavio da ne želi svjedočiti. Isto tako, na glavnom pretresu održanom dana 24.04.2019. godine, svjedoka Dženitu Frndić, bivšu suprugu četvrtooptuženog Kenana Frndića, Sud je upoznao sa pravom da u skladu sa članom 83. stav 1. tačka a) ZKP BiH može odbiti svjedočenje, s obzirom na njenu povezanost sa optuženim, na što je također, svjedokinja izjavila da ne želi svjedočiti. Slijedom navedenog, a obzirom i na prigovore branioca optuženog Kenana Frndića, advokata Mladena Veseljaka, Vijeće se u svojoj odluci nije oslanjalo na iskaze navedenih svjedoka iz istrage² imajući uvidu da se ne radi o situaciji na koju bi se eventualno doredba člana 273. stav 2. ZKP BiH mogla primijeniti.

Određivanje dodatnih mjera zaštite svjedokinji S.S.

Tužilaštvo je dana 26.04.2019. godine, podnijelo prijedlog za određivanje zaštitnih mjera za svjedokinju S.S. za koju je predloženo određivanje mjera zaštite - svjedočenje uz korištenje tehničkih uređaja za prijenos slike i zvuka. U obrazloženju, Tužilaštvo je navelo da se S.S. izjasnila kao žrtva, tačno je opisala način djelovanja ove organizirane grupe i način na koji je bila primorana da čini krivična djela, a čitav njen iskaz je potkrijepljen nalazom neuropsihijatrijskog vještačenja koji je u potpunosti potvrdio njihove tvrdnje. U tom nalazu i mišljenju vještaka je izveden zaključak da je bila u podređenom, ropskom položaju, izložena prijetnjama, zatrašivanju, kontrolom ponašanja, a sve praćeno fizičkim zlostavljanjem, što je na psihičkom planu izazvalo niz problema, odnosno da ista ima posljedice ..., a sve kao posljedica življenja u vanbračnoj zajednici sa Vehbijom Salčinovićem.

Odbrana prvooptuženog Elvisa Salčinovića je navela da se u izlaganju Tužilaštva jasno vidi da se radi o privilegovanom svjedoku, obzirom da se svjedokinja nalazi u vanbračnoj zajednici sa, tada, četvrtooptuženim Vehbijom Salčinovićem. Kao drugi razlog protivljenja odbrane po pitanju mjera zaštite za svjedokinju je taj da je svjedokinja u fazi istrage imala status osumnjičene osobe, te da je prilikom davanja iskaza u Tužilaštvu

² DT-37, Zapisnik o saslušanju svjedoka Abdulaha Frndića, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 16-04/2-106/15 od 22.07.2015. godine; DT-46, Zapisnik o saslušanju svjedoka Dženite Frndić, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 24.06.2015. godine;

sebe povezala sa inkriminiranim događajem, obzirom da je u više navrata pojašnjavala kako je vršila krivična djela, na koji način je vršila krivična djela, u kojim gradovima, itd.

Odbrana optuženog Vehbije Salčinovića je navela da se u potpunosti pridružuje navodima odbrane prvooptuženog, te dodaje da prisutni Vehbija Salčinović na tvrdnje svjedokinje da joj je on prijetio, tvrdi da nikada nikome nije prijetio, te da ne postoje nikakvi dokazi o prijetnjama.

Naime, nakon prijedloga tužilaštva, izjašnjenja odbrane i saslušanja svjedokinje, Sud je odredio da će se svjedok S.S. ispitati putem tehničkih uređaja za prenos slike i zvuka na način da stranke mogu postavljati pitanja, a da ista ne bude prisutna u istoj prostoriji sa optuženima. Dakle, svjedokinja je dobila status svjedoka pod mjerama zaštite na osnovu člana 5. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, slijedom čega će se svjedokinji postaviti advokat i onda će se ista saslušati.

Saslušanje svjedoka putem tehničkih uređaja za prenos slike i zvuka (član 86. stav 6. ZKP BiH)

Na nastavku glavnog pretresa održanom 21.3.2022. godine, a na osnovu prijedloga Tužilaštva BiH od 14.3.2022. godine, Sud je u skladu sa članom 86. stav 6. ZKP BiH, nakon izjašnjenja odbrane, donio odluku da svjedoci Safet Silajdžija i Abdulah Jašarević svjedoče uz primjenu tehničkih uređaja za prenos slike imajući u vidu da se radi o policijskim službenicima Državne agencije za istrage i zaštitu. Naime, u skladu sa odredbom člana 86. stav 6. ZKP BiH, svjedok se može saslušati putem tehničkih uređaja za prenos slike i zvuka na način da mu stranke i branitelj mogu postavljati pitanja bez prisustva u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Pri navedenom, Sud je imao u vidu da se radi o policijskim službenicima koji su pozvani kako bi svjedočili na okolnost sprovođenja posebnih istražnih radnji – Tajno praćenje i tehničko snimanje osoba, transportnih sredstava i predmeta koji stoje u vezi s njima u skladu sa članom 116. stav 2. tačka d) ZKP BiH, pa ukoliko zbog prirode posla, njihov fizički izgled ne bi bio zaštićen, njihov dalji operativni rad na terenu bi bio doveden u pitanje.

Postavljanje savjetnika svjedoku S. S.

Sud je u ovom krivičnom predmetu Rješenjem od dana 9.5.2019. godine svjedoku S.S. za vrijeme trajanja saslušanja na glavnom pretresu postavio savjetnika, advokata Marselu Bajramović, iz Sarajeva. Naime, na nastavku glavnog pretresa održanog dana 8.5.2019. godine, na prijedlog Tužilaštva BiH, planirano je saslušanje svjedoka S.S.. Na navedenom ročištu, Sud je na prijedlog Tužilaštva BiH, svjedoku S.S. dodijelio mjeru

zaštite - svjedočenje iz druge prostorije, te donio odluku da fotografija i ime svjedoka neće ići u javnost.

Odredbom člana 84. stav 5. ZKP BiH je izričito propisano: „Svjedoku se odlukom Suda za savjetnika određuje advokat za vrijeme trajanja saslušanja, ukoliko je očito da nije u stanju da koristi svoja prava u vrijeme saslušanja i ako njegovi interesi ne mogu biti zaštićeni na drugi način.“

Cijeneći navedenu zakonsku odredbu, činjenicu da se radi o svjedoku pod mjerama zaštite, te s obzirom na sadržaj odredbe člana 5. stav 2. Zakona o zaštiti svjedoka pod prijetnjom i ugroženih svjedoka, u kojem se navodi da svjedok pod prijetnjom i ugroženi svjedok ima pravo na pravnu pomoć i pomoć i podršku organa za socijalno staranje, zaključak je Suda da svjedok, s obzirom na navedene okolnosti, ima pravo na pravnu pomoć tokom saslušanja, kao i da njeni interesi ne mogu biti zaštićeni na drugi način.

Sud nalazi da bi se svjedok mogao, bez savjetovanja od strane stručnog lica, dovesti ili biti doveden u situaciju, da zbog neznanja, određenim izjavama, pogorša svoj procesni položaj u ovom krivičnom postupku, zbog čega je valjalo primijeniti naprijed navedene zakonske odredbe i zaštititi interese svjedoka.

Sud je za savjetnika svjedoku imenovao advokata Marselu Bajramović, koji će se, po ocjeni Suda, na najefikasniji način brinuti o pravima i obavezama svjedoka tokom njegovog saslušanja, odnosno koji će biti prisutan za vrijeme trajanja njenog svjedočenja pred Sudom.

Timsko vještačenje svjedokinje S.S.

Na okolnost psihičke traumatizovanosti svjedokinje zbog čega je ista u postupku imala status žrtve trgovine ljudima S.S., izvršeno je timsko vještačenje od strane vještaka Abdulaha Kučukalića (psihijatar), Alma Bravo Mehmedbašić (psihijatar) i Elvedina Dervović (psiholog) po naredbi Tužilaštva BiH³, nakon čega je dostavljen nalaz i mišljenje.⁴

Vještak Kučukalić tako je pojasnio da je u konkretnom slučaju trebalo utvrditi psihičko stanje svjedoka S.S., te da li je imala određene stresne ili traumatske situacije koje su ostavile posljedice na mentalnom planu. Vještaci su imali na uvid zapisnik o saslušanju

³ DT 136, Naredba za psihijatrijsko-psihološko vještačenje svjedokinje S.S., Tužilaštva BiH broj: T 20 0 KTO 0008391 14 od 13.01.2016. godine;

⁴ DT 137, Nalaz, mišljenje i zaključci timsko sudsko-psihijatrijskog vještačenja svjedokinje S.S. od strane stručnog tima Psihijatrijske klinike KCU Sarajevo od 18.01.2016. godine; uz Psihološki izvještaj svjedokinje S.S. Psihijatrijske klinike UKC Sarajevo od 14.01.2016. godine;

svjedoka, obavili su psihijatrijski intervju, te uzeli detaljne anamnestičke podatke. Klinički psihijatrijski nalaz su obavili on i dr Bravo, kojom prilikom su procijenjene intelektualne i kognitivne sposobnosti i struktura ličnosti i mehanizmi odbrane, intenzitet traumatske situacije, dok je psiholog dala svoj nalaz vezano za psihološka testiranja. U zaključku nalaza su utvrdili da S.S. spada u osobe prosječne intelektualne sposobnosti, ne boluje od neke duševne bolesti psihotičnog karaktera (privremene ili trajne), nisu registrovani simptomi ovisnosti (alkohol ili psihoaktivne supstance), na planu ličnosti su našli Uzročno-posljedično, unazad tri godine, od momenta intervjua S.S. je doživjela u kontinuitetu niz teških traumatičnih situacija od optuženog. Stavljena je u jedan podređeni, robovski položaj, izložena je prijetnjama, zastrašivanjima, praćenjima i kontroli ponašanja, najčešće od porodice ili sestre optuženog, izložena je bila fizičkom nasilju i strahu, imala je osjećaj žrtve što se na kliničkom planu manifestovalo sa ..., zbog intenziteta doživljene traumatske situacije, dodajući da navedene tegobe koje je naveo spadaju u domen ..., što se moglo dijagnosticirati i klinički i testološki (...) što je potvrdilo da je ona u određenim situacijama imala jasne simptome ... koji su kvalificirali i potvrdili ... U svakom slučaju oni su utvrdili taj ...

Na upit tužioca da li se posljedice te traume koju je imala, da li se posljedice mogu pojaviti u budućnosti i sadašnjosti u sličnim situacijama, vještak je odgovorio da mogu, dodajući da je ispitanica osoba koja je oštećena na mentalnom planu i svaka nova sekundarna traumatizacija ili susret sa osobama koje su je traumatizirali dovešće do pogoršanja psihičkih simptoma, jer ponovno podsjećanje na proživljene psihičke traume intenzivira psihičke tegobe. Dalje navodi da su u S.S. slučaju bile u pitanju i psihičke i fizičke traume, pod tim misleći na fizičko zlostavljanje, napominjući da je ispitanica posebno istakla tri momenta, prvi put 08.08.2014. godine, kada je bila pred porod, drugi put 15-20 dana kasnije (nakon poroda) i treći put u martu 2015. godine, kada je bila prebijena i sva u masnicama. Pojašnjava da su tri konkretna spomenuta događaja bila od iste osobe, kao i većina njih, mada je bilo i manje stresnih od drugih članova porodice. Ona je išla ljekaru u pratnji sestre optuženog, ali nije govorila istinu ljekarima zbog čega je dobila te povrede koje je imala (navodila da se potukla sa kolegicom, pala itd). Kad su u pitanju psihičke traume, one su van uobičajenog ljudskog iskustva, izazivaju intenzivan strah, osjećaj neposredne životne ugroženosti, a praćene su osjećajem nelagode i osjećajem da joj se ne može pružiti pomoć, takva vrsta traume značajno narušava psihičku ravnotežu, dolazi do ispoljavanja raznih psihičkih simptoma koji mogu biti akutni i povremeno nestati, a mogu poprimiti i hronični karakter i onda je poremećaj trajne prirode, vremenom dovodi do značajnog pada funkcionalnosti i socijalne aktivnosti te osobe, praktično ona čitavog života ima određene tegobe. Ističe da strah od neviđanja djece u budućnosti može dovesti do aktiviranja ..., jer je to ..., pojašnjavajući da svaka majka želi da vidi svoju djecu i ako joj se to ne dozvoljava, to je onda ... koja će pogoršati onu bolest koja već postoji primarno. Potvrđuje da su u svom zaključku bili jedinstveni kao tim. Na pitanje tužioca da

li se za S.S. može reći da je žrtva, vještak je pojasnio da je ona ... osoba, a uzrok tome je bilo fizičko i psihičko zlostavljanje.

U unakrsnom ispitivanju, odgovarajući na pitanja branioca optuženog Elvisa Salčinovića, vještak je naveo da je u praksi imao više slučajeva da obavlja neuropsihijatrijsko vještačenje za osobu koja je osumnjičena za krivično djelo, a ujedno ima i status žrtve. Potvrdio je da je sa S.S. obavio detaljan pregled kao i intervju, te da u vrijeme izrade nalaza nije imao saznanja da je protiv nje pokrenut postupak, ali je iz razgovora utvrdio da je i ona umiješana u neka krivična djela džeparenja. Pojasnio je da u konkretnom nije imao medicinsku dokumentaciju koja bi potvrdila bilo kakve povrede o kojima je govorila ispitanica, niti je vršio uvid u audio i video transkript saslušanja iste. Slaže se sa konstatacijom branioca da je S.S. bistre svijesti, dodajući da je to navedeno u nalazu, ali da životna iskustva čine čovjeka sumnjičavim. Nije našao da svjedok ima elemente ... ličnosti. Ponovio je da su kod ispitanice utvrdili ... što znači da je ta osoba u životu imala taj poremećaj koji je zadobio hronični karakter, dodajući da taj ... u trenutku pregleda nije u potpunosti zadovoljavao uslove da bi se postavila ta dijagnoza, što znači da u momentu ispitivanja nije bilo ..., ali ona ima ... koji se tokom života može pogoršati, a mogu se simptomi i smanjiti pogotovo ako se liječi. Na pitanje branioca da li bi njegov nalaz bio drugačiji da je imao svu dokumentaciju, posebno činjenicu njenog statusa kao osumnjičene osobe, vještak je naveo da nalaz ne bio drugačiji, dodajući da ti parametri ne utiču bitno na pregled koji je njima najvažniji, gdje se onda dovodi u kontekst da li su određene situacije uticale na njeno zdravlje. Potvrđuje da osobine i simptomi koje su utvrđene kod S.S. mogu biti prisutni i kod drugih duševnih poremećaja. Pojasnio je da nakon obavljenog pregleda nisu radili ponovnu opservaciju S.S., dodajući da je ... u konkretnom ustanovljen, a za dalje praćenje pacijenta nije bilo naredbe suda.

Na pitanje advokata Dupovca vještak je naveo da je lično obavio intervju sa S.S., te činjenicu da li osoba govori istinu kontroliše i psiholog sa svojim skalama. Na konstataciju branioca da je S.S. i ranije lagala doktorima, vještak je pojasnio da se to odnosi na tri konkretna traumatična događaja, te da je normalno da je govorila da je te povrede dobila zato što se potukla sa drugaricom, jer je bila u pratnji sestre optuženog. Nije siguran da li je S.S. njima govorila istinu, dodajući da prilikom intervjuja ne smatra da je sve što kaže pacijent istina, jer to su riječi ispitanika, ali je zato zadatak doktora da sveobuhvatno sagleda sve, kompletnu ličnost i kroz ispitivanja stvori sliku da li je osoba sklona da govori istinu ili simulaciji ili je osoba kojoj se može vjerovati kad je u pitanju njen iskaz. Najvažnije je znanje doktora da procijeni osobu ličnosti, dodajući da su motivi bitna stvar koja osobu gura u kriminal.

Na pitanje advokata Hasagića, ponovio je da nisu imali medicinsku dokumentaciju, obavili su intervju (onaj dio koji se odnosi na anamnestičke podatke), a sve ostalo je struka, što

je najvažnije. Pojasnio je da S.S. nikada nije spominjala da je bolesna, bila je zdrava osoba, te imala više poroda. Nije spominjala da je išla psihijatru niti je morala ići zbog ..., navodeći kao primjer situaciju nakon rata, kada je 50% ljudi imali tu dijagnozu i zasigurno nisu svi išli doktoru, to je bolest koja se može fino držati pod kontrolom, a može se i izliječiti skroz.

Odgovarajući na pitanja advokata Veseljaka, vještak je naveo da je u konkretnom slučaju osim stručnog znanja primijenio i ogromno iskustvo, dodajući da se u psihijatriji mora dobro sagledati i naučiti kako funkcioniše nervni sistem, mora se savladati kako funkcioniše mentalni sklop čovjeka, pa strukture ličnosti i tipove ličnosti, te posjedovati znanje o vrstama mentalnih poremećaja i služiti se međunarodnim skalama pri klasifikaciji bolesti. Na pitanje advokata da li je S.S. ..., vještak je naveo da nije, jer ne ispunjava uslove po dijagnostičkim kriterijima za postavljanje dijagnoze. U nalazu su navedene ..., ... itd., dodajući da se to može javiti kod svake osobe, ali da nema poremećaj ličnosti.

U dodatnom ispitivanju vještak je pojasnio da vještak nema mogućnost niti pravo da ulazi u istinost podataka, samo ocjenjuje mentalno zdravlje te osobe u datoj situaciji i ne može ići u motive.

Pored ostalih dokaza i okolnosnih činjenica, o čemu će u nastavku biti više riječi, poseban značaj ima upravo ovo timsko vještačenje svjedokinje na okolnost njenog fizičkog i psihičkog zlostavljanja, a što su, kako iz presretnutih razgovora proizilazi, prolazile i druge žene, žrtve međunarodne trgovine. Stoga, imajući u vidu duševnu zrelost svjedokinje S.S., skromno opšte obrazovanje, sugestibilnost, povodljivost i podložnost muškom autoritetu, te ekonomsku neovisnost, zaključak je vijeća da ista ni na koji način nije mogla shvatiti svoj stvarni položaj, pa samim tim ni preduzeti bilo kakve korake u vidu promjene stanja u kojem se nalazila, a čega su optuženi Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Kenan Frndić bili svjesni.

Vezano za prigovore odbrane po pitanju statusa svjedokinje S.S., vijeće je imalo u vidu da je ista u predmetnom postupku saslušana kao svjedok, pri čemu su joj pružene sve procesne garancije u skladu sa njenim statusom, kao i mogućnost zaštite u skladu sa Zakonom o zaštiti svjedoka koji tretira pitanje zaštite ugroženih svjedoka, te je ista svjedočila uz dodatne mjere zaštite. Značajno je dodatno spomenuti da se u konkretnom vodilo računa i o primjeni načela međunarodne zaštite u kontekstu trgovine ljudima koje obuhvata nekažnjavanje žrtava trgovine ljudima za djela učinjena pod prisilnom trgovcu,⁵

⁵ Bilten sudske prakse broj 12/2022, Stručni radovi, sudija Hilmo Vučinić, sudija Suda BiH, strana 14; *Vidi* i član 186. stav 10. KZ BiH

iz čega slijedi osnovanost da se svjedokinji u predmetnom postupku dodijeli status žrtve trgovine ljudima.

Intervencija Suda u pogledu izmjena u činjeničnom opisu optužnice

Imajući u vidu da Sud nije našao dokazanim izvršenje krivičnog djela iz člana 250. stav 2. i 3. KZ BiH (Organizovani kriminal) koje je optuženima potvrđenom optužnicom stavljeno na teret, to je Sud iz činjeničnog opisa ispustio rečenice, odnosno obilježja koja su se odnosila na ovo krivično djelo, sve kako bi izreka presude odgovarala utvrđenom činjeničnom stanju, a o čemu će u nastavku okviru dijela: *Prorjena pravne kvalifikacije* biti više riječi.

Pri tome, Sud se rukovodio ograničenjima u smislu člana 280. ZKP BiH, vodeći računa o očuvanju objektivnog identiteta optužbe, te u konačnici našavši da ovakvo postupanje Suda nije na štetu optuženih.

Odluka o isključenju javnosti

Na nastavcima pretresa održanim 17.7.2019. i 18.12.2019. godine, slijedom prijedloga tužilaštva u tom pravcu, po saslušanju stranaka i branioca, u smislu odredbe iz člana 235. ZKP BiH, isključena je javnost za vrijeme svjedočenja svjedoka S.S. i vještaka Abdulaha Kučukalića i Elvedine Dervović, a sve radi zaštite ličnog i intimnog života oštećene S.S..

Odgadanje pretresa u trajanju dužem od 30 dana

Na nastavcima glavnog pretresa održanim na dane 12.12.2018. godine, 30.1.2019., 28.8.2019., 2.10.2019., 25.1.2021., 28.9.2021., 19.11.2021., 13.07.2022. i 05.09.2022. godine, Sud je, obzirom da je odgađanje glavnog pretresa trajalo duže od trideset dana, donio odluku da glavni pretres, u skladu sa odredbom člana 251. stav 2. ZKP BiH, počinje iznova. Međutim, obzirom da su se stranke i branilac saglasili da se do tada provedeni dokazi ne provode iznova, Sud je odlučio da se do tada saslušani svjedoci neće ponovo pozivati i saslušavati nego će se koristiti ranije dati iskazi, kao i da se neće ponovo izvoditi materijalni dokazi Tužilaštva koji su već uvedeni.

Promjena člana sudećeg vijeća

Dana 25.1.2021. godine, na osnovu odluke Komisije za imenovanje vijeća sudija Suda BiH, izvršena je promjena člana sudećeg vijeća, na način da je iz razloga rasporeda sudije Amele Huskić u vijeće Apelacionog odjeljenja, navedenim predmetom, kao član vijeća, zadužen sudija Stanko Blagić.

Stranke i branioci su dali saglasnost da se glavni pretres nastavi bez ponovnog čitanja optužnice, kao i da se dokazi ne provode ponovo, nego da se koriste u daljem toku postupka u skladu sa zakonskom odredbom iz člana 251. ZKP BiH, bez ponovnog izvođenja ranije provedenih dokaza. Nakon što se sudija Stanko Blagić upoznao sa tokom postupka, te svim provedenim i uložnim subjektivnim i materijalnim dokazima, na ročištu za nastavak glavnog pretresa od 23.06.2022. godine, predsjednik vijeća je konstatovao dosadašnji tok postupka na zapisnik, nakon čega je glavni pretres nastavljen i u okončan pred ovim sudećim vijećem.

Sudsko obezbjeđenje dokaza (član 223. ZKP BiH)

Dana 25.1.2021. godine, obzirom da nisu bile ispunjene procesne pretpostavke za održavanje nastavka glavnog pretresa usljed odsustva optuženih Luke Hrustića, Tonija Hamidovića i Denisa Hamidovića, a imajući u vidu da je pozvani svjedok Adnan Čavalić pristupio dolaskom iz Stuttgarta, Republika Njemačka, Sud je dana 25.1.2021. godine, umjesto nastavka glavnog pretresa, održao ročište za sudsko obezbjeđenje dokaza nalazeći ispunjenim sve procesne pretpostavke za održavanje istog. Naime, nakon konsultacija sa postupajućim tužiocem, ustanovljeno je da se svjedočenje pozvanog svjedoka odnosi na optuženog Kenana Frndića koji je uredno pristupio (kao i njegov branilac), te je Sud, rukovodeći se uslovima iz člana 223. ZKP BiH, saslušao svjedoka Adnana Čavalića na posebnom ročištu nalazeći ovakvo postupanje opravdanim imajući u vidu i procesna načela ekonomičnosti i efikasnosti, kao i da je istovremeno ovakvo postupanje Suda u skladu sa interesima pravde.

Izuzetak od neposrednog provođenja dokaza (član 273. stav 2. ZKP BiH)

Dana 12.10.2021. godine, Tužilaštvo BiH je predložilo da se iskaz svjedoka Esada Hamidovića⁶ koji je dat u Tužilaštvu 23.06.2015. godine pročita, obzirom da je u više navrata bezuspješno upućivan poziv istom. Odbrane se principijelno ovakvom prijedlogu tužioca nisu protivile, navodeći da izjavu smatraju problematičnom jer svjedok u više

⁶ DT 25

navrata sebe inkriminira i opisuje događaje, te da konačnu odluku ostavljaju na izbor Sudu.

Obrazlažući, naime, prigovor odbrane su prigovorile relevantnosti i zakonitosti pročitano g iskaza na temelju člana 10. stav 2. ZKP BiH. Obrazlažući prigovor zakonitosti, navele su da se u nekoliko navrata u iskazu spominje da je svjedok učestvovao u krađama i sl., zbog čega smatra da je trebalo prekinuti njegovo ispitivanje jer je ušao u zonu krivične odgovornosti. Iz naprijed navedenih razloga koji se odnose na nemogućnost prisustvovanja svjedoka glavnom pretresu, Sud je dozvolio čitanje iskaza iz istrage u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH istovremeno našavši izjavljene prigovore u pogledu zakonitosti i relevantnosti pročitano g iskaza neosnovanim. Naime, imajući u vidu izjavljeni prigovor zakonitosti, Sud je imao u vidu da je svjedok u skladu sa članom 84. ZKP BiH poučen o pravima i obavezama, pa tako i o pravu da ne odgovara na postavljena pitanja ukoliko bi ga istinit odgovor izložio krivičnom gonjenju. Takođe, svjedok je izjavu o iskazu potpisao bez primjedbi. Kada je u pitanju relevantnost njegovog iskaza, suprotno izjavljenom prigovoru, Sud nalazi isti relevantnim imajući u vidu da se radi o svjedoku za kojeg, u skladu sa odredbom člana 81. stav 1. ZKP BiH postoji vjerovatnoća da će svojim iskazom moći dati obavijesti o krivičnom djelu, učinitelju i o drugim važnim okolnostima.

Nakon saslušanja stranaka i odbrane, Sud je prihvatio prijedlog Tužilaštva BiH, te je iskaz svjedoka Esada Hamidovića pročitao u skladu sa odredbom člana 273. stav 2. ZKP BiH, našavši da se radi o situaciji koju navedena odredba propisuje.

Naime, u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH, zapisnici o iskazima datim u istrazi mogu se po odluci sudije, odnosno vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo u slučaju ako (...) se ispitane osobe ne mogu pronaći, a što je situacija u konkretnom slučaju.

Razdvajanje postupka

Uskladu sa odredbom člana 26. stav 1. ZKP BiH, Sud može iz važnih razloga ili iz razloga cjelishodnosti do završetka glavnog pretresa odlučiti da se postupak za pojedina krivična djela ili protiv pojedinih optuženih razdvoji i posebno dovrši.

S tim u vezi, nakon što optuženi Luka Hrustić, Toni Hamidović i Denis Hamidović nisu pristupili nastavku glavnog pretresa zakazanom za dan 25.1.2021. godine, te nakon što naknadno donesene naredbe za dovođenje optuženih nisu uspješno realizovane, a po izvršenim operativnim provjerama, Sud je dana 10.3.2021. godine odredio pritvor prema optuženim Luki Hrustiću, Toniju Hamidoviću i Denisu Hamidović, a zatim 11.3.2021. godine donio i naredbu za raspisivanje međunarodne potjernice.

Po raspisivanju međunarodne potjernice, optuženi Luka Hrustić je lišen slobode u Rimu od strane NCB Interpol dana 12.6.2021. godine, nakon čega je isti, u skladu sa članom 5. stav 3. Evropske konvencije o ljudskim pravima, izveden pred Sud, dok je dana 28.09.2021. godine, u odnosu na optužene Denisa Hamidovića i Tonija Hamidovića Sud donio Rješenje kojim se krivični postupak razdvaja (novi broj predmeta: S1 2 K 041284 21 K).

Takođe, rješenjem broj: S1 2 K 028556 18 K od 12.12.2022. godine, razdvaja se krivični postupak u predmetu protiv optuženih Elvisa Salčinovića i drugih, koji se vodi po potvrđenoj optužnici Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTO 000 8391 14 od 28.0.2018. godine (potvrđena dana 25.6.2018. godine), te će se postupak u odnosu na optuženog Vehbiju Salčinovića posebno voditi i dovršiti pod brojem: S1 2 K 044581 22 K, dok će se u odnosu na optužene Elvisa Salčinovića, Tonija Hamidovića, Luku Hrustića, Kenana Frndića, Nedeljka Dakića i Božidara Trišića, postupak voditi i dovršiti pod već postojećim brojem: S1 2 K 028556 18 K.

Naime, imajući u vidu da se postupak protiv optuženih Elvisa Salčinovića, Vehbije Salčinovića, Tonija Hamidovića, Luke Hrustića, Kenana Frndića, Nedeljka Dakića i Božidara Trišića nalazio u završnoj fazi, kada slijedi objava prvostepene presude, a dana 12.12.2022. godine, odbrane optuženih Elvisa Salčinovića, Tonija Hamidovića, Luke Hrustića, Kenana Frndića, Nedeljka Dakića i Božidara Trišića i optuženi su iznijeli završne riječi, dok optuženi Vehbija Salčinović nije pristupio nastavku glavnog pretresa zakazanom za dan 12.12.2022. godine, a usljed operativnog zahvata (slijepo crijevo) i hospitalizacije, Sud je, nakon izjašnjenja stranaka i odbrane, odlučio da se postupak protiv optuženog Vehbije Salčinovića razdvoji i posebno dovrši. Naime, imajući u vidu da se predmetni postupak vodi protiv još 6 optuženih za krivična djela Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2. i 3. KZ BiH i dr., koji postupak se nalazi u poodmakloj fazi kada slijedi objava prvostepene presude, pri čemu nije izvjesno kada će optuženi Vehbija Salčinović biti u mogućnosti pristupiti na Sud, odnosno koliko će trajati njegov oporavak, istovremeno vodeći računa o obezbjeđenju uslova za efikasno vođenje krivičnog postupka u odnosu na preostalih 6 optuženih i načelu ekonomičnosti, Sud je, po saslušanju stranaka i odbrane, našao cjelishodnim razdvojiti postupak u odnosu na optuženog Vehbiju Salčinovića, koji će se dovršiti pod drugim poslovnim brojem, dok će se u odnosu na optužene Elvisa Salčinovića, Tonija Hamidovića, Luku Hrustića, Kenana Frndića, Nedeljka Dakića i Božidara Trišića, postupak voditi i dovršiti pod već postojećim brojem: S1 2 K 028556 18 K.

Izmjena redoslijeda izvođenja dokaza

Dana 5.9.2022. godine, nakon ulaganja materijalnih dokaza od strane Tužilaštva, Sud je donio odluku da se mijenja redoslijed izvođenja dokaza, a sve u skladu sa članom 261. ZKP BiH⁷. Naime, imajući u vidu da je Tužilaštvo u više navrata pokušavalo bezuspješno stupiti u kontakt sa svjedokom Benedict Meyerom, usljed čega je njegovo ispitivanje postalo neizvjesno, sve kako interesi optuženih ne bi bili dovedeni u pitanje, a rukovodeći se i načelima ekonomičnosti i efikasnosti i interesima pravde, sud je odstupio od redoslijeda izvođenja dokaza, te je dana 12.9.2022. godine započeo sa dokaznim postupkom odbrane. Na koncu, usljed nemogućnosti stupanja u kontakt sa navedenim svjedokom, Tužilaštvo je dana 7.11.2022. godine, odustalo od njegovog ispitivanja.

Spajanje postupka u odnosu na Hamidović Tonija

Dana, 11.4.2022. godine, pod brojem: 08-02-02/2-03-2-1520/22 od strane MUP Zeničko-Dobojskog Kantona, Sud je obaviješten da je Toni Hamidović lišen slobode dana 10.4.2022. godine, za kojim je od strane više policijskih agencija BiH raspisana potraga.

Takođe, Sud je dana 15.4.2022. godine od strane Općinskog Suda u Zenici (akt br. 43 0 K 176493 20 K), a zatim i od strane KPZ Zenica (br. akta 01-08-21902/22) obaviješten, da je optuženi Toni Hamidović upućen na izdržavanje kazne zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine po uputnom aktu broj: 43 0 K 145786 18 lks od 14.4.23022. godine u KPZ PT Busovača.

Na pretresu održanom dana 16.5.2022. godine, Sud je pozvao stranke i odbranu da se izjasne u pogledu spajanja postupka protiv optuženog Tonija Hamidovića sa postupkom protiv optuženog Elvisa Salčinovića i dr. Tužilaštvo i odbrana se nisu protivili, te su odluku o navedenom ostavili Sudu na ocjenu.

⁷ Član 261. ZKP BiH (Izvođenje dokaza)

(1) Stranka i branitelj imaju pravo pozivati svjedoke i izvoditi dokaze.

(2) **Osim ako sudija, odnosno vijeće u interesu pravde ne odredi drugačije**, dokazi se na glavnom pretresu izvode sljedećim redom:

- a) dokazi optužbe,
- b) dokazi odbrane,
- c) dokazi optužbe kojima se pobijaju navodi odbrane (replika),
- d) dokazi odbrane kao odgovor na pobijanje (duplika),
- e) dokazi čije je izvođenje naredio sudija, odnosno vijeće,
- f) sve dokaze relevantne za izricanje krivičnopravne sankcije.

(3) Prilikom izvođenja dokaza dozvoljeno je direktno, unakrsno i dodatno ispitivanje. Direktno ispitivanje obavlja strana koja poziva svjedoka, ali sudija, odnosno vijeće može u svakom trenutku postaviti pitanje svjedoku.

Imajući u vidu činjenicu da je optuženi Toni Hamidović u vrijeme razdvajanja postupka bio nedostupan organima gonjenja u BiH, da je naknadno lišen slobode po potjernici, da je u konkretnom slučaju više osoba optuženo za izvršenje više krivičnih djela, koja su međusobno povezana, te između njih postoji mješoviti koneksitet, a imajući u vidu i činjenicu da su stranke i odbrana odluku o navedenom prepustili Sudu, odnosno da se nisu protivili, Sud je našao ispunjenim uslove za spajanje postupka propisanim odredbom člana 25. stav 2. ZKP BiH našavši ovakvo postupanje Suda, istovremeno, cjelishodnim i ekonomičnim. Sud je odbrani optuženog dostavio sve zapisnike sa nastavaka glavnih pretresa koji su održani nakon donošenja rješenja o razdvajanju postupka u odnosu na optuženog Tonija Hamidovića (rješenje Suda od 28.9.2021. godine), kako bi se ispoštovalo prava na odbranu optuženog, istovremeno ostavljajući odbrani mogućnost da naknadno pripremi izjašnjenje na dokazne prijedloge i sl. ukoliko to nađe cjelishodnim.

Rezultati provođenja posebnih istražnih radnji (preslušavanje presretnutih razgovora)

Sastavni dio prikupljanja dokaza provođenjem mjera nadzora je i izvođenje tih dokaza pred sudećim vijećem u okviru dokaznog postupka, a što je bila i situacija u konkretnom slučaju. Imajući u vidu obimnost tako prikupljenog dokaznog materijala, a o čemu su posebno govorila ovlaštena službena lica Državne agencije za istrage i zaštitu koja su saslušana u ulozi svjedoka poput Nataše Kandić i Senaida Muminovića i drugih, te tumača za romski jezik Željka Kaldaraš, kada je dogovaran sam način izvođenja tih dokaza, vijeće se, po saslušanju stranaka, opredijelilo na preslušavanje odabranih razgovora, dok je vijeće odlučujući u konkretnom slučaju, imalo u vidu tako prikupljen dokazni materijal u svojoj ukupnosti, te će se u nastavku, u dijelu sadržajne interpretacije izvedenih dokaza, posebno referirati na sadržaje presretnutih razgovora i poruka koje je vijeće našlo relevantnim u konkretnom slučaju, a obzirom na krivična djela za koja se potvrđenom optužnicom optuženima i sudilo. Ovo posebno i zbog toga što je odbrana optuženih blagovremeno bila upoznata i raspolagala svim audio zapisima presretnutih razgovora prikupljenim u skladu sa zakonskim odredbama iz člana 116. ZKP BiH.

Razmatranje i ocjena dokaza

Općenito

Sud je razmatrao i cijenio sve izvedene dokaze optužbe i odbrane, ali će u ovoj presudi obrazlagati samo one dokaze koji se odnose na odlučne činjenice, te iznositi zaključke samo o činjenicama koje su od suštinske važnosti za odluku. Sud podsjeća da član 15.

ZKP BiH predviđa princip slobodne ocjene dokaza, koji je jedino ograničen principom zakonitosti dokaza (član 10. ZKP BiH), što znači da je ocjena dokaza oslobođena formalnih pravnih pravila koja bi *a priori* određivala vrijednost pojedinih dokaza.

Prigovori odbrane na dokaze

Uvod

Kao što je naprijed navedeno, Sud se ograničio na dokaze relevantne za odlučivanje u ovoj krivičnopravnoj stvari. S tim u vezi, prigovore odbrane izjavljene samo u pogledu relevantnosti nekog dokaza, a na koji se Sud u svojoj odluci nije ni oslanjao, Sud neće naročito obrazlagati nalazeći da bi takvo postupanje nepotrebno opterećivalo obrazloženje presude.

Prigovori u vezi manjkavosti optužnice

Braniteljica Azijada Mujkić je u završnom obraćanju, referirajući se na vremenski okvir iz optužnice, naglasila da je optuženi Toni Hamidović, u period 2012. do 2015. godine živio u vanbračnoj zajednici sa Lamijom Muhić, a kasnije sa Adelom Sakić, kao i da je bio u pritvoru u period 23.7. do 27.11.15. godine kada ga je kao vanbračna supruga posjećivala Lamija. Isto tako, u periodu 27.9.2019. do 18.12.2019. godine u pritvoru ga je posjećivala Adela Sakić, sa kojim dokazima raspolaže Sud. Naglasila je i da je u radnjama dispozitiva optužnice izostao odnos optuženog prema djelu, odnosno nejasno je o kojem obliku umišljaja se radi, potencirajući posebno voljni elemenat.

Suprotno prigovorima braniteljice optuženog Tonija Hamidovića, advokata Azijade Mujkić, činjenični opis djela sadrži opis djela iz kojeg proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela i isti, u skladu sa članom 227. stav 1. tačka c) ZKP BiH, sadrži sve činjenice neophodne da se krivično djelo što bliže odredi, pa tako i po pitanju oblika vinosti sa oba njegova elementa (svijest i volja). Vijeće nije našlo ni relevantnim prigovor koji se tiče vremenskog okvira iz optužnice a osvrtom na vanbračni statusa optuženog u smislu da je u vrijeme obuhvaćeno optužnicom živio sa drugim osobama potvrda čega su i posjete optuženom u pritvoru od strane tih osoba a ne Maddalene Čizmić, obzirom da su PIR po naredbama suda u odnosu na optuženog Tonija Hamidovića primjenjivanje u period od 23.10.2014. godine 25.6.2015. godine, a optuženom je određen pritvor jedan mjesec po okončanju primjene PIR (23.7.2015. godine), dok je period 27.9.2019. do 18.12.2019. godine, izvan vremenskog okvira optužnice.

Korištenje iskaza koje su optuženi Kenan Frndić, Luka Hrustić i Božidar Trišić dali u svojstvu osumnjičenih u istrazi (član 78. i član 273. stav 1. i 3. ZKP BiH)

Sud se u svojoj odluci oslanjao, između ostalog, i na dokaze – iskaze koje su optuženi Kenan Frndić, Luka Hrustić i Božidar Trišić dali u svojstvu osumnjičenih u istrazi.

Naime, u skladu sa članom 273. stav 3. ZKP BiH, ako se u toku glavnog pretresa optuženi koristi pravom da nije dužan iznijeti svoju odbranu ili odgovarati na postavljena pitanja, zapisnik o iskazu optuženog koji je dat u istrazi može se po odluci sudije ili predsjednika vijeća pročitati i koristiti kao dokaz na glavnom pretresu samo ako je optuženi prilikom saslušanja u istrazi bio upozoren u skladu s članom 78. stav (2) tačka c) ovog zakona. Odredbom člana 78. stav 2. ZKP BiH propisano je da se osumnjičenom na početku ispitivanja mora saopštiti za koje krivično djelo se tereti i osnove sumnje protiv njega te da se osumnjičeni mora jasno poučiti o sljedećim pravima:

c) da se može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist i ako to učini u prisustvu branioca, da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitani i korišteni na glavnom pretresu.

Imajući u vidu da su optuženi Kenan Frndić, Luka Hrustić i Božidar Trišić prilikom ispitivanja u svojstvu osumnjičenih poučeni o njihovim pravima u skladu sa članom 78. stav 2. tačka c) ZKP BiH, te da su svoje iskaze dali u prisustvu svojih branilaca, Sud je našao da su ispunjeni zakonski uslovi iz navedene zakonske odredbe da se zapisnici o njihovom ispitivanju i bez njihove saglasnosti koriste kao dokaz na glavnom pretresu.

Pored toga, optuženi Kenan Frndić i Luka Hrustić su tokom glavnog pretresa iskoristili svoje pravo da nisu dužni iznijeti svoju odbranu ili odgovarati na postavljena pitanja, pa imajući u vidu da su blagovremeno poučeni o svojim procesnim pravima u skladu sa članom 78. stav 2. tačka c) ZKP BiH, slijedom čega su se ispunili i zakonski uslovi iz člana 273. stav 3. ZKP BiH za korištenje njihovih iskaza iz istrage kao dokaza na glavnom pretresu.

Kad je u pitanju optuženi Božidar Trišić koji je iznio svoju odbranu na glavnom pretresu u svojstvu svjedoka, vijeće je imalo u vidu i odredbu stava 1. člana 273. ZKP BiH, koja propisuje da su iskazi dati u istrazi dopušteni kao dokaz na glavnom pretresu i mogu biti korišteni prilikom direktnog ili unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u odgovoru na pobijanje, nakon čega se prilažu kao dokazni materijal. U ovom slučaju, osobi se može dati mogućnost da objasni ili pobije svoj prethodni iskaz.

Citirana odredba procesnog zakona ne pravi razliku u pogledu statusa lica čiji iskazi iz istrage se mogu koristiti (osumnjičeni/optuženi ili svjedok), te općenito govori o korištenju iskaza iz istrage u fazi glavnog pretresa.

Stoga, po ocjeni Suda, izjave osumnjičenih dati u toku istrage mogu biti korišteni kao dokazi na glavnom pretresu te mogu poslužiti kao osnova za donošenje odluke sve u skladu sa principom slobodne ocjene dokaza propisanim članom 15. ZKP BiH. Navedeni stav analogan je zauzetom stavu vijeća Apelacionog odjeljenja Suda⁸ u smislu korištenja izjava iz istrage koji su dali optuženi u svojstvu osumnjičenih.

Kada je u pitanju prigovor optuženog i njegovog tadašnjeg branioca, advokata Azijade Mujkić, u pogledu načina ispitivanja osumnjičenog Trišića u istrazi u vidu opisanih prijetnji službenih lica u smislu „ako ne priznaš odvešćemo te u podrum i polomiti sve kosti“, vijeće je isti našlo neutemeljenim. Naime, ispitivanje osumnjičenih kao i svjedoka u istrazi predstavlja svakako iskustvo izvan redovnih, uobičajenih, ljudskih iskustava i kao takvo zasigurno i određeni lični osjećaj nelagode, međutim, sud je uvidom u zapisnik o ispitivanju osumnjičenog ustanovio da je isti dao iskaz u prisustvoa branioca, da je poučen o svim procesnim pravima i obavezama te da na koncu nije imao primjedbi na sam način ispitivanja iz čega slijedi da se, u konkretnom, ne radi o dokazu na koji se odredba člana 10. stava 1. ZKP BiH odnosi.

Prigovor na ulaganje dokaza DT 1

Na nastavku pretresa održanog 30.5.2022. godine, branilac optuženog Elvisa Salčinovića, advokat Mirsad Crnovršanin, je prigovorio ulaganju zapisnika o ispitivanju optuženog (DT-1), tada osumnjičenog u vidu prigovora zakonitosti, obzirom da se činjenični opis koji se tada stavlja na teret optuženom, razlikuje se od činjeničnog opisa iz optužnice, naglasivši da je u optužnici mnogo više prošireno, konkretizovano, tako da je zapisnik o ispitivanju njegovog branjenika sačinjen suprotno ZKP BiH.

Suprotno prigovoru branioca, Sud nalazi da je zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Elvisa Salčinovića uzet na osnovu članova 77 do 79. ZKP BiH koji propisuju način ispitivanja osumnjičenog kao posebnu radu dokazivanja u krivičnom postupku.

Obaveza je tužioca da na početku ispitivanja osumnjičenom saopšti za koje se krivično djelo tereti i osnovi sumnje protiv njega (član 78. stav 2. ZKP BiH). Da ta obaveza

⁸ S1 2 K 031364 20 Kž 2 od 24.06.2020. godine

podrazumijeva i obavezu saopštenja osumnjičenom koje mu se činjenice i okolnosti koje čine to djelo stavljaju na teret, vidljivo je iz odredbe člana 78. stav 2. tačka c) ZKP BiH, koja propisuje da se osumnjičeni može izjasniti o djelu koje mu se stavlja na teret i iznijeti sve činjenice i dokaze koje mu idu u korist, te da i ako to učini u prisustvu branioca, da je takav njegov iskaz dopušten kao dokaz na glavnom pretresu i da bez njegove saglasnosti može biti pročitani i korišten na glavnom pretresu.

Uvidom u dokaz DT1, vijeće nalazi da su optuženom u dostatnoj mjeri predloženi osnovni sumnje kao i pravna kvalifikacija krivičnih djela za koja se tereti, prilikom njegovog ispitivanja u istrazi, te činjenice i osnov sumnje predloženi osumnjičenom prilikom ispitivanja u istrazi suštinski ne definišu drugačiju ulogu osumnjičenog u izvršenju krivičnog djela.

U svojoj praksi Evropski sud za ljudska prava je ukazao da odredbe člana 6. stav 3. tačka a) nalažu posebnu pažnju pri obavještanju okrivljenog o optužbi protiv njega. Tako je u predmetu *Pelissier i Sassi protiv Francuske* Evropski sud istakao da Evropska konvencija okrivljenom daje pravo da bude obaviješten ne samo o razlozima za optužbu već i o pravnoj kvalifikaciji djela za koje se tereti. Evropski sud je naglasio da je u krivičnim predmetima odredba o potpunom i detaljnom obavještanju okrivljenog u vezi sa optužbama protiv njega a, shodno tome, i pravnoj kvalifikaciji koju bi sud mogao usvojiti suštinski preduvjet za osiguravanje pravičnosti postupka. Konačno, Evropski sud je primijetio da su član 6. stav 3. tač. a) i b) povezani, te da pravo da se bude obaviješteno o prirodi i razlozima optužbe mora biti posmatrano u svjetlu prava optuženog da pripremi svoju odbranu.⁹

Stoga, da bi osumnjičeni, odnosno optuženi mogao realizirati svoje pravo na odbranu potrebno je da bude obaviješten o djelu za koje se tereti i o osnovama sumnje protiv njega (činjenični i pravni aspekt), potrebno je omogućiti osumnjičenom, odnosno optuženom da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist, a što je tokom istrage, a i u nastavku (tokom dokaznog postupka) i ispoštovano.

Sudski tumač i prigovori koji se odnose na tumača

Prigovor u pogledu (ne)postojanja naredbe Tužilaštva za prevod sa romskog jezika

⁹ ESLJP, *Pelissier i Sassi protiv Francuske* [GC], aplikacija broj 25444/94, paragraf. 51-54, 25. mart 1999. godine

Kada je upitanju prigovor da u predmetnom postupku ne postoji naredba Tužilaštva odnosno Suda za inicijalni prevod sa romskog po naredbama Suda za posebne istražne radnje, koji je vršen od strane lica koji je registrovani informant, a o kojem su govorili i svjedoci Senaid Mumimović i Mraković Elvir, pripadnici SIPA-e, kao i u pogledu angažovanja tumača Kaldaraš Željka, Vijeće, prije svega, napominje da u skladu sa članom 8. stav 4. ZKP BiH, prevođenje obavlja sudski tumač u kojem slučaju zakon ne propisuje obavezu izdavanja naredbe u formalnom smislu, kakav je naprimjer slučaj sa obavezom izdavanja naredbe u slučaju angažovanja vještaka (član 96. ZKP BiH). Imajući u vidu da se Vijeće tokom svjedočenja tumača Kaldaraš Željka uvjerilo da se radi o ovlaštenom sudskom tumaču na koju okolnost je tumač u svom iskazu naveo da je zakletvu za tumača položio pred Višim sudom u Novom Sadu, prethodno prošavši potrebne edukacije a zatim i položivši ispit za tumača, na koju okolnost je predočio originalno rješenja kojim je stekao svojstvo tumača u Republici Srbiji, vijeće je prigovore kojim se tvrdi suprotno odbilo kao neosnovane. Stoga, a imajući prigovore u tom pravcu, Vijeće se u svojoj odluci isključivo oslanjalo na prevode ovlaštenog sudskog tumača Kaldaraš Željka koji je neposredno svjedočio pred Sudom, i koji je u svom iskazu decidno pojasnio na koji način je vršio prevod sa romskog na srpski jezik odnosno preslušavajući audio zapise (CD) razgovora, sačinjavanjem pisanog prevoda i ovjeravanjem istog pečatom. Slijedom navedenog, suprotni prigovori branilaca su odbijeni kao neosnovani.

Prigovor u vezi tumača za romski jezik

Na nastavku pretresa održanog 21.12.2021. godine, optuženi Salčinović Elvis je prigovorio da tumač Željko Kaldaraš ne zna romski jezik. Sud je odbio ovakav prigovor kao neosnovan, imajući u vidu da se radi o ovlaštenom sudskom tumaču za romski jezik. Takođe, tumač je na poseban upit objasnio na koji način je vršio prevod presretnutih razloga sa romskog na srpski jezik, pri čemu Sud napominje da su u skladu sa članom 8. ZKP BiH u krivičnom postupku u ravnopravnoj upotrebi službeni jezici Bosne i Hercegovine - bosanski, hrvatski i srpski jezik, kao i oba pisma - ćirilica i latinica.

Na nastavku pretresa održanog 21.12.2021. godine, optuženi Salčinović Elvis je prilikom saslušanja presretnutih razgovora prigovorio da glas u pozadini nije njegov, na što se nadovezao advokat Veseljak, branilac optuženog Kenana Frndića, navodeći da razgovori u pozadini, ne mogu biti predmetom presretanja. Tumač za romski jezik, Željko Kaldaraš, koji se te prilike očitovao o načinu analize dokaza prikupljenih posebnim istražnim radnjama, na sposeban upit predsjednika vijeća je pojasnio da je on kao tumač imao službene zabilješke SIPA-e o tome između koga se razgovori vode, čim se i on rukovodio prilikom prevođenja istih sa romskog na srpski jezik, a o čemu su se posebno očitovala i

ovlaštena službena lica, zbog čega su izjavljeni prigovori ocijenjeni neosnovanim te su kao takvi i odbijeni. Takođe, uvidom u naredbe o posebnim istražnim radnjama, vidljivo je da iste sadrže uputu da se izvođenje posebnih istražnih radnji iz člana 116. stav 2. tačka a) ZKP BiH naređuje u odnosu na određena lica kao i u odnosu na telefonske aprate po IMEI broju koji će se utvrditi nadzorom korisničkog broja i staviti pod nadzor i tehničko snimanje i drugih korisničkih brojeva i telefonskih aparata koji se u toku provođenja posebne istražne radnje nadzorom korisničkog broja i telefonskog aparata identifikuju da ih koristi osumnjičeni u kontaktima sa drugim osumnjičenima i u kontaktu sa drugim osobama. Dodatno, na pitanje zakonitosti dokaza prikupljenih provođenjem posebnih istražnih radnji vijeće će se detaljno očitovati u nastavku.

Posebne istražne radnje

a. Zahtjev za preispitivanje zakonitosti naredbi Suda BiH o provođenju posebnih istražnih radnji (PIR)

Što se tiče naredbi za PIR, dana 12.10.2021. godine, branioci optuženih Vehbije Salčinovića, Kenana Frnića, Luke Hrustića, Nedeljka Dakića i Božidara Trišića, advokati Mensur Hasagić, Emira Berbić (u zamjenu za advokata Mladena Veseljaka), Senad Dupovac, Sead Temim i Belma Balijagić Džuho, podnijeli su jedinstven zahtjev za preispitivanje zakonitosti naredbi Suda BiH o provođenju posebnih istražnih radnji, i to taksativno pobrojanih naredbi u podnesku počev od r.br. 1 do r. br. 11¹⁰. U obrazloženju se navodi da, po mišljenju odbrane, pomenute naredbe ne sadrže obrazloženja osnova sumnje da osumnjičena lica učestvuju u počinjenju krivičnih djela, niti su navedeni razlozi zbog kojih se u konkretnom slučaju dokazi ne mogu pribaviti na drugi način.

Imajući u vidu stavove zauzete u odlukama Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP)¹¹, kao i Apelacionog odjeljenja Suda BiH u predmetima Čago i dr., Ždralović i dr., Mandić

¹⁰ Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 2 od 23.10.2014. godine; Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 4 od 11.11.2014. godine; Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 8 od 26.11.2014. godine; Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 10 od 8.12.2014. godine; Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 12 od 5.3.2015. godine; Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 13 od 19.3.2015. godine; Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 16 od 7.4.2015. godine; Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 17 od 27.4.2015. godine; Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 19 od 20.5.2015. godine; Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 21 od 15.6.2015. godine; Naredba Suda BiH broj S 1 2 K 01736 14 Krn 24 od 22.6.2015. godine;

¹¹ Predmet *Dragčjević protiv Hrvatske*

Davor, Jovanović i dr., Čović Almir i dr., Redžović i dr., Ljaljić Jasmin i dr., to odbrana smatra da navedene naredbe nisu izdate u skladu sa odredbama ZKP BiH.

Takođe, dana 19.10.2021. godine, branilac optuženog Salčinović Elvisa, advokat Mirsad Crnovršanin, podnio je prigovor odbrane na materijalne dokaze Tužilaštva BiH u vezi sa primjenom posebnih istražnih radnji Nadzora i tehničkog snimanja telekomunikacija u vidu prigovora zakonitosti i prigovora relevantnosti. Na nastavku pretresa od 30.5.2022. godine, izjašnjavajući se prilikom ulaganja materijalnih dokaza, branilac optuženog je istakao da ostaje kod prethodno izjavljenog pisanog podneska od 19.10.2021. godine.

S tim u vezi, u obrazloženju prigovora zakonitosti naredbi za posebne istražne radnje, branilac navodi da dokazi Tužilaštva pobrojani u optužnici pod r.br. DT-52 do DT-62 nisu sačinjeni u skladu sa članom 132. stav 1. ZKP BiH budući da ne sadrže kvantum činjeničnog osnova i dokazne građe kojima se morao potkrijepiti osnov sumnje za primjenu traženih istražnih radnji od strane Tužilaštva, a posljedično tome, ni materijalni dokazi (DT-63 do DT-77), sačinjeni na osnovu navedenih dokaza, takođe se ne mogu smatrati zakonitim dokazima u smislu odredbe člana 11. stavovi 2. i 3. ZKP BiH budući da isti predstavljaju „plodove otrovne voćke“. Ovo, nadalje, prema stajalištu branioca znači da se optužba zasniva na dokazima koji su pribavljeni suprotno standardima koje propisuje član 6. EKLJP zbog čega je povrijeđeno pravo njegovog branjenika na pravično suđenje. Sumiranjem prigovora, branilac zaključno ističe da iz predmetnih naredbi za provođenje posebnih istražnih radnji proizilazi da iste ne sadrže obrazloženje osnova sumnje kao i obrazloženje dokaza iz kojih proizilaze osnovi sumnje za sva navedena lica kao i zbog činjenice da u naredbi nije dato obrazloženje iz kojih razloga nije bilo moguće na drugačiji način, osim primjenom posebnih istražnih radnji, prikupiti dokaze ili bi takvo prikupljanje dokaza bilo povezano sa nesrazmjernim teškoćama.

Obrazlažući prigovor relevantnosti branilac je istakao da materijalni dokaz DT-69 iz optužnice¹² (transkripti), ne može se tretirati kao samostalan dokaz kojim se potkrepljuju navodi optuženja, budući da se istima zapravo interpretiraju sadržajio pribavljeni primjenom posebnih istražnih radnji. Problematika korištenja ovog pomoćnog dokaznog sredstva, prema navodima branioca, ogleda se u činjenici da sadržaj nije autentičan, obzirom da kreator istog reproducira audio i video sadržaj pribavljen primjenom posebnih istražnih radnji, usljede čega može doći do grešaka. Pozivajući se na sudsku praksu ESLJP u predmetu *Matanović protiv Hrvatske*¹³, branilac ukazuje na transkripti mogu biti samo pomoćno tehničko sredstvo, a nikako dokaz na kojem se može temeljiti

¹² Transkripti konverzacije na romskom jeziku – stalnog sudskog prevodioca Kaldaraš Željka

¹³ Predstavka broj 2742/12 od 4.4.2017. godine

presuda. Polazeći od naprijed izloženog, branilac je stanovišta da se na predmetnim materijalnim dokazima ne može zasnivati sudska odluka, te da svako dalje korištenje tako pribavljenih materijalnih dokaza predstavlja bitnu povredu odredaba krivičnog postupka u smislu odredbe člana 297. stav 1. tačka i) ZKP BiH.

Tužilac Tužilaštva BiH, Diana Kajmaković je u svom izjašnjenju od 19.10.2021. godine (zaprimljen u Sud 22.10.2021. godine) na podneseni Zahtjev i Prigovor odbrana optuženih istakla da je Tužilaštvo u svojim prijedlozima za izdavanje Naredbi za provođenje posebnih istražnih radnji u vezi sa članom 116. stav 2. tačka a) ZKP BiH, a koju su dostavljeni odbrani uz osporavane naredbe Suda, jasno i decidno objasnilo osnov sumnje koji se stavlja na teret optuženim, te je prema mišljenju Tužilaštva, Sud u predmetnim naredbama postupio u skladu sa članom 118. stav 1. ZKP BiH i pravilno odredio istražne radnje iz člana 116. stav 2. tačka a) ZKP BiH, odnosno na obrazložen prijedlog Tužilaštva iz kojeg jasno proizilazi da se dokazi ne mogu pribaviti na drugi način ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano s nesrazmjernim teškoćama, isti pravilno cijenio kada je donosio pobijane naredbe.

Tužilaštvo, naime, nalazi da je Sud pravilno i jasno obrazložio postojanje osnova sumnje da su osumnjičena lica iz predmetnih naredbi učestvovala u počinjenju predmetnog krivičnog djela, analizom navoda iz prijedloga Tužilaštva i dostavljenih priloga odnosno izvještaja policijskih organa. Stoga, obzirom da je u naredbama navedeno da se radi o organizovanoj grupi, koja se bavi izvršenjem krivičnih djela organizovanog kriminala, pranja novca, trgovine ljudima, krijumčarenje ljudima, te da sami i preko svojih saradnika, navedene osobe koriste svoju djecu, vrbuju drugu maloljetnu djecu romske nacionalnosti ili ih otkupljuju od njihovih roditelja, te ih podučavaju činjenju krivičnih djela krađa i džeparenja, nakon čega ih ilegalnim ili legalnim kanalima prebacuju u zemlje EU/Francuske i dr., te uzimajući u obzir sve druge specifične okolnosti datog predmeta i radnji izvršenja, sam izostanak posebnog obrazloženja u pogledu nemogućnost pribavljanja dokaza na drugi način ili sa nesrazmjernim poteškoćama, po mišljenju Tužilaštva, ne čini odlučnim elementom da se predmetne naredbe oglase nezakonitim. Tužilaštvo u nastavku ističe da je sasvim jasno da se radi o specifičnom predmetu, sa velikim brojem saizvršilaca dobro komunikacijski povezanih, a pri tome vrlo svjesnih da se radi o teškim krivičnim djelima, koji su u svojim kretanjima, komunikacijama i sl. postupali vrlo oprezno (prilikom međusobnog komuniciranja koristili romski jezik, te šifrovane riječi), čiji *modus operandi* je bio prisutan u zemljama Evropske unije, odnosno Francuske. Izdavanje predmetnih naredbi od strane sudije za prethodni postupak, u skladu sa članom 116. stav 2. tačka a) ZKP BiH, svakako govore u prilog da su optuženi imali u vidu specifičnosti navedenog predmeta, zbog čega je provođenje posebnih istražnih radnji po mišljenju Tužilaštva Sud našao sasvim opravdanim. Tužilaštvo, stoga, predlaže Sudu da uvidom u izdate naredbe konstatuje da iste sadrže potrebno

obrazloženje u pogledu osnova sumnje zbog kojih se izdaju prema osumnjičenim licima, a što je u skladu sa odredbom člana 118. stav 1. i člana 116. ZKP BiH koji propisuje da će naredba sadržavati, između ostalog osnove sumnje da je osoba sama ili sa drugim osobama učestvovala ili učestvuje u učinjenju krivičnog djela iz člana 117. ZKP BiH, te zaključno ističe da su naredbe izdate u skladu sa zakonom, odnosno da su ispunjeni svi zakonski uvjeti za provođenjem posebnih istražnih radnji, te da je upotreba takvih mjera u navedenom periodu bila nužna i proporcionalna datim okolnostima.

Vijeće je imalo u vidu s jedne strane prijedloge i izjašnjenja stranaka, ali i s druge strane činjenicu da se predmetni postupak vodi protiv 6 lica za krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2. i 3. KZ BiH, u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1., 2. i 4. KZ BiH, krivičnim djelom Krivotvorenje isprave iz člana 373. stav 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (KZ FBiH) i dr. Takođe, Vijeće je navedene okolnosti dovelo u vezu i sa činjenicom da se predmetni postupak nalazi u fazi izvođenje dokaza optužbe, nakon čega u skladu sa odredbom člana 261. ZKP BiH, izvjesno predstoje i naredne faze postupka u skladu sa procesnim garancijama prevashodno optuženih lica, a takođe optužbe i odbrane. Stoga, kako bi Vijeće u konačnici u skladu sa odredbama člana 15., 281. i 290. stav 7. ZKP BiH, pri tome vodeći računa i o odredbi člana 10. stav 2. ZKP BiH, moglo izvesti valjane zaključke o kompleksnim činjeničnim i pravnim pitanjima, te imajući u vidu i da je praksa kako ovog Suda tako i Ustavnog suda BiH i Evropskog suda za ljudska prava različita po ovim pitanjima, to je Vijeće zaključilo da će odluku o istima donijeti zajedno sa odlukom o glavnoj stvari (obrazloženje u tom pravcu slijedi u okviru podnaslova pod b. i c).

b. Prigovori na dokaze DT- 72 do DT- 76 (analize dokaza prikupljeni primjenom posebnih istražnih radnji)

Kada su u pitanju prigovori koji se odnose na dokaze uvedene pod oznakama DT- 72 do DT- 76, a koji se tiču izvještaja o nadzoru provođenja posebnih istražnih radnji u smislu da se radi o parafraziranju presretnutih razgovora, Vijeće napominje da isti predstavljaju samo pomoćno sredstvo, a da se u svojoj odluci isključivo oslanjalo na autentične audio zapise presretnutih razgovora, dok su uložene analize i izvještaji rezultat redovnog postupanja ovlaštenih lica u skladu sa zakonom kao dokaz njihovog zakonitog postupanja. Pored navedenog, vijeće je imalo u vidu i da su svjedoci (ovlaštena službena lica) koja su svjedočila na glavnom pretresu o poduzetim mjerama i radnjama, radili zajednički u timu na ovom predmetu u kojem je svako od njih imao svoja zaduženja, pa su, razmjenjujući svakodnevno podatke do kojih su došli provodeći istražne radnje, imali samim tim mogućnost da se upoznaju sa svim radnjama vezanim za njihova međusobna

postupanja i specifičnosti ovog predmeta, istovremeno pravdajući sam način izvršene analize obimnošću i količinom informacija do kojih su dolazili, te čestih međusobnih komunikacija izvršilaca, zbog čega su u određenim situacijama morali prepričavati suštinu razgovora jer bi se u protivnom radilo o jako obimnom dokaznom materijalu a na glavnom pretresu su svjedočili i o svojim zapažanjima i pojedinačnim postupanjima u konkretnom predmetu, pa stoga sam način analize prikupljenog materijala, sam po sebi, ne čini rezultate posebnih istražnih radnji nezakonitim.

c. Prigovori zakonitosti provođenja posebnih istražnih radnji (PIR)

Odbrane optuženih tokom postupka, a i u završnoj riječi, osporili su zakonitost pojedinih dokaza optužbe, prvenstveno dokaza pribavljenih primjenom posebnih istražnih radnji nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija iz člana 116. stav 2. tačka a) ZKP BiH navodeći da su iste nezakonite iz više razloga.

Tako su branioци optuženih, pozivajući se i na relevantnu sudsku praksu, prvenstveno istakli da naredbe Suda, ne sadrže obrazloženje osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo od strane osumnjičenih kao ni obrazloženje da se na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili da bi njihovo pribavljanje bilo povezano sa nesrazmjernim teškoćama. Takođe, u sklopu ovog prigovora, advokat Mirsad Crnovršanin, branilac optuženog Elvisa Salčinovića, je u svom završnom obraćanju osporilo i prikupljanje dokaza putem zajedničkom istražnog tima („JIT“) navodeći da su pravosudni organi Francuske koristili dokaze koji su posredstvom PIR prikupljeni u BiH, slijedom čega se radi o nezakonitim dokazima („plod otrovne voćke“) shodno članu 10. ZKP BiH.

Navedene prigovore, Sud je ocijenio neosnovanim.

Odredbom člana 10. ZKP BiH propisan je princip zakonitosti dokaza koji glasi:

(1) „Zabranjeno je od osumnjičenog, optuženog ili bilo koje druge osobe koja učestvuje u postupku iznuđivati priznanje ili kakvu drugu izjavu.

(2) „Sud ne može zasnovati svcju odluku na dokazima koji su pribavljeni povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima koje je Bosna i Hercegovina ratifikovala, niti na dokazima koji su probavljeni bitnim povredama ovog zakona.“

(3) „Sud ne može zasnivati svjču odluku na dokazima kcji su dobijeni na teme ju dokaza iz stava 2. ovog člana.“

Iz sadržine citiranih zakonskih odredbi jasno i nedvosmisleno proizilazi da je nezakonit onaj dokaz koji je pribavljen povredama ljudskih prava i sloboda propisanih ustavom i međunarodnim ugovorima, odnosno onaj dokaz koji je pribavljen bitnim povredama procesnog zakona. Stoga, ne dovodi svaka povreda procesnog zakona automatski i do nezakonitosti dokaza, već je neophodno zaključiti kakav je značaj navedene povrede ili propusta na osnovna prava i slobode, odnosno kakav je uticaj tog propusta u odnosu na osnovna načela krivičnog postupka. Dakle, zaključak Suda o nezakonitosti određenog dokaza ne može se zasnovati samo i isključivo na činjenici da je prilikom njegovog pribavljanja povrijeđena neka odredba procesnog zakona, već je u toj situaciji neophodno cijeliti cilj odredbe koja nije primijenjena ili je prekršena, kao i značaj tog propusta u odnosu na osnovna prava i slobode odnosno na osnovna načela krivičnog postupka.¹⁴ Izuzetak od navedenog pravila, predstavljaju samo one zakonske odredbe koje u sebi sadrže izričitu zabranu zasnivanja sudske odluke na dokazima koji su pribavljeni njihovim kršenjem tj. kada kršenje ili neprimjenjivanje takvih odredbi, automatski ima za posljedicu nezakonitost dokaza koji je pribavljen kršenjem ili neprimjenjivanjem te odredbe.

Odredbom člana 116. stav 1. ZKP BiH propisano je da: *"Protiv osobe za kcju postcje osnovi sumnje da je sama ili sa drugim osobama učestvovala ili učestvuje u učinjenju krivičnog cjela iz člana 117. ovog zakona mogu se odrediti posebne istražne radnje, ako se na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano sa nesrazmjernim teškoćama"*, dok su članom 116. stav 1. ZKP BiH propisane vrste posebnih istražnih radnji.

Odredbom člana 117. ZKP BiH, propisano je za koja krivična djela se mogu odrediti posebne istražne radnje, dok je odredbom člana 118. ZKP BiH, propisana nadležnost za određivanje posebnih istražnih radnji, kao i rokovi trajanja pojedinih posebnih istražnih radnji.

Tako se u članu 118. navodi: *„Istražne radnje iz člana 116. stava 2. ovog zakona određuje naredbom sudja za prethodni postupak, na obrazloženi prjedlog Tužiteja kcji sadrži: podatke o osobi protiv kcje se radnja preduzima, osnove sumnje iz člana 116. stava 1. ili 3. ovog zakona, razloge za njeno preduzimanje i ostale bitne okolnosti kcje zahtjevaju preduzimanje radnji, navođenje radnje kcja se zahtjeva i način njenog izvođenja, obim i*

¹⁴ Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 009103 14 Kž od 04.06.2015. godine

trajanje radnje. Naredba sadrži iste podatke kao i prijedlog Tužitelja, kao i utvrđivanje trajanja naređene radnje“.

Analizirajući citirane zakonske odredbe, jasno je da se naredba Suda veže za obrazloženi prijedlog Tužilaštva, odnosno da čine jednu cjelinu u smislu osnova za poduzimanje posebne istražne radnje, te je stoga potrebno pomno razmotriti i prijedlog i naredbu, kako bi se moglo utemeljeno cijeliti kvalitet istih. Ta ocjena je važna radi zaključka da li je sudija za prethodni postupak temeljno razmotrio postojanje zakonom propisanih pretpostavki za određivanje posebnih istražnih radnji. Pri tome, interes je Tužilaštva da sudiji za prethodni postupak ponudi sve relevantne podatke i činjenice o postojanju tih pretpostavki, što je, očekivano, i sadržano u prijedlozima za određivanje odnosno produženju primjene posebnih istražnih radnji, te prilozima dostavljenim uz iste, a u koje je Sud izvršio uvid budući da se iste nalaze u spisu predmeta. Posebne istražne radnje su, naime, ograničene samo na one postupke u kojima postoji činjenična osnova sumnje da je neka osoba, sama ili zajedno s drugim osobama, sudjelovala u počinjenju kataloški određenih krivičnih djela. S obzirom da se takvim radnjama privremeno ograničavaju ustavna prava građana, moguće ih je odrediti samo ako se na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano s nesrazmjernim teškoćama. Ova zakonom propisana ograničenja predstavljaju jamstvo da mjere nisu određene nemarno, neregularno ili bez potrebnog razmatranja¹⁵.

Jasno obrazloženje prijedloga za posebne istražne radnje, na temelju kojeg se donose naredbe kojim se određuju posebne istražne radnje, ukazuje na postojanje osnova sumnje, kao nužne pretpostavke za provođenje tih radnji. Stoga je središnje pitanje da li je obrazloženje logično, zakonito i dovoljno jasno da bi se na osnovu istog mogla izdati naredba. U svakom od prijedloga na osnovu kojih su izdate predmetne naredbe za posebne istražne radnje, detaljno su navedene sve relevantne okolnosti, operativna saznanja, rezultati do tada provedenih dokaznih radnji, za konkretno označene osobe, kao i razlozi zbog kojih je neophodno upravo određivanje posebnih istražnih radnji. S obzirom da je u uvodu svake naredbe jasno naznačeno da se ista izdaje na prijedlog Tužilaštva, to nesumnjivo implicira da su upravo razlozi navedeni u prijedlozima razmotreni i da, po ocjeni sudije za prethodni postupak, imaju uporište u dokumentaciji priloženoj uz predmetne prijedloge. Takođe, sve naredbe Suda sadržavale su detaljno navedene osnove sumnje da je počinjeno krivično djelo organiziranog kriminala, pranja novca, trgovine ljudima, krijumčarenje ljudima, nedozvoljenom trgovinom opojnim drogama, krađama motornih vozila, nedozvoljenim držanjem oružja i dr.

¹⁵ Vidjeti ESLJP: Klass i drugi protiv Njemačke, 6. rujna 1978., stavak 24; presuda Dragojević protiv Hrvatske 50., Serija A br. 28; Ekimdzhiiev protiv Bugarske, br. 62540/00, stavak 77., 28. lipnja 2007.; Kennedy protiv Ujedinjene Kraljevine, br. 26839/05, stavak 153., 18. svibnja 2010

Kada je u pitanju uslov da se na drugi način ne mogu pribaviti dokazi ili bi njihovo pribavljanje bilo povezano s nesrazmjernim teškoćama, vijeće je uvidom u istražni dio spisa, ustanovilo da naredbe broj: S1 2 K 017336 14 Krn 2 od 23.10.2014. godine, S1 2 K 017336 14 Krn 4 od 11.11.2014. godine, S1 2 K 017336 14 Krn 8 od 26.11.2014. godine i S1 2 K 017336 14 Krn 10 od 08.12.2014. godine, ne sadrže posebno obrazloženje u tom pravcu. Međutim, obzirom da se u konkretnom slučaju provodila opsežna istraga na području više država, te da je tokom istrage cijenjeno da se radi o dobro organizovanoj grupi ljudi međunarodnog karaktera, koja djeluje na području BiH, Republike Francuske, Republike Austrije i Republike Italije, kao i na području drugih zemalja Evropske unije, da su posebne istražne radnje, kako je u predmetnim naredbama jasno navedeno, izdavane i provođene sa ciljem otkrivanja i identifikovanja drugih pripadnika organizovane grupe u pripremanju i izvršenju navedenih krivičnih djela i prikupljanja materijalnih dokaza protiv osumnjičenih i drugih pripadnika grupe za organizovani kriminal o pripremanju i izvršenju navedenih krivičnih djela te imajući u vidu i sve druge specifične okolnosti datog predmeta i radnji izvršenja, sam izostanak posebnog obrazloženja u pogledu nemogućnost pribavljanja dokaza na drugi način ili sa nesrazmjernim poteškoćama u navedenim naredbama, po ocjeni ovog vijeća, ne čini odlučnim elementom da se predmetne naredbe oglase nezakonitim. Ovakav stav suda priznate je i od strane pozitivne sudske prakse Ustavnog suda BiH.¹⁶ Uz navedeno, provođenje posebnih istražnih radnji u ovom predmetu tokom istrage karakterišu specifičnosti predmeta koje su ogledaju u velikom broju saizvršilaca, dobro komunikacijski povezanih, koji su u svojim radnjama i međusobnoj komunikaciji postupali vrlo oprezno (prilikom međusobnog komuniciranja koriste šifrovane riječi), da su žrtve međunarodne trgovine ljudima djeca i žene koje uživaju posebnu međunarodnu zaštitu, iz čega po ocjeni vijeća slijedi da izdavanje predmetnih naredbi od strane sudije za prethodni postupak, u skladu sa članom 116. stav 1. ZKP BiH, svakako govori u prilog da je isti imao u vidu navedene specifičnosti predmeta, zbog čega je provođenje posebnih istražnih radnji našao sasvim opravdanim.

Dakle, suprotno navodima odbrana optuženih, Sud cijeni da su naredbe Suda za provođenje posebnih istražnih radnji u ovom krivičnom predmetu zakonite, odnosno da je sav postupak izdavanja istih, kao i dokazi dobijeni na osnovu njih zakoniti. Takođe, ako se ima u vidu da je odredbom člana 118. ZKP BiH, propisano da posebne istražne radnje određuje naredbom sudija za prethodni postupak, na obrazloženi prijedlog Tužitelja koji sadrži: podatke o osobi protiv koje se radnja preduzima, osnove sumnje iz člana 116. stava 1. ili 3. ovog zakona, razloge za njeno preduzimanje i ostale bitne okolnosti koje zahtijevaju preduzimanje radnji, navođenje radnje koja se zahtijeva i način njenog izvođenja, obim i trajanje radnje, a da pritom nema odredbe koja bi nezakonitost dokaza vezala za kvalitet obrazloženja prijedloga odnosno naredbe, pri čemu prijedlozi Tužilaštva

¹⁶ US BiH AP 974/17 od 27.2.2018. godine, predmet Svetozar Perućica, apelant Zoran Bandur, parag. 41

sadrže sve zakonom propisane stavke koje su pretpostavka za zakonitost pribavljanja dokaza, jasno je da je stav Suda u ovom pogledu, ispravan.

Slijedom iznesenih prigovora, Sud je izvršio uvid u sve naredbe Suda BiH te prije svega utvrdio da je provođenje posebnih istražnih radnji u ovom krivičnom predmetu, ukupno trajalo u periodu od 23.10.2014. godine do 26.6.2015. godine, da su provedene posebne istražne radnje nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija iz člana 116. stav 2. tačka a) ZKP BiH; te tajno praćenje i tehničko snimanje osoba, transportnih sredstava i predmeta koji stoje u vezi s njima iz člana 116. stav 2. tačka d) ZKP BiH; kao i da su sve naredbe, a suprotno navodima odbrane, izdate zbog postojanja osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. KZ BiH u vezi sa, između ostalih, krivičnim djelom Pranje novca iz člana 209. stav 3. i vezi sa stavom 1. i 2. KZ BiH a za koja krivična djela su optuženi u konačnici i optuženi u ovom postupku.

Tako je uvidom u Naredbu Suda broj: S1 2 K 017336 14 Krn 2 od 23.10.2014. godine utvrđeno da je istom određeno provođenje posebnih istražnih radnji nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija iz člana 116. stav 2. tačka a) ZKP BiH, između ostalih, i u odnosu na optužene Elvisa Salčinovića, Tonija Hamidovića i Kenana Frndića. Naredbom je određeno da će izvođenje posebnih istražnih radnji trajati 1 (jedan) mjesec, počev od 23.10.2014. godine do 23.11.2014. godine. Iz sadržaja navedene naredbe, nesporno proizilazi da je ista donesena na osnovu obrazloženog prijedloga Tužilaštva BiH broj: T20 0 KTO 0008391 14 od 22.10.2014. godine. Takođe, uvidom u navedenu naredbu, Sud je utvrdio da ista sadrži obrazloženje osnova sumnje da su tada osumnjičeni, djelujući kao grupa za organizirani kriminal na čelu sa Salčinović (ranije Hamidović) Elvisom, Salčinović (ranije Hamidović) Vehbijom, Salčinović (ranije Hamidović) Serđom (ranije Ševko) i Zorić (ranije Hamidović) Davorom zv. Fehid, duže vrijeme činili radnje izvršenja krivičnih djela organiziranog kriminala, pranja novca, trgovine ljudima, krijumčarenje ljudima, nedozvoljenom trgovinom opojnim drogama, krađama motornih vozila, nedozvoljenim držanjem oružja i dr. sami i preko svojih saradnika, navedene osobe koriste svoju djecu, vrbuju drugu maloljetnu djecu romske nacionalnosti ili ih otkupljuju od njihovih roditelja, te ih podučavaju činjenju krivičnih djela krađa i džeparenja, nakon čega ih legalnim ili ilegalnim kanalima prebacuju u zemlje EU /Francuska i druge/.

Sud je izvršio uvid i u ostale naredbe Suda¹⁷ kojima su određivane/produžavane posebne istražne radnje od 11.11.2014. godine; 26.11.2014. godine; 08.12.2014. godine; 05.03.2015. godine; 19.03.2015. godine; 07.04.2015. godine; 27.04.2015. godine; 20.05.2015. godine; 15.06.2015. godine te 22.06.2022. godine (ovom naredbom je određena i posebna istražna radnja iz člana 116. stav 2. tačka d) ZKP BiH), te takođe utvrdio da svaka naredba sadrži konkretno i iscrpno obrazloženje osnova sumnje da lica

¹⁷ DT 51 - DT 61

prema kojima se određuju odnosno produžavaju posebne istražne radnje učestvuju u izvršenju krivičnog djela, sa detaljnim opisom njihovih pojedinačnih radnji, a naredbe od 05.03.2015. godine; 19.03.2015. godine; 07.04.2015. godine; 27.04.2015. godine; 20.05.2015. godine; 15.06.2015. godine te 22.06.2022. godine i jasne i konkretne razloge za zaključak suda zašto se na drugi način ne mogu pribaviti dokazi o izvršenju krivičnog djela od strane ovih lica odnosno zašto bi njihovo pribavljanje bilo povezano sa nesrazmjernim teškoćama.

Takođe, braniteljica optuženog Božidara Trišića, advokat Belma Balijagić Džuho, posebno se osvrnula na ispravku Naredbe Suda za posebne istražne radnje od 01.06.2015. godine¹⁸ navodeći da je u konkretnom izostao prijedlog Tužilaštva u tom pravcu. Međutim, uvidom u istražni dio spisa, Vijeće je ustanovilo da je Naredba Suda broj: S1 2 K 017336 15 Krn 20 od 01.06.2015. godine o ispravci Naredbe broj: S1 2 K 017336 15 Krn 19 od 20.05.2015. godine, donesena na osnovu obrazloženog prijedloga Tužilaštva broj: T 20 0 KTO 0008391 14 od 29.05.2015. godine. Naime, u prijedlogu Tužilaštva BiH za ispravku Naredbe od 29.05.2015. godine, te obavijesti SIPA-e od 25.05.2015. godine, navodi se da su policijski službenici Državne agencije za istrage i zaštitu (SIPA), provođenjem posebnih istražnih radnji i operativnim radom na terenu utvrdili da se lice navedeno pod rednim brojem 10 u naredbi Suda broj: S1 2 K 017336 Km 19 od 20.05.2015. godine, ne zove Božidar Klještan, sin Vojina, rođen 24.02.1950. godine u mjestu Grabovica, opština Vlasenica, nastanjen ..., državljanin ..., JMB, nego da se radi o licu Božidar Trišić, sin Radosava, rođen 07.01.1959. godine, nastanjen u ..., sa istim brojem telefona za koji je naredba i određena, slijedom čega se radilo o grešci tehničkog karaktera koja je otklonjena donošenjem predmetne naredbe u skladu sa članom 291. ZKP BiH. Ovako postupanje Vijeća u cjelosti korekspodira sa praksom Ustavnog suda (US) BiH odnosno stavom¹⁹ da je Vijeće izvršilo uvid u istražni dio spisa isključivo zbog razloga adekvatnog i pravilnog odgovora na prigovor odbrane, a što je situacija u konkretnom slučaju.

Takođe, odredbom člana 122. ZKP BiH jasno i decidno je propisano da se „*Tehničke snimke, isprave i predmeti pribavljeni pod uslovima i na način propisan ovim zakonom mogu koristiti kao dokazi u krivičnom postupku*“ dok je odredbom člana 121. istog Zakona propisano „*Ako su radnje iz člana 116. ovog zakona preduzete bez naredbe sud je za prethodni postupak ili u suprotnosti s njom, Sud na pribavljenim dokazima ne može zasnovati svjču odluku.*“

¹⁸ Naredba broj: S1 2 K 017336 15 Krn 20

¹⁹ US BiH, AP 2028/16 od 6. juna 2018. godine, parag. 48

Iz citiranih zakonskih odredbi jasno i nedvosmisleno proizilazi da se na podacima i dokazima pribavljenim primjenom posebnih istražnih radnji ne može zasnivati sudska odluka jedino u slučaju ako su ti podaci odnosno dokazi pribavljeni bez naredbe Suda ili u suprotnosti s njom, a što u konkretnom predmetu nije slučaj.

Zaključak Suda o nezakonnosti određenog dokaza ne može se zasnovati samo i isključivo na činjenici da je prilikom njegovog pribavljanja povrijeđena neka odredba procesnog zakona, već je u toj situaciji neophodno cijeliti cilj odredbe koja nije primijenjena ili je prekršena, kao i značaj tog propusta u odnosu na osnovna prava i slobode odnosno na osnovna načela krivičnog postupka.²⁰

Takođe, i praska Evropskog suda za ljudska prava (ESLJP) u kontekstu prigovora u pogledu zakonitosti dokaza ukazuje na potrebu zakonitosti, efikasnosti i pravičnosti krivičnog postupka u cjelini.

Tako ESLJP napominje da se podnosilac žalbe između ostalog žalio i na to da snimak njegovog razgovora sa osobom P. predstavlja kršenje švicarskog zakona te da je njegovo korištenje kao dokaza na njegovom suđenju u suprotnosti sa odredbom člana 6. stav 1. Konvencije. Sud u svojoj presudi napominje da nije sporno da je pomenuti snimak pribavljen na nezakonit način kršenjem švicarskog zakona, te da su to izričito prepoznali i švicarski sudovi. Sud primjećuje da se "principijelno i generalno ne može isključiti mogućnost da za sud mogu biti prihvatljivi nezakonito pribavljeni dokazi ove vrste", te da je sud samo trebao cijeliti da li je čitav sudski postupak protiv aplikanta u cjelini bio pravičan. Izvedeći zaključak da korištenje spornog snimka kao dokaza aplikanta nije lišilo pravičnog suđenja, Sud prije svega primjećuje da prava odbrane nisu bila zanemarena: aplikantu je bila data mogućnost, koju je on iskoristio, da osporava autentičnost snimka i njegovo korištenje kao dokaza, kao i mogućnost ispitivanja osobe P. i pozivanja kao svjedoka policijskog inspektora koji je odgovoran za pravljenje snimka tog razgovora. Sud je nadalje "cijelio i činjenicu da snimak ovog telefonskog razgovora nije bio jedini dokaz na kojem se zasniva osuđujuća presuda."²¹ Slijedeći navedeni stav, i optuženima u ovom predmetu omogućeno je da ispituju zakonitost provođenja istražnih radnji kroz unakrsna ispitivanja ovlaštenih lica koja su učestvovala u provođenju istih, te da osporavaju autentičnost snimaka prikupljenih putem provođenja ovih mjera nadzora, kao i da unakrsno ispituju i druga lica koja su učestvovala u istražnom timu kodnog naziva „CD“ kako po pitanju samog provođenja posebnih istražnih radnji, tako i po pitanju prevođenja razgovora na romskom jeziku od strane ovlaštenog tumača.

²⁰ Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj: 03 0 K 009103 14 Kž od 04.06.2015. godine

²¹ ESLJP, Khan v. UK, App.br. 35394/97, presuda od 12.5.2000. godine, parag. 29-30 i 48

Isto tako, u predmetu *Nitulescu v. Romania*²², godine, zaključeno je da nije na Sudu da odredi da li određeni dokaz, naprimjer, nezakonito obezbijeđen dokaz, može biti prihvaćen. Sud je već i u ranijim predmeta zauzeo stav da u posebnim okolnostima slučaja u kojima su sudovi isključivo zasnivali svoju odluku na transkriptima nezakonito prisluškivanih razgovora nisu bili u suprotnosti sa principima pravičnosti postupka u skladu sa članom 6. EKLJP²³. Pitanje na koje je potrebno, stoga, dati odgovor jeste da li je postupak, o cjelosti, uključujući i način prikupljanja dokaza, bio pravičan²⁴. S tim u vezi, ispituje se da li su prava osumnjičenog odnosno optuženog bila ispoštovana, a što se ogleda kroz mogućnost preispitivanja autentičnosti takvih dokaza i njihove upotrebe. Dodatno, kvalitet dokaza se uzima takođe u obzir uključujući i da li okolnosti u kojima su prikupljeni dovode u sumnju njihovu pouzdanost ili tačnost.²⁵ Slijedeći citiranu sudsku praksu, optuženima u ovom postupku je omogućeno da ispituju autentičnost i zakonitost dokaza prikupljenih posebnim istražnim radnjama, iz čega slijedi da su ispoštovani zahtjevi pravičnosti.

Stoga, imajući u vidu sve navedene okolnosti slučaja, zauzete pozitivne stavove domaće i evropske sudske prakse, te ocjenom svih činjenica u ukupnosti i sadejstvu, prigovori odbrane nisu doveli u pitanje zakonitost dokaza pribavljenih provođenjem posebnih istražnih radnji zbog čega su isti i odbijeni kao neosnovani.

(Ne)zakonitost naredbi za pretres

Prigovore u pogledu zakonitosti naredbi za pretres (DT-77 do DT-86) koje je izjavio branilac optuženog Salčinović Elvisa, advokat Mirsad Crnovršanin, a kojem su se pridružili branioci Mujakić i Veseljak, vijeće je ocijenilo paušalnim i nepotkrepljenim, budući da branilac nije konkretizovao u čemu se ogleda nezakonitost istih. I pored ovako izjavljenog prigovora, Vijeće je izvršilo uvid u navedene naredbe, te je zaključilo da su iste izdate u skladu sa članom 53-55. ZKP BiH, te da iste sadržajno reflektuju podnesene prijedloge Tužilaštva kao i zakonske uslove u pogledu izdavanja istih.

²² ESLJP, App.br. 16184/06, presuda od 22.9.2015. godine

²³ ESLJP, *Khan v. the United Kingdom*, br. 35394/97 parag. 34, *P.G. and J.H. v. the United Kingdom*, br. 44787/98, parag. 76, i dr.

²⁴ ESLJP, *Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom* [GC], 26766/05 i 22228/06 parag.144, 2011. godina

²⁵ ESLJP, *Bykov v. Russia* [GC], br. 4378/02, parag. 90, 10. mart 2009. godine

Prigovori zakonitosti i relevantnosti na dokaze DT-138 do DT-168 (naredbe banci u skladu sa članom 72. stav 1. ZKP BiH)

Branilac optuženog Elvise Salčinovića, advokat Mirsad Crmovršanin, prigovorio je zakonitosti i relevantnosti naredbi Suda uloženi u spis pod r.br. DT-138 do DT-168 sa obrazloženjem da su izdane i za krivična djela koja se ne stavljaju na teret njegovom branjeniku, poput krivičnog djela Nasilničko ponašanje iz člana 371. KZ FBiH kao i obzirom da je svjedokinja odbrane Sandra Omerović, koja je bila obuhvaćena nalazom vještaka ekonomske struke, neposredno svjedočeći pred Sudom razjasnila na koji način je istoj bilo odbijen kredit u Addico Bank d.d. kao i da nikad u periodu 2012. do 2016. godine nije primila novac iz Francuske preko Wester Union-a (WU) u smislu da je taj novac primila od određene osobe, a da je svjesna da taj novac potječe od krivičnog djela, niti koga zna u Francuskoj.

Uvidom u izdane naredbe, Vijeće je utvrdilo za su izdane po obrazloženim prijedlozima Tužilaštva, a čemu su prethodili istovjetni sukcesivni prijedlozi od strane SIPA-e zbog postojanja osnova sumnje da su osumnjičeni počinili krivično djelo koje je povezano s dobivanjem imovinske koristi. S tim u vezi, a rukovodeći se odredbom člana 72. stav 1. ZKP BiH, sudija za prethodni postupak Suda je izdao naredbe²⁶, pri čemu navedena

²⁶ DT 138, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Raiffeisen bank d.d. BiH Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 139, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Razvojne banke FBiH Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 140, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Sberbank d.d. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 141, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Sberbank A.D. Banja Luka broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 142, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Banka Srpske A.D. Banja Luka broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 143, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Hypo Alpe-Adria Bank d.d. Mostar broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 144, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Hypo Alpe Adria Bank A.d. Banja Luka broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 145, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Intesa SanPaolo banka d.d. BiH Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 146, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Investiciono-komercijalna banka d.d. Zenica broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 147, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Komercijalna banka A.D. Banja Luka broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 148, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Komercionalno-investiciona banka d.d. Velika Kladuša broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 149, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza MF Banka A.D. Banja Luka broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 150, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Moja Banka d.d. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 151, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza NLB Razvojna banka A.D. Banja Luka broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 152, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza NLB banka D.D. Tuzla broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 153, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Nova banka A.D. Banja Luka broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 154, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Procredit bank D.D. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 155, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Privredna banka Sarajevo D.D. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 156, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Postbank BH D.D. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 157, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Pavlović International Bank A.D. Bijeljina broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 158, Naredba Suda BiH radi

odredba procesnog zakona propisuje da Sud može, na osnovu prijedloga tužioca, narediti da banka ili druga pravna osoba koja vrši finansijsko poslovanje dostavi podatke o bankovnim depozitima i drugim finansijskim transakcijama i poslovima te osobe, kao i osoba za koje se osnovano vjeruje da su uključene u te finansijske transakcije ili poslove osumnjičenog, ako bi takvi podaci mogli biti dokaz u krivičnom postupku, a što je situacija u konkretnom slučaju, zbog čega su izjavljeni prigovori ocijenjeni neosnovanim.

Dodatno, Vijeće napominje da je, iskoristivši zakonsku mogućnost predviđenu odredbom člana 394. ZKP BiH, imovinsku korist utvrdilo po slobodnoj ocjeni, imajući u vidu činjenicu da vještak ekonomske struke Ranko Batinić, prilikom izrade nalaza i mišljenja, nije decidno razgraničio prijem novca po osnovu Wester Union-a u odnosu na optužene pojedinačno, što je s pravom i odbrana prigovorila, a o čemu će u nastavku presude biti više riječi, slijedom čega se Vijeće nije posebno osvrtao na prigovore odbrane u pogledu relevantnosti iznesenog nalaza i mišljenja vještaka ekonomske struke Ranka Batinića.

Prihvatanje dokaza pribavljenih putem međunarodne pravne pomoći

Vijeće je prihvatilo dokaze pribavljene putem međunarodne pravne pomoći kao rezultat uzajamne saradnje bosanskohercegovačkog i francuskog tima, dok će se u nastavku posebno referisati na dokaze koje je našlo odlučnim za odluku u konkretnom slučaju, a koje je i odbrana posebno osporavala. Dokaze prikupljene putem međunarodne pravne pomoći na koje se u svojoj ocjeni nije oslanjalo, Vijeće neće naročito sadržajno ni analizirati, te će činjenice prikupljene na osnovu tih dokaza crpiti iz drugih dokaznih sredstava na koja se u svojoj odluci oslanjalo.

Tako je branilac optuženog Elvisa Salčinovića, advokata Mirsada Crnovršanin, posebno prigovarao o manjkavosti dokaza prikupljenih od strane Brigada za zaštitu maloljetnika u

pronalaženja dokaza Bosna Bank International-BBI D.D. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 159, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Bobar Banka A.D. Bijeljina broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 160, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Bor Banka D.D. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 161, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Tenfore-Društvo za promet i usluge d.o.o. Banja Luka broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 162, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Ziraat Banki BH D.D. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 163, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Vakufska banka D.D. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 164, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Union Banka D.D. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 165, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza UniCredit Bank A.D. Banja Luka broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 166. Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza UniCredit Bank D.D. Mostar broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 167, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Una Banka D.D. Bihać broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine; DT 168, Naredba Suda BiH radi pronalaženja dokaza Spar Kasse D.D. Sarajevo broj: S1 2 K 017336 16 Krn 53 od 01.04.2016. godine.

Republici Francuskoj kao rezultat saradnje zajedničkog istražnog tima i pravosudnih organa Republike Francuske („JIT“), te naročito zakonitosti dokaza DT-222²⁷ i DT-223²⁸.

U pogledu dokaza DT-222, posebno je istakao da se radi o sporazumu koji je pribavljen na nezakonit način, te da je sklopljen suprotno članu 10. ZKP BiH jer je sporazum potpisan na bazi informacija koje su pribavljene na osnovu naredbi za posebne istražne radnje, pa imajući u vidu da odbrana smatra da su naredbe za posebne istražne radnje nezakonite, predmetni sporazum predstavlja „plod otrovne voćke“.

Suprotno izjavljenim prigovorima, vijeće je, prije svega, imalo u vidu odredbu člana 24. Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima (ZMPP), koja propisuje uslove formiranja zajedničkog istražnog tima, posebnu proceduru, kriterije i krivična djela u kojima je formiranje jednog takvog tima dozvoljeno.

Član 24. ZMPP glasi:

Član 24 (Zajednički istražni timovi)

(1) Ako to opravdavaju okolnosti konkretnog slučaja, sporazumom nadležnog tužilaštva u Bosni i Hercegovini sa nadležnim pravosudnim organima strane države mogu se formirati zajednički istražni timovi radi vođenja određene istrage na teritoriji jedne ili više ugovornica koje formiraju zajednički istražni tim za ograničen vremenski period.

(2) Sporazumom se utvrđuju: sastav tima, zadaci tima, ovlašćenja i rok na koji se tim formira. Uz saglasnost potpisnika sporazuma, tim može produžiti svoj rad i nakon isteka roka iz sporazuma.

(3) Zahijev za formiranje zajedničkog istražnog tima treba da sadrži podatke iz člana 3. ovog zakona, a može ga podnijeti bilo koja zainteresovana strana. Zahijev se podnosi posredstvom Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine nadležnom tužilaštvu u Bosni i Hercegovini, sa predlogom sastava tima. Na isti način će tužilac nadležnog tužilaštva u Bosni i Hercegovini takav zahijev, kada nađe da je to potrebno, uputiti nadležnom stranom pravosudnom organu.

(4) Tim će se formirati u jednoj od potpisnica sporazuma u kojoj se očekuje vršenje istražnih radnji. U zahijevu se navodi i predlog za sastav tima.

(5) Zajednički istražni tim se može formirati:

²⁷ Sporazum o produženju trajanja intervencije zajedničkog istražnog tima od 30. januara 2015. godine, uz prilog na francuskom jeziku

²⁸ DT-223, Molba Tužilaštva BiH broj T20 0 KTO 0008391 14 od 8.6.2015. godine za pružanje međunarodne pomoći u krivičnim stvarima

a) kada istraga krivičnih djela, koja se vodi u jednoj državi, zahtijeva složenu i opsežnu istragu, povezanu sa drugim državama;

b) kada više strana vodi istrage o krivičnim djelima, čija priroda zahtijeva preduzimanje koordiniranih i usklađenih radnji umješanih država;

c) kada istražne radnje treba sprovoditi naizmjenu u Bosni i Hercegovini i drugoj državi odnosno u više država.

(6) Zajednički istražni tim djelovaće na teritoriji Bosne i Hercegovine pod sljedećim opštim uslovima:

a) vođa tima će biti tužilac nadležnog tužilaštva u Bosni i Hercegovini;

b) tim će vršiti istražne radnje u skladu sa krivičnim zakonodavstvom u Bosni i Hercegovini, a domaći i strani članovi zajedničkog istražnog tima obavljajuće služe zadatke pod vođstvom vođe tima;

c) nadležno tužilaštvo u Bosni i Hercegovini će preduzeti sve potrebne organizacione radnje za potrebe tima.

(7) Strani članovi zajedničkog istražnog tima imajuće pravo da prisustvuju sprovođenju istrage na teritoriji Bosne i Hercegovine. Vođa tima može iz određenih razloga i u skladu sa zakonodavstvom u Bosni i Hercegovini odlučiti drugačije.

(8) Vođa tima može stranim članovima zajedničkog istražnog tima prenijeti ovlaštenja za preduzimanje određenih istražnih radnji, u skladu sa zakonodavstvom u Bosni i Hercegovini i uz dozvolu nadležnih stranih pravosudnih organa države koja je poslala strane članove.

(9) Ako zajednički istražni tim treba da vrši istražne radnje na teritoriji Bosne i Hercegovine, domaći članovi tima mogu zatražiti od nadležnih organa u Bosni i Hercegovini da oni preduzmu te radnje. Takve radnje će biti izvršene u skladu sa zakonima u Bosni i Hercegovini.

(10) Ako je zajedničkom istražnom timu prilikom vođenja istrage na teritoriji Bosne i Hercegovine potrebna pravna pomoć od neke treće države, zahtjev za pružanje međunarodne pravne pomoći uputiće nadležni domaći pravosudni organ.

(11) Informacije do kojih domaći ili strani članovi dolaze u toku rada u zajedničkom istražnom timu, a koje im nisu dostupne na drugi način, nadležni domaći pravosudni organi mogu koristiti u sljedeće svrhe:

a) u svrhu za koju je tim formiran;

b) za otkrivanje, istragu ili krivično gonjenje drugih krivičnih djela, uz saglasnost države čijim su stranim članovima informacije stavljene na raspolaganje;

c) za sprečavanje neposrednog ili ozbiljnog ugrožavanja javne bezbjednosti i ne dirajući u odredbe tačke b) ukoliko se kasnije pokrene krivična istraga;

d) u druge svrhe, ako je to dogovoreno između strana koje su formirale tim.

Kada se pogleda citirana odredba člana 24. stav 3. ZMPP koji reguliše pitanje formiranja zajedničkog istražnog tima, te dovedeno u vezu sa činjenicom da je osporeni dokaz DT-222 slijedio uslove iz citirane odredbe (u samom nazivu istog se organi pozivaju na navedenu odredbu), zaključak je vijeća da se radi o zakonito prikupljenim dokazima. DT 222 suštinski predstavlja sporazum o produženju trajanja intervencije zajedničkog istražnog tima potpisan od strane predstavnika organa Republike Francuske i Tužilaštva BiH, te predstavlja sastavni dio odnosno aneks zajedničkom istražnom timu Francuske i BiH od 30.1.2015. godine²⁹ koji je oformljen na Inicijativu Apelacionog suda u Parizu za formiranje zajedničkog istražnog tima sa Tužilaštvom BiH, a vezano za istragu koju francuski pravosudni organi vode u predmetu Tužilaštva broj 1416100965, broj istrage 2550/15/1 upućenu Tužilaštvu BiH putem Ministarstva pravde BiH pod brojem: 01-50-11/14Pov. od 27.1.2015. godine, sve na osnovu člana 24. stav 3. ZMPP.

Shodno citiranoj odredbi, te imajući u vidu iskaze službenih lica koji su radili u sklopu „JIT“-a na ovom predmetu, kojima je vijeće poklonilo vjeru (Asim Behaderović, Senaid Muminović, Elvir Mraković, Emir Sokočević, Nataša Tošović Kandić) koji su se detaljno izjašnjavali o načinu rada i koordinaciji unutar „JIT“-a, kao i činjenicu da su dokazi zajedničkom tima prikupljeni u skopu međunarodne pravne pomoći na osnovu Evropske konvencije o međusobnom pružanju pravne pomoći u krivičnim stvarima od 20.4.1959. godine i njenim dodatnim protokolima (Protokol I iz 1978. godine i protokol II iz 2001. godine), te Zakona o međunarodnoj pravnoj pomoći u krivičnim stvarima, vijeće nalazi da se radi o zakonito prikupljenim dokazima koji kao takvi predstavljaju valjanu osnovu za odluku u ovoj krivičnopravnoj stvari.

Tako naprimjer, svjedok Elvir Mraković, službeno lice Državne agencije za istrage i zaštitu, u svom iskazu je potvrdio da su i kolege u francuskoj provodile posebne istražne radnje te da je paralelna istraga trajala otprilike tokom 2014. godine, da bi 2015. godine bio formiran prvi zajednički istražni tim. Inicijativu za formiranje zajedničkog tima je pokrenuo francuski oficir, a cilj je bio da se radi na prikupljanju dokaza u predmetu trgovine ljudima i pranja novca za optužene u ovom postupku. Razmjena dokaza se vršila direktno, odnosno direktno su mogli razmjenjivati dokaze sa kolegama u Parizu, a komunikacija se odvijala preko svog oficira za vezu kojeg je odobrilo Ministarstvo sigurnosti. Prilikom formiranja zajedničkog tima dobili su opremu, u vidu laptopa, skenera,

²⁹ DT-220

svakodnevno su razmjenjivali informacije sigurnim kanalima. Projekat je finansiran od strane, EUROJUST-a.

Uz navedeno, vijeće je imalo u vidu i odredbu člana 89. ZMPP koja govori o valjanosti dokaznih radnji, te u tom smislu propisuje da dokazne radnje koje su sproveli pravosudni organi prema propisima države moliteljice biće izjednačene sa odgovarajućim dokaznim radnjama prema propisima BiH, osim ako to nije protivno osnovnim principima domaćeg pravnog poretka i principima međunarodnih akata o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Kredibilitet svjedokinje S.S.

Obrana je u okviru dokaznih prijedloga uložila set dokaza na okolnost osporavanja kredibiliteta svjedokinje S.S.³⁰ dokazujući činjenicu da je ista ranije osuđivana za krađu te da je u odnosu na istu obustavljena istraga u predmetnom postupku. Međutim, imajući u vidu elaborirane dokaze i iskaze kojima je Sud poklonio vjeru (o čemu će biti više riječi u okviru osvrta na pojedinačne tačke izreke presude), koji su u saglasnosti sa iskazom oštećene S.S. po pitanju uloge pojedinih optuženih, zatim aktivnosti žena i općenito po pitanju njihovog boravka u Francuskoj pri čemu je i sama svjedokinja bila akter istih, a potom i obrasca slanja novca putem Western Union-a, te imajući u vidu nalaz timskog vještačenja svjedokinje S.S. u pogledu njene traumatizovanosti u vezi sa predmetnim događajima, uloženi dokazi od strane odbrane nisu uvjerali sud u pogledu donošenja drugačijeg zaključka. S tim u vezi, sud je odbio prigovore odbrane na okolnost kredibiliteta svjedokinje, kao neosnovane.

Prigovori odbrane na privremeno oduzete predmete

Branilac optuženog Elvisa Salčinovića, advokat Mirsad Crnovršanin, u pogledu privremeno oduzetog nakita istakao je da nije utvrđena vrijednost istog, odnosno da je u predmetnom postupku izostalo vještačenje odgovarajuće ustanove u pogledu kvalitete i vrijednosti oduzetog nakita, slijedom čega se ne može sa sigurnošću utvrditi da se radi o

³⁰ O - I – 1 Akt ... pod nazivom „Dostava ...”, sa prilogom ...; O - I – 2 Odgovor Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, broj: 096-0-Su-19-002605 od 15.08.2019. godine, sa prilogom ...; O - I – 3 Akt Državne agencije za istrage i zaštitu, broj: I-16-04/2-04-1-444-541/12 od 14.08.2019. godine; O - I – 4 Akt Tužilaštva Bosne i Hercegovine, broj: T20 0 KTO 0008391 14 od 20.08.2019. godine, sa prilogom Naredbe o obustavi istrage, broj; T20 0 KTO 0008391 14 od 25.01.2016. godine

zlatu. Imajući u vidu da ovom presudom u odnosu na privremeno oduzeti nakit nije ni donesena odluka o mjeri sigurnosti u skladu sa odredbom člana 74. KZ BiH, to se Vijeće neće ni upuštati u dalju argumentaciju po ovom osnovu. Iz istih razloga, Vijeće se neće upuštati ni u dalju raspravu po pitanju prigovora odbrane u pogledu privremeno oduzete informatičke opreme (USB, video-nadzor, i dr).

Kada su u pitanju prigovori u pogledu privremeno oduzetih telefona, te vozila BMW (vlasništvo Nisvete Mrvoljak), odnosno primjene mjere sigurnosti, Vijeće se, u konkretnom, oslonilo na odredbu člana 74. KZ BiH koja u relevantnom dijelu propisuje da predmeti koji su na bilo koji način, u cjelini ili djelimično, upotrijebljeni ili su bili namijenjeni da budu upotrijebljeni za počinjenje krivičnog djela ili koji su nastali počinjenjem krivičnog djela oduzeće se ako su svojina počinioca. Predmeti iz stava (1) ovog člana oduzeće se i kad nisu svojina počinioca, ali se time ne dira u prava trećih lica na naknadu štete od počinitelaca (2). Takođe, odredba člana 110. KZ BiH propisuje opći princip oduzimanja imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom.

Nadležnost suda i primjenjivi zakon

Optuženima su, pored krivičnih djela koja su propisana Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine, na teret stavljena i krivična djela propisana entitetskim zakonodavstvom (FBiH i RS), pa je prethodno bilo potrebno utvrditi nadležnost Suda BiH za ova krivična djela.

S tim u vezi, članom 7. stav 2. Zakona o Sudu BiH propisano je:

“(2) Sud je dalje nadležan za krivična djela utvrđena zakonima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kada ta krivična djela:

“a) ugrožavaju suverenitet, teritorijalni integritet, političku nezavisnost, nacionalnu sigurnost i međunarodni subjektivitet Bosne i Hercegovine;

b) mogu imati ozbiljne reperkusije ili štetne posljedice na privredu Bosne i Hercegovine, ili mogu izazvati druge štetne posljedice za Bosnu i Hercegovinu ili mogu izazvati ozbiljnu ekonomsku štetu ili druge štetne posljedice izvan teritorije datog entiteta ili Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine. “

Stoga, nadležnost Suda BiH, za krivična djela propisana entitetskim zakonodavstvom, u konkretnom slučaju za krivična djela Primanje mita iz član 351. stav 1. KZ RS i Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS, za koja je vijeće optužene Luku Hrustića odnosno

Božidara Trišića oglasilo krivim, crpi se iz člana 7. Zakona o Sudu BiH – Krivična nadležnost, i to stava 2. tačke b) istog, u kojem je propisano da Sud BiH ima nadležnost i za krivična djela utvrđena zakonima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine kada ta krivična djela mogu izazvati druge štetne posljedice za Bosnu i Hercegovinu. Dakle, Sud cijeni da predmetna krivična djela, spadaju upravo u tu kategoriju, s obzirom na način učinjenja i posljedice, činjenicu da se ista ogledaju kroz koncept radne eksploatacije u kontekstu trgovine ljudima te da kao takva zasigurno mogu izazvati druge štetne posljedice za Bosnu i Hercegovinu, odnosno štetne posljedice koje prevazilaze granice entiteta BiH i države BiH, što ovom djelu daje transnacionalni karakter, a što dodatno narušava ugled Bosne i Hercegovine u Međunarodnoj zajednici posebno kao zemlji kandidatu u Evropskoj uniji, a koja se zbog ovakvih djela svrstava u zemlje visokog sigurnosnog rizika. Nadalje, u skladu sa preporukom koju je 2017. godine dala Grupa stručnjaka za borbu protiv trgovine ljudima (GRETA), međunarodno tijelo za praćenje provedbe Konvencije Vijeća Evrope o akciji protiv trgovine ljudima, preporučena je „realizacija istraživanja o fenomenu trgovine djecom u Bosni i Hercegovini kao osnov za buduće mjere prevencije“.

Takođe, u skladu sa sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava koja se tiče člana 4. Evropske konvencije o ljudskim pravima (EKLJP), prisilan ili prinudni rad u članu 2(1) Konvencije Međunarodne organizacije rada (ILO) (br. 29 iz 1930. godine), koja se tiče prisilnog ili prinudnog rada, definiše kao svaki rad ili pružanje usluga koji je licu iznuđen pod prijetnjom kazne i za koji se navedeno lice nije dobrovoljno prijavilo.

BiH je i dalje zemlja porijekla, tranzita i destinacije za žrtve trgovine ljudima, pri čemu polovinu identifikovanih žrtava takve trgovine redovno čine djeca. Dokazi o rasprostranjenosti trgovine djecom zasnovani su na statističkim podacima Državnog koordinatora za borbu protiv trgovine ljudima i ilegalne imigracije, koji godišnje objavljuje podatke o broju pretpostavljenih žrtava trgovine ljudima (koje se u zvaničnim publikacijama nazivaju “potencijalne žrtve”). Prema tim statističkim podacima, primjera radi, u petogodišnjem periodu od 2016. do 2020. godine u BiH je bilo ukupno 298 pretpostavljenih žrtava trgovine ljudima, odraslih i djece, uglavnom žena i djevojčica, većinom iz BiH³¹.

Stoga, prema ocjeni Suda, krivična djela propisana entitetskim zakonodavstvom u konkretnom slučaju čine sa krivičnim djelima koja su propisana KZ BiH neraskidivu cjelinu, a sve imajući u vidu i brojnost preduzetih radnji za koje se terete optuženi, kao i uzajamnu povezanost radnji optuženih, tako da bi procesuiranje istih na entitetskom nivou bilo nesvrishodno, ali i protivno pravu optuženih na suđenje bez odlaganja, propisanog odredbom člana 13. ZKP BiH. Pored toga, Sud se pri utvrđivanju svoje nadležnosti

³¹ Vijeće Evrope, Fenomen trgovine djece u BiH, juni 2021. godine

rukovodio i imperativnom odredbom člana 23. stav 2. ZKP BiH, kojom je propisano da u slučaju ako je ista osoba počinila više krivičnih djela, pa je za neka od tih djela nadležan Sud, a za neka drugi sudovi, prioritet ima suđenje pred Sudom.

Promjena pravne kvalifikacije

Sud u postupku odlučivanja po optužnici nije vezan pravnom kvalifikacijom, a kako je to propisano u članu 280. stav 2. ZKP BiH. S obzirom na činjenicu da su odbrane tokom postupka osporavale postojanje grupe za organizovani kriminal, posebno branilac optuženog Elvisa Salčinovića, advokat Mirsad Crnovršanin u okviru završnih riječi, Sud će se u ovom dijelu presude prvenstveno osvrnuti na ovo pitanje.

Krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. stav 3. KZ BiH čini onaj ko organizira ili bilo kako rukovodi grupom za organizovani kriminal koja zajedničkim djelovanjem učini ili pokuša krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine, dok krivično djelo Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2. KZ BiH čini ko kao pripadnik grupe za organizovani kriminal učini krivično djelo propisano zakonom Bosne i Hercegovine za koje se može izreći kazna zatvora pet godina ili teža kazna. Grupa za organizovani kriminal u smislu člana 1. stav 20. KZ BiH predstavlja grupu od tri ili više lica koja postoji u izvjesnom vremenskom periodu i koja djeluje sporazumno s ciljem izvršenja jednog ili više krivičnih djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora preko tri godine ili teža kazna, a radi sticanja materijalne koristi.

Imajući u vidu navedena zakonom propisana bitna obilježja krivičnog djela Organizovani kriminal iz člana 250. stav 2. i 3. KZ BiH, te dovodeći ista u vezu sa dokazima koje je Tužilaštvo izvelo na glavnom pretresu, Sud nije mogao van razumne sumnje utvrditi da je optuženi Elvis Salčinović s ciljem sticanja materijalne koristi, organizovao i rukovodio grupom za organizovani kriminal radi izvršenja krivičnih djela Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, sve u vezi člana 53. KZ BiH za koje ga je oglasio krivim, niti da su optuženi Toni Hamidović, Luka Hrustić, Kenana Frndić i Božidar Trišić postali pripadnici navedene grupe i u tom svojstvu počinili krivična djela Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. (optuženi Toni Hamidović i Kenan Frndić) 186. stav 2. KZ BiH (optuženi Toni Hamidović), Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ (optuženi Toni Hamidović), a optuženi Kenan Frndić isto djelo u vezi sa članom 31. KZ BiH, Davanje dara i druge oblike koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH (optuženi Toni Hamidović i Luka Hrustić), Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS (optuženi Luka Hrustić), Primanje mita iz član 351. stav 1. KZ RS (optuženi Božidar Trišić).

S tim u vezi, u odnosu na svaku tačku optužnice, Tužilaštvo je bilo u obavezi dokazati, osnovne elemente grupe za organizirani kriminal, odnosno postojanje tri ili više lica, izvjestan vremenski period djelovanja, postojanje krivičnog djela za koje se može izreći kazna zatvora preko tri godine ili teža kazna, te djelovanje u cilju sticanja materijalne koristi, gdje je bilo potrebno takođe dokazati organizatorsku ulogu optuženog Elvisa Salčinovića (član 250. stav 3. KZ BiH), odnosno da je upravljao i vladao izvršenjem krivičnih djela koja mu se stavljaju na teret tokom čitavog procesa njihovog činjenja, pripremanja izvršenja krivičnih djela, odnosno da je vlast nad izvršenjem predmetnih djela držao u svojim rukama, čime je njegova uloga bila dominantna u hijerarhijskom okruženju organizacije sa jasnim zadacima pripadnika, te pripadničku ulogu ostalih optuženih. Dakle, neophodno je bilo dokazati da je grupa za organizirani kriminal bila organizovana radi sticanja protivpravne imovinske koristi sa jasnim hijerarhijskim ustrojem, pri čemu je organizator postupao sa organizacijskom i upravljačkom voljom, dok su pripadnici grupe (člana 250. stav 2. KZ BiH) odnosno optuženi Toni Hamidović, Luka Hrustić, Kenan Frndić, Nedeljko Dakić i Božidar Trišić, djelovali sa pripadničkom voljom, tako da je svako od njih imao unaprijed određene zadatke koje je izvršavao, pri čemu je u okviru djelovanja ove organizacije morao biti ispunjen i dodatni kriterij u postojanju organiziranog kriminala koji se sastoji u zastrašivanju i prijetnjama organizatora u odnosu na druge pripadnike organizacije.

Rukovodeći se elementima koji za postojanje krivičnog djela organizovani kriminal moraju biti ispunjeni, kako u okviru materijalnog zakona, tako i u pravnoj teoriji, Vijeće je tako utvrdilo značajan vremenski kontinuitet u vršenju krivičnih djela za koje je optužene oglasilo krivim („u vremenskom periodu od 2012. godine do 2015. godine“), takođe, Vijeće je utvrdilo i postojanje više osoba za izvršenje inkriminiranih radnji koje su imale za cilj sticanje materijalne koristi (obzirom da su djela krađe počinjena upravo iz koristoljublja).

Međutim, slijedom izvedenih dokaza, Sud nije mogao utvrditi element sporazumnog djelovanja optuženih kao grupe za organizovani kriminal s ciljem izvršenja krivičnog djela, kao ni element hirerarhijskog ustrojstva grupe u smislu da je optuženi Elvis Salčinović kako se potvrđenom optužnicom teretio, bio organizator grupe, nalazeći se na čelu organizovane grupe, dok su ostali optuženi bili njeni članovi. Za ovakvo utvrđenje bilo bi, naime, potrebno da je upravo optuženi Elvis Salčinović bio najvažnija osoba u organizaciji, koji svojim autoritetom i uticajem upravlja planom i radnjama organizacije i njenim članovima, što ovdje nije bio slučaj. Naime, slijedom analize svih dokaza proizilazi da je, svako za sebe, tj. Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Kenan Frndić, činio krivično djelo međunarodne trgovine ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH u cilju sticanja materijalne koristi. Takođe, oslanjanjem na dokaze, utvrđeno je da su optuženi koristili i druge optužene (optužene Luku Hrustića i Božidar Trišića) koji su samostalno počinili krivično djelo, ali ne kao članovi grupe za organizovani kriminal. Najjači dokaz u tom

pravcu je taj što su novac koji su žrtve slale u BiH optuženim, putem Kenana Frndića i njegove porodice kao i mnogobrojnih drugih lica, uzimali pojedinačno optuženi svako za sebe. Takođe i rezultati provedenih posebnih istražnih radnji tj. razgovori žrtava i optuženih to potvrđuju.

Pojava organiziranog kriminala teško se empirijski dokazuje. On se u pravilu ne prepoznaje samo po vanjskim obilježjima kaznenog djela i neposrednom načinu njegovog izvršenja. To su najčešće samo indicije koje tek povezane sa mnoštvom detalja koji su prethodili kaznenom djelu ili koji se odnose na osobitosti plijena i načina postupanja s njim mogu upućivati na to da se u konkretnom slučaju radi o kriminalnoj aktivnosti u čijoj je pozadini organizirani kriminal^[1]. Nema dvojbe da je osnova svrha organiziranog kriminala da u što kraćem vremenu postigne što veću dobit. Kriminalne organizacije su vrlo fleksibilne, organizacijski, kadrovski i po načinu djelovanja prilagodljive datim socijalnim, ekonomskim i političkim prilikama sredine u kojoj djeluju. One mogu biti labavije i čvršće strukturirane, mogu imati više ili manje saradnika koji djeluju na osnovi jednostavnije ili složenije podjele rada i ovlaštenja, mogu djelovati na ograničenom području ili čak preko više državnih granica. Najznačajniji prilog pojmovnom određivanju dala je Evropska unija numeracijom jedanest određenih zahtjeva od kojih barem šest mora postojati da bi kriminalna aktivnost mogla biti nazvana organiziranom^[3]. Takođe, obavezno moraju biti ispunjene tri karakteristike (obilježja pod brojevima 1,5 i 11): Zajedničko djelovanje više od dviju osoba; Svaka od njih ima unaprijed određenu (kriminalnu) zadaću ili ulogu; Aktivnost je planirana za dulje ili neodređeno vrijeme trajanja; Djelovanje uz primjenu jednog ili više oblika interne kontrole i stege članova; Počinjenje teških krivičnih djela; Kriminalna djelatnost na međunarodnoj razini (transnacionalnost); Upotreba nasilja ili drugih metoda zastrašivanja; Upotreba gospodarskih ili poslovnih struktura (djelatnosti); Uključenost u "pranje" nezakonite dobiti; Utjecaj na politiku, medije, izvršnu i sudbenu vlast ili gospodarsko-socijalne prilike; Motivirano stjecanje dobiti ili moći (*profit or power*).

Opća su obilježja pojma organiziranog kriminaliteta, koja uvijek moraju postojati kumulativno, zajedničko djelovanje najmanje triju osoba usmjereno na počinjenje teških krivičnih djela s ciljem stjecanja dobiti ili moći. Preostala su obilježja posebna i promjenjiva, ali se moraju ispuniti najmanje tri da bi se neka kriminalna djelatnost mogla označiti organiziranom. Ta se obilježja mogu nazvati i minimalnim standardima^[4]. Prvo, organizirani je kriminalitet grupni kriminalitet, pa su krivična djela najčešće rezultat ne samo pojedinačnih djelatnosti (propusta) i krivnje već kombinacija djelovanja i krivnje više

^[1]M. Singer Organizirani kriminal Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, vol. 5, broj 2/1988, str.547-576

^[3]Naznačeno u: Anita Kurtović, Organizirani kriminalitet-kazneno pravna pitanja odgovornosti (krivnje) i sankcija, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), vol. 5, broj 2/1998, str.725-751

^[4]Ibid, str. 729

osoba^[5]. Drugo, s obzirom na to da je grupni kriminalitet temeljen na podjeli rada (uloga), određene osobe ne sudjeluju neposredno u tzv. dnevnim operacijama organizacije i premda su uključene u organizaciju, glede krivične odgovornosti “ostaju u sjeni”. Pripadanje kriminalnoj organizaciji obuhvaća svaku djelatnost koja je neophodna za aktivnost te organizacije. Pripadnik grupe ili organizacije je osoba koja nije organizator te udruge, ali prihvaća njezine ciljeve i organizacijske elemente. On će odgovarati za pripadanje zločinačkoj organizaciji, ali i za djela koja počini organizacija ako je u njima sudjelovao^[6]. Za odgovornost članova uobičajeno se ne traži njihovo sudjelovanje u kriminalnim aktivnostima, ali je potrebno njihovo znanje zabranjenih ciljeva organizacije. Nužno je za člana da pripada postojanoj strukturi organizacije i njezinim ciljevima, dok bi se tzv. vanjski suradnici koji potpomažu kriminalne ciljeve organizacije mogli smatrati sudionicima^[7].

Za odgovornost svakog pripadnika traži se namjera zajedništva (*animus associandi*) odnosno svijest i prihvaćanje grupnih kriminalnih ciljeva. Posebice bitno za organizovani kriminalitet je stajalište da za krivičnu odgovornost nije nužna neposredna veza (komunikacija) između članova, niti je potrebno da je pojedinac sudjelovao u stvaranju plana. Takođe, pojedinci se kao članovi organizaciji mogu pridružiti u različito vrijeme i ne moraju znati potpuni plan kriminalnog udruženja^[8]. Kažnjivi subjekti ponajprije su organizator i članovi (pripadnici) organizacije. Ali obuhvaćane su i druge osobe koje na bilo koji način podupiru zločinačku organizaciju iako nisu njezini članovi. Upravo je obuhvaćanje ovih posljednjih vrlo važno, jer takav tip organizacija mora računati na podršku šireg kruga, onih iz “sjene”, nečlanova, vanjskih suradnika, svih koji pružaju, kako se danas kaže, logističku potporu, bez u biti volje za trajnim sudjelovanjem u životu organizacije, za pripadnost organizaciji. Kažnjivost kriminalno udruženih osoba ovisi o ličnoj krivičnoj odgovornosti temeljenoj na radnji počinjenja krivičnih djela (*actus reus*) i krivnji (*mens rea*). Stoga se krivičnopravna pitanja odgovornosti za udruženo zločinačko djelovanje više osoba, teorijski i praktično, razmatraju u sklopu kažnjivosti za sudioništvo u djelu uopće^[9].

U konkretnom slučaju, na temelju provedenih dokaza, Sud nije našao dokazanim da su optuženi Elvis Salčinović, Toni Hamidović, Luka Hrustić, Kenand Frndić i Božidar Trišić radnjama opisanim u tačkama 1-5 optužnice, djelovali kao organizator i pripadnici grupe za organizovani kriminal i da su počinili krivično djelo iz člana 250. stav 2. i 3. KZ BiH, s obzirom da je na osnovu dokaza utvrđeno da je svaki od njih radnje izvršenja poduzimao

^[5]Ibid, str. 732

^[6]Članovi zločinačkog udruženja mogu biti osobe koje mogu biti i počinitelji kaznenih djela. Pripadnik može odgovarati za počinjenje djela u okviru zločinačkog udruženja ako je sudjelovao u njegovu izvršenju.

^[7]Ibid, str. 744

^[8]Ibid, str. 745

^[9]Ibid, str. 733

samostalno, a ne po prethodnom dogovoru, te bez jasno podijeljenih uloga i zadataka, a što su bitni uslovi za postojanje navedenog krivičnog djela.

Naime, nesporno je da je većina optuženih blisko povezana (rodbinskim vezama ili zbog činjenice da zajedno žive u istoj kući) zbog čega su sasvim očekivano nužno povezani, ali to nikako, po osjeni suda, ne znači da su, samim tim, bili pripadnici grupe za organizovani kriminal. Zato njihove pojedinačne radnje, po ocjeni Suda, trebaju biti razmatrane svaka za sebe i u kontekstu svih činjenica i okolnosti, te je u tom smislu bilo neophodno ponuditi dodatne dokaze na osnovu kojih bi se van razumne sumnje optuženi mogli posmatrati kao grupa za organizovani kriminal u smislu člana 1. stav 20. KZ BiH.

Pored toga, brojni svjedoci (svjedoci-službena lica Elvir Mraković i Asim Behaderović, optuženi Kenan Frndić u svom iskazu iz istrage, a što je potvrđeno i analizom rezultata posebnih istražnih radnji) potvrdili su da je novac podizan za porodicu Hamidović odnosno Salčinović, svjedok Jasenko Murtić je u svom iskazu opisao naprimjer situaciju u kojoj je podigao oko 1.000,00 eura za Tonija preko Western Union-a, zatim optuženi Kenan Frndić je u svom iskazu opisivao da je novac išao porodici Hamidović-Salčinović, a ne samo Elvisu Salčinoviću, što takođe opovrgava tvrdnju Tužilaštva o Elvisu Salčinoviću kao organizatoru, a Toniju Hamidoviću, Luki Hrustiću, Kenanu Frndiću i Božidar Trišiću kao pripadnicima grupe za organizovani kriminal.

Takođe, u toku dokaznog postupka optužba nije ni izvodila posebne dokaze u pogledu pojedinačnog i zajedničkog umišljaja svakog od optuženih u radnjama izvršenja krivičnog djela organizovanog kriminala, na način kako im je optužnicom stavljano na teret, zbog čega je subjektivni element inkriminacije kao organizovanog kriminala ostao nerazjašnjen.

Shodno navedenom, kako nije mogao utvrditi da su optuženi Elvis Salčinović, Toni Hamidović, Kenan Frndić, Luka Hrustić i Božidar Trišić djelovali sporazumno u okviru grupe za organizovani kriminal s ciljem izvršenja krivičnog djela, kao ni da se uloga optuženog Elvise Salčinovića hijerarhijski razlikovala od uloge ostalih optuženih, sud je ispustio sve rečenice iz optužnice koje se odnose na krivično djelo organizovani kriminal nalazeći da isto iz navedenih razloga nije dokazano. Sud se ovdje ograničio na razloge koji se tiču krivičnog djela organizovani kriminal za koje je našao da nije dokazano, dok će se u nastavku obrazloženja detaljnije osvrnuti na pojedinačne inkriminacije za koje je optužene oglasio krivim.

Takođe, vijeće je iz činjeničnog opisa incijalima označilo imena lica za koje su svjedoci spominjali da su maloljetni. Vijeće je ispustilo i riječi/dijelove rečenica koje u bitnom ne određuju krivično djelo u konkretnom slučaju, već samo opterećuju činjenični opis (vijeće je tako, naprimjer, iz tačke 1 izreke ispustilo činjenični navod „stupao u vanbračne

zajednice sa ženskim osobama“; riječ „krvnički“; činjenični navod „ili su novac trošili luksuznim načinom života, kockom, konzumirajući opojne droge i alkohol“; iz tačke 5 izreke je ispustilo riječ „enormnu“).

Stoga, cijeneći sve navedene dokaze pojedinačno i u međusobnoj vezi, Sud je utvrđenim našao da su optuženi počinili krivična djela za koja ih je izrekom oglasilo krivim, a što će u nastavku presude biti detaljno obrazloženo.

PRIMJENA MATERIJALNOG ZAKONA

Međunarodna trgovina ljudima (Član 186. KZ BiH)

(1) Ko upotrebom sile ili prijetnjom upotrebe sile ili drugim oblicima prinude, otmicom, prevarom ili obmanom, zloupotrebom ovlasti ili uticaja ili položaja bespomoćnosti ili davanjem ili primanjem isplata ili drugih koristi, kako bi privolio lice koje ima kontrolu nad drugim licem, vrbuje, preveze, preda, sakrije ili primi lice u svrhu iskorištavanja tog lica u državi u kojoj to lice nema prebivalište ili čiji nije državljanin kaznit će se kaznom zatvora od najmanje pet godina.

(2) Ko vrbuje, navodi, preveze, preda, sakrije ili primi lice koje nije navršilo 18 godina života u svrhu iskorištavanja prostitucijom ili drugim oblikom seksualnog iskorištavanja, prisilnim radom ili uslugama, ropstvom ili rjenu sličnim odnosom, sluzenjem, odstranjivanjem djelova ljudskog tijela ili u svrhu kakvog drugog iskorištavanja u državi u kojoj to lice nema prebivalište ili čiji nije državljanin kaznit će se kaznom zatvora od najmanje deset godina.

(3) Ako je krivično djelo iz st. (1) i (2) ovog člana izvršilo službeno lice prilikom vršenja službene dužnosti, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od najmanje deset godina.

(4) Ko krivotvori, pribavi ili izda putnu ili ličnu ispravu ili koristi, zadržava, oduzima, mijenja, oštećuje, uništava putnu ili ličnu ispravu drugog lica u svrhu omogućavanja međunarodne trgovine ljudima kaznit će se kaznom zatvora u trajanju od jedne do pet godina.

(5) Ko koristi usluge žrtve međunarodne trgovine ljudima kaznit će se kaznom zatvora u trajanju od šest mjeseci do pet godina.

(6) Ako su izvršenjem krivičnog djela iz st. (1) i (2) ovog člana prouzrokovani teže narušavanje zdravlja, teška tjelesna povreda ili smrt lica iz st. (1) i (2) ovog člana, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.

(7) Iskorištavanje u smislu stava (1) ovog člana podrazumijeva: prostituciju drugog lica ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo ili njemu sličan odnos, služenje, odstranjivanje dijelova ljudskog tijela ili kakvo drugo iskorištavanje.

(8) Predmeti, prijevozna sredstva i objekti upotrijebljeni za izvršenje djela bit će oduzeti.

(9) Na postojanje krivičnog djela međunarodne trgovine ljudima bez uticaja je okolnost da li je lice koje je žrtva međunarodne trgovine ljudima pristalo na iskorištavanje.

(10) Protiv žrtve međunarodne trgovine ljudima koju je počinitelj krivičnog djela prisilio da učestvuje u izvršenju drugog krivičnog djela neće se voditi krivični postupak ako je takvo njeno postupanje bilo neposredna posljedica njenog statusa žrtve međunarodne trgovine ljudima.

Primanje mita (Član 351. KZ RS)

(1) Službeno ili odgovorno lice koje zahtijeva ili primi poklon ili drugu korist ili koje primi obećanje poklona ili druge koristi za sebe ili drugog da u okviru svog službenog ovlašćenja ili u vezi sa svojim službenim ovlašćenjem izvrši službenu radnju koju ne bi smjelo izvršiti, ili da ne izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti, kazniće se zatvorom od dvije do deset godina.

(2) Službeno ili odgovorno lice koje zahtijeva ili primi poklon ili drugu korist, ili koje primi obećanje poklona ili druge koristi za sebe ili drugog da u okviru svog ovlašćenja ili u vezi sa svojim ovlašćenjem izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti, ili da ne izvrši službenu radnju koju ne bi smjelo izvršiti, kazniće se zatvorom od jedne do osam godina.

(3) Službeno ili odgovorno lice koje poslije izvršenja, odnosno neizvršenja službene radnje, navedene u st.1. i 2. ovog člana, a u vezi sa njom, zahtijeva ili primi poklon ili drugu korist, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

(4) Strano službeno ili odgovorno lice koje učini djelo iz st. 1. do 3. ovog člana kazniće se kaznom za to djelo.

(5) Primljeni poklon ili imovinska korist stečena izvršenjem djela iz ovog člana oduzeće se.

Davanje mita (Član 352. stav 1. KZ RS) Službeni glasnik RS 67/13

(1) Ko službenom ili odgovornom licu učini, ponudi ili obeća poklon ili drugu korist da u okviru svog službenog ovlašćenja ili u vezi sa svojim službenim ovlašćenjem izvrši službenu radnju koju ne bi smjelo izvršiti ili da ne izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog lica, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ko službenom ili odgovornom licu učini, ponudi ili obeća poklon ili drugu korist da u okviru svog službenog ovlašćenja izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti ili da ne

izvrši službenu radnju koju ne bi smjelo izvršiti ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službenog lica, kazniće se zatvorom do tri godine.

(3) Odredbe st. 1. i 2. ovog člana primjenjuju se i kada je mito dato, ponuđeno ili obećano stranom službenom ili odgovornom licu.

(4) Učinitelj djela iz st. 1. i 3. ovog člana koji je djelo prijavio prije nego što je saznao da je ono otkriveno, može se osloboditi od kazne.

(5) Dati poklon, odnosno druga korist koja bude oduzeta od lica koje je primilo mito može se u slučaju iz stava 4. ovog člana vratiti licu koje je dalo mito.

Davanje dara i drugih oblika koristi (Član 218. KZ BiH)

(1) Ko službenj ili odgovornj osobi u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i stranu službenu osobu, ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika učini ili obeća dar ili kakvu drugu korist, za nju ili drugu osobu, da u okviru svjke funkcije izvrši što ne bi smjela izvršiti ili da ne izvrši što bi morala izvršiti, ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službene ili odgovorne osobe, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ko službenoj ili odgovornoj osobi u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i stranu službenu osobu, ili međunarodnog službenika ili arbitra ili sudiju porotnika učini ili obeća dar ili kakvu drugu korist za nju ili drugu osobu, da u okviru svoje funkcije izvrši što bi morala izvršiti ili da ne izvrši što ne bi smjela izvršiti, ili ko posreduje pri ovakvom podmićivanju službene ili odgovorne osobe, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(3) Učinitelj krivičnog djela iz stava 1. i 2. ovog člana koji je dao mito na zahtjev službene ili odgovorne osobe u institucijama Bosne i Hercegovine uključujući i stranu službenu osobu ili međunarodnog službenika, ili arbitra ili sudiju porotnika i prijavio krivično djelo prije njegovog otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, može se osloboditi od kazne.

(4) Primiti dar ili imovinska korist oduzet će se.

Pranje novca (Član 209. KZ BiH)

(1) Ko novac ili drugu imovinu za koje zna da su pribavjeni počirjerjem krivičnog djela primi, zamjeni, drži, raspoláže njima, koristi u privrednom ili drugom poslovanju, vrši konverziju ili njihov prjenos ili na drugi način prikrje ili pokuša prikriti njihovu prirodu, izvor, lokaciju, raspolaganje, kretanje, vlasništvo ili drugo pravo, a takav novac ili imovinska korist su pribavjeni počirjerjem krivičnog djela: a) u inozemstvu ili na teritorji cjele Bosne i Hercegovine ili na teritorji dva entiteta ili na teritorji jednog entiteta i Brčko

Distrikta Bosne i Hercegovine ili b) kcje je propisano Krivičnim zakonom Bosne i Hercegovine ili drugim zakonom na državnom nivou, kaznit će se kaznom zatvora u trajanju od jedne do osam godina.

(2) Ako je počinitelj djela iz stava (1) ovog člana istovremeno i počinitelj ili saučesnik u krivičnom djelu kojim je pribavljen novac ili imovinska korist iz stava (1) ovog člana, kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Ako vrijednost novca ili imovinske koristi iz stava 1. ovog člana prelazi iznos od 200.000 KM, učinitelj će se kazniti kaznom zatvora najmanje tri godine.

(4) Ako je pri učinjenju krivičnog djela iz stava 1. i 2. ovog člana učinitelj postupio nehatno u odnosu na okolnost da su novac ili imovinska korist pribavljeni krivičnim djelom, kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do tri godine.

(5) Novac, imovinska korist, prihod, profit ili druga korist iz imovinske koristi ostvarene krivičnim djelom iz st. (1) do (4) ovog člana oduzet će se.

(6) Znanje, namjera ili svrha kao elementi radnje krivičnog djela iz stava (1) ovog člana mogu se cijeliti na osnovu objektivnih činjeničnih okolnosti.

MEĐUNARODNA TRGOVINA LJUDIMA³²

PRAVNI IZVORI I ELEMENTI KRIVIČNOG DJELA

Krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima uvršteno je u Glavu XVI što znači da krivičnopravni objekat zaštite čine vrijednosti zaštićene međunarodnim pravom.

Stoga, brojni su izvori međunarodnog prava koji uređuju prevenciju, inkriminiranje, mjere zaštite žrtava, mjere saradnje i druga pitanja u cilju savladavanja trgovine ljudima. To su, najprije međunarodne konvencije, deklaracije, rezolucije i drugi međunarodni dokumenti koji su izvori prava u ovoj oblasti. Univerzalni dokument o zabrani trgovine ljudima koji je definirao trgovinu ljudima kao oblik transnacionalnog kriminala jeste Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala (2002), tačnije Protokol o prevenciji, suzbijanju i kažnjavanju trgovine ljudima, posebno ženama i djecom (2002). Konvencija obavezuje države članice da prepoznaju kao krivična djela učešće u djelatnostima grupa organizovanog kriminala, pranje novca, korupciju u javnom sektoru i opstrukciju pravde. Ovom konvencijom se ukazuje da uspješna borba protiv trgovine

³² Trgovina ljudima, Modul za obuku sudija i tužilaca, OSCE, novembar 2015. godine

ljudima nije moguća bez jačanja krivično-procesnih mehanizama u smislu zajedničke saradnje među državama u prikupljanju dokaza, uzajamne pravne pomoći u izvršenju pretresa, utvrđivanju prihoda stečenih kriminalom. Spomenutim Protokolom je učinjen bitan korak ka ujednačavanju (harmonizaciji) normi nacionalnih zakonodavstava, koje se odnose na inkriminiranje trgovine ljudima. Cilj Protokola je uspostavljanje jedinstvene osnove za sprječavanje i suzbijanje trgovine ljudima, posebno ženama i djecom, pružanja pomoći žrtvama trgovine ljudima i ukazivanje potrebe na saradnju među državama.

Trgovina ljudima Protokolom je definisana kao vrbovanje, transport, prijenos ili zadržavanje lica, pod prijetnjom ili korištenjem sile ili drugih oblika prinude, otmicom, prevarom, obmanom, zloupotrebom položaja ranjivosti ili teškog položaja žrtve davanjem ili prihvaćanjem novca ili drugih beneficija radi dobivanja pristanka lica i preduzimanjem kontrole nad tim licem radi eksploatacije istog lica. Prepoznata je potreba jače zaštite najmlađe kategorije žrtava, jer je Protokolom propisano da je dijete svako lice mlađe od 18 godina. Takođe, ovim Protokolom nije zanemarena ni potreba pružanja pomoći žrtvama trgovine ljudima u smislu stanovanja, ljekarske pomoći, psihološke i materijalne pomoći, pružanja savjeta i informacija o njihovim zakonskim pravima, kao i drugih vidova pomoći. Države trebaju usvojiti zakonske i druge mjere, kako je to propisano Protokolom, kojima se inkriminiraju ne samo radnje izvršenja trgovine ljudima, već u zonu kažnjivosti ulazi i svaki pokušaj izvršenja trgovine ljudima, kao i saučesničke radnje, pomaganja ili podstrekavanja na trgovinu ljudima kao samostalno krivično djelo.

Protokol o sprečavanju, kažnjavanju i prevenciji trgovine ljudima, posebnom ženama i djecom je regulisao i pitanje zaštite žrtava ilegalne trgovine ljudima, tako da su države dužne u mjeri u kojoj je moguće u skladu sa domaćom zakonskom regulativom štititi privatnost i identitet žrtava ilegalne trgovine ljudima, povjerljivim vođenjem zakonskih postupaka. Takođe je potrebno obezbijediti mjere kojima će se žrtvama ilegalne trgovine ljudima pružiti informacije o relevantnim sudskim postupcima, kao i pravna pomoć kako bi njihovi zahtjevi, interesi bili razmotreni u krivičnom postupku koji se provodi protiv izvršioca krivičnog djela trgovine ljudima. Fizički, psihički i socijalni oporavak žrtava trgovine ljudima je prema članu 6. i 7. Protokola je potrebno osigurati u smislu pronalaska odgovarajućeg smještaja za žrtvu, savjetovane žrtve, informisanje o zakonskim pravima na jeziku koji razumije. Žrtva ima pravo na ljekarsku pomoć, materijalnu pomoć, na obrazovanje i zaposlenje. U cilju izbjegavanja sekundarne viktimizacije, Protokolom je propisano da svaka država članica razmotri mogućnost usvajanja zakonskih mjera kojima se omogućava žrtvama trgovine ljudima da ostanu privremeno ili stalno na teritoriji države boravišta, tj. države koja nije matična država žrtve. Povratak žrtve trgovine ljudima u državu čiji je državljanin prije svega treba da je dobrovoljan i da se provede bez odugovlačenja i uz dužnu brigu o žrtvi.

Definisanje ovog krivičnog djela u spomenutim međunarodnim izvorima, prenesno je, suštinski, u inkriminaciju ovog krivičnog djela u krivičnim zakonima BiH. Međutim, krivično

djelo trgovine ljudima u BiH nije na jedinstven način propisano u KZ BiH, KZ RS i KZ BD BiH, što dodatno otežava razumijevanje i primjenu ionako kompleksnog zakonskog opisa ovog krivičnog djela kao i razlikovanje ovog krivičnog djela od drugih sličnih krivičnih djela. Imajući u vidu konkretan predmet o kojem se i sudilo, ovdje ćemo se ograničiti na inkriminaciju na način kako je propisana članom 186. KZ BiH i u onom opsegu za radnje za koje se optuženima koji su oglašeni krivim za ovo krivično djelo i sudilo, kao i obzirom na specifične načine odnosno sredstva izvršenja krivičnog postupka za koje ih je oglasilo krivim.

Analizom važećih odredbi krivičnih zakona u BiH, najprije se u odnosu na KZ BiH može reći kako je odredbom iz člana 186. stav 1. KZ BiH propisan osnovni oblik krivičnog djela „Međunarodna trgovina ljudima“, čiji je predmet punoljetna osoba, a za ostvarenje djela potrebno je da je preduzeta jedna ili više radnji učinjenja navedenih u dispoziciji, da je radnja učinjenja preduzeta u svrhu iskorištavanja pasivnog subjekta, i to u državi u kojoj ta osoba nema prebivalište ili čiji nije državljanin.

Radnja izvršenja krivičnog djela Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. KZ BiH određena je alternativno, te obuhvata jednu od pet alternativno postavljenih radnji, i to: *vrbovanje*, *prjevoz*, *predaju*, *sakrivanje* ili *prjem* lica. Kao najčešća radnja izvršenja u praksi se pojavljuje prva od alternativno određenih radnji učinjenja *vrbovanje*.

Imajući u vidu da je vijeće u ovom predmetu optužene Elvisa Salčinovića, Tonija Hamidovića i Kenana Frndića oglasilo krivim za *vrbovanje* odnosno za *prevoz* kao radnju izvršenja krivičnog djela međunarodna trgovina ljudima, to će se vijeće u nastavku posebno osvrnuti na te dvije radnje izvršenja.

Vrbovanje neke osobe podrazumijeva radnje kojima se ta osoba privoljava na postupak koji bi trebao rezultirati njenim dovođenjem u situaciju ili uvjete u kojima će biti predmet iskorištavanja ili kojima se ta osoba privoljava na samo namjeravano iskorištavanje. S obzirom na u zakonu određena sredstva ili načine izvršenja radnji učinjenja trgovine ljudima, vrbovanje obuhvata ne samo radnje pridobivanja žrtve trgovine ljudima na namjeravano iskorištavanje, dakle, ne samo radnje kojima se utiče na volju buduće žrtve trgovine ljudima da preduzme radnju koja bi trebala rezultirati njenim iskorištavanjem, nego i radnje koje predstavljaju prosto pribavljanje osobe koja će biti predmet trgovine ljudima i pri čijem izvršenju volja te osobe uopće nije uključena ili se one preduzimaju potpuno protiv njene volje (naprimjer, vrbovanje putem otmice ili davanjem novca osobi koja ima kontrolu nad drugom osobom).

Uspješno vrbovanje ima za neposrednu posljedicu ne samo pridobijanje ili pribavljanje osobe za namjeravano iskorištavanje nego i uspostavu kontrole nad vrbovanom osobom koja podrazumijeva značajna ograničenja njene slobode (kretanja, odlučivanja i/ili djelovanja). Načini uspostavljanja kontrole nad vrbovanom osobom su različiti. U pravilu, vrbovatelj kontrolu uspostavlja oduzimanjem identifikacionih ili putnih isprava od

vrbovane osobe i obavezivanjem žrtve da vrbovatelju vrati novac koji je potrošio kako bi joj obezbjedio potrebne isprave, platio prijevoz i troškove tokom prijevoza (troškove ishrane, smještaja). U dug koji žrtva ima prema vrbovatelju često ulazi i provizija vrbovatelja za pronalaženje posla osobi koja je vrbovana. Kontrola nad žrtvom trgovine ljudima uspostavlja se i izolacijom žrtve, prijetnjama da će zbog neregularnog statusa ili nelegalnog rada koji obavlja biti kažnjena i deportovana ukoliko pomoć potraži u policiji ili na nekom drugom mjestu, prijetnjama da će ozbiljno zlo biti nanijeto članovima njene porodice ako se ne povinuje zahtjevima trgovaca, fizičkom prinudom (premlaćivanjem i seksualnim zlostavljanjem), ali i održavanjem žrtve u zabludi u pogledu prirode posla koji će obavljati ili uvjeta pod kojima će ga obavljati i pravih namjera onih kojima se povjerila.

Pod *prjevozom* se podrazumijeva prenošenje nekim prevoznim sredstvom osobe s jednog mjesta na drugo. Da bi se prijevoz osoba smatrao radnjom trgovine ljudima, potrebno je da je prijevoz vršen uz primjenu sredstava i načina navedenih u članu 186. stav 1. KZ BiH i da je vršen kako bi se osoba koja se prevozi podvrgla iskorištavanju u državi u kojoj nema prebivalište ili čiji nije državljanin. Prijevoz osoba, pod navedenim uvjetima, smatraće se radnjom trgovine ljudima neovisno od toga da li je prijevoz sam od sebe legalan ili ne.

S druge strane, ovakve radnje da bi se smatrale predmetnom inkriminacijom, moraju biti poduzete na specifičan način, odnosno uz primjenu specifičnog sredstva, a to je upotreba sile, prijetnja upotrebom sile, drugi oblici prinude, otmica, obmana, prevara, zloupotreba ovlasti ili utjecaja, položaj bespomoćnosti, davanje ili primanje isplata ili drugih koristi kako bi se privolila osoba koja ima kontrolu nad drugom osobom. U praksi se kao češći način izvršenja ovog krivičnog djela pojavljuje upotreba sile ili prijetnjom upotrebe sile ili drugi oblici prinude.

Kao oblike prinude, putem kojih navedene radnje moraju biti učinjene da bi se smatrale radnjama trgovine ljudima, član 186. stav 1. KZ BiH izričito navodi upotrebu sile ili prijetnju upotrebom sile. Upotreba sile je upotreba fizičke, tjelesne snage, ali i mehaničke, hemijske ili bilo koje druge snage prema nekoj osobi kojom se nastoji utjecati na njenu volju i ponašanje ili na volju i ponašanje neke druge osobe. Odredbom člana 1. stav 32. KZ BiH³³ određeno je da se silom smatra i primjena hipnoze ili omamljujućih sredstava, s ciljem da se neko protiv svoje volje dovede u nesvjesno stanje ili onesposobi za otpor. Sila može biti apsolutna (*vis absoluta*) ili kompulzivna (*vis compulsiva*), neposredna ili posredna.

Prijetnja upotrebom sile je stavljanje u izgled upotrebe sile kako bi se neka osoba navela na neko činjenje, nečinjenje ili trpljenje. Prijetnja mora biti ozbiljna tj. takva da je kod osobe

³³ Član 2. stav 31. KZ FBiH, član 147. stav 23. KZ RS, član 2. stav 28. KZ BD BiH

koja se prinuđava mogla stvoriti ubjeđenje da je ostvariva i da će biti ostvarena.

Drugi oblici prinude će postojati u slučaju stavljanja u izgled osobi koja se prinuđava nekog drugog zla (ne same upotrebe sile) kao i u slučaju upotrebe drugih radnji i postupaka kojima se isključuje njena sloboda odlučivanja i djelovanja, odnosno kojima se utiče na nju da donese odluku u određenom pravcu i da djeluje na način na koji ona ne bi djelovala da nema prinude. Prinuda se može javiti i u obliku oduzimanja identifikacionih ili putnih isprava osobi koja se prinuđava, te njene socijalne izolacije, izgladnjavanja, prijetnji da će biti isporučena organima vlasti, kažnjena i deportovana zbog nelegalnog boravka ili rada, prijetnji odmazdom nad članovima njene porodice, i ucjene.

Položaj bespomoćnosti, čija se zloupotreba u članu 186. stav 1. KZ BiH navodi kao jedan od mogućih načina preduzimanja radnji učinjenja trgovine ljudima, uobičajeno podrazumijeva položaj u kojem osoba nema stvarne ni prihvatljive alternative nego da se pokori toj zloupotrebi.³⁴ Da bi se radilo o zloupotrebi položaja bespomoćnosti neke osobe neophodno je utvrditi da je učinitelj bio svjestan takvog stanja ili položaja određene osobe i da je svjesno iskoristio takvo njeno stanje kako bi je naveo na određeno ponašanje. Uzroci položaja bespomoćnosti neke osobe mogu biti različiti (težak materijalni položaj, ilegalni ili privremeni boravak u nekoj zemlji, neposjedovanje radne dozvole, fizička ili mentalna slabost, trudnoća ili životna dob).

Kao načine učinjenja radnji trgovine ljudima, član 186. stav 1. KZ BiH navodi još i davanje ili primanje isplata ili drugih koristi kako bi se privolila osoba koja ima kontrolu nad drugom osobom. Riječ je o privoli na prenošenje kontrole nad tom drugom osobom. Kontrola koju neka osoba ima nad drugom osobom može se zasnivati na nekom pravnom osnovu (naprimjer, kontrola roditelja ili staratelja nad maloljetnim djetetom, kontrola zatvorskog osoblja nad osobama koje se nalaze na izdržavanju kazne zatvora) ali i na nekom protivpravnom osnovu (naprimjer, u slučaju dužničkog ropstva).

Vrbovanje, prijevoz, predaja, sakrivanje ili primanje osobe na navedene načine ili upotrebom navedenih sredstava, predstavljaće trgovinu ljudima samo ako su vršeni u svrhu iskorištavanja te osobe. Namjera podvrgavanja osobe, koja je predmet navedenih radnji, iskorištavanju je, dakle, konstitutivni element trgovine ljudima.

KZ BiH ne daje definiciju pojma "iskorištavanje" niti taksativno nabroja oblike iskorištavanja. On samo, primjera radi, u članu 186. stav 7. navodi najčešće oblike iskorištavanja u svrhu kojih se vrši trgovina ljudima. Iskorištavanje, naime, podrazumijeva iskorištavanje prostitucije drugih ili druge oblike seksualnog iskorištavanja, prisilni rad ili usluge, ropstvo

³⁴ Član 2. stav 2. Direktive EU

ili njemu sličan odnos, služenje, odstranjivanje dijelova ljudskog tijela ili kakvo drugo iskorištavanje.

Neki od pobrojanih oblika iskorištavanja su predmet određenih međunarodnih pravnih instrumenata tako da se njihova sadržina razumijeva u skladu sa tim aktima, dok drugi oblici iskorištavanja to nisu.

Seksualno iskorištavanje podrazumijeva, u najmanjoj mjeri, iskorištavanje neke osobe u prostituciji, pornografskim predstavama ili proizvodnji pornografskog materijala.

Prisilni ili obavezni rad ili usluge, u smislu člana 2. Konvencije broj 29 o prisilnom ili obaveznom radu, je svaki rad ili usluga koji se zahtijeva od neke osobe pod prijetnjom ma koje kazne i za koje se ta osoba nije ponudila dobrovoljno.

Ropstvom, u smislu člana 1.(1) Konvencije o sprečavanju trgovine robljem i ropstva iz 1926. godine, smatra se status ili položaj osobe nad kojom se vrše neka ili sva ovlaštenja koja su vezana za pravo vlasništva.

Međunarodni instrumenti ne sadrže definiciju pojma ropstvu sličnog odnosa, ali Dopuska konvencija o ukidanju ropstva, trgovine robljem i ustanova i praksi sličnih ropstvu iz 1956. godine limitirano nabroja prakse i ustanove slične ropstvu i ustanovljava obavezu za države članice njihovog potpunog ukidanja ili napuštanja.³⁵

Međutim, ovako određeni pojmovi prisilnog ili obaveznog rada, ropstva i ropstvu sličnog odnosa ne mogu da obuhvate mnoge savremene manifestacije prisilnog rada, ropstva i ropstvu sličnih postupaka. Upravo zbog nemogućnosti da se savremene manifestacije ovih pojava podvedu pod odredbe postojećih međunarodnih instrumenata kao oblik iskorištavanja uvršteno je služenje (pokornost, sluganstvo, sužanjstvo, ropska zavisnost,

³⁵ U članu 1. ove konvencije države članice su obavezane na potpuno ukidanje ili napuštanje:

„a) Dužničkog ropstva koje znači stanje ili položaj koji proizilazi iz davanja u zalog od strane dužnika njegovih osobnih usluga ili usluga osobe pod njegovom kontrolom kao obezbjeđenje za dug, ako vrijednost tih usluga razumno procijenjena nije upravljena prema isplati duga ili dužina i priroda tih usluga nije pojedinačno ograničena ili određena;

b) Kmetstva koje znači položaj ili stanje zakupca koji je zakonom, običajem ili sporazumom obavezan da živi i radi na zemlji koja pripada drugoj osobi i da pruža neku određenu uslugu takvoj drugoj osobi, bilo za nagradu ili ne i koji nije slobodan da promijeni svoje stanje;

c) Svake ustanove ili prakse kojom:

Žena, bez prava da odbije, je obećana ili predata u brak nakon isplate naknade u novcu ili naravi njenim roditeljima, staratelju, porodici ili bilo kojoj drugoj osobi ili grupi; ili

Suprug žene, njegova porodica ili njegovo pleme ima pravo da je preda drugoj osobi za primljenu protivvrijednost ili na drugi način, ili

Žena, za slučaj smrti njenog supruga, je podvrgnuta nasljeđivanju od strane druge osobe;

d) Bilo koje ustanove ili prakse kojom dijete ili mlada osoba u dobi ispod 18 godina je predata od strane jednog ili oba njena roditelja ili njenog staratelja drugoj osobi, bilo za nagradu ili ne, s ciljem eksploatacije djeteta ili mlade osobe ili njenog rada.“

potčinjenost). Ono obuhvata ustanove i prakse slične ropstvu, ali se ne ograničava na njih, a, u odnosu na ropstvo, služenje se tumači tako da se odnosi "na mnogo manje dalekosežne oblike prisile i tiče se ukupnosti radnih odnosa i/ili obaveza na rad ili usluge, koje osoba ne može izbjeći i koje ne može promijeniti."³⁶

U članu 186. stavu 1. KZ BiH, kao oblik iskorištavanja u svrhu kojeg mogu biti preduzete radnje učinjenja krivičnog djela trgovine ljudima izričito se navodi i - odstranjivanje dijelova ljudskog tijela. Sam zakonski tekst ne zahtijeva da se to odstranjivanje vrši u određenom cilju, naprimjer u cilju transplatacije dijelova tijela. Stoga za postojanje krivičnog djela nije neophodno utvrditi cilj radi kog je vršeno odstranjivanje dijelova ljudskog tijela.

Odredba člana 186. stav 7. KZ BiH ne sadrži zatvorenu listu oblika iskorištavanja u svrhu kojih se preduzimaju radnje učinjenja. Iskorištavanje u smislu stava 1. člana 186. KZ BiH, osim navedenih, podrazumijeva i bilo *kakvo drugo iskorištavanje* (generalna klauzula). Radnje učinjenja mogu biti preduzete, naprimjer, u svrhu radnog iskorištavanja žrtve njenim angažiranjem u nekom radnom procesu koji se odvija pod okolnostima koje predstavljaju kršenje osnovnih radnih standarda u pogledu uvjeta rada, nadnica odnosno plata, zdravstvenih i sigurnosnih uvjeta.³⁷

U vezi s tim treba spomenuti i Direktivu EU broj 2011/36 iz 2011. godine, koja uspostavlja nešto šire tumačenje eksploatacije kao svrhe trgovine ljudima, tako da se eksploatacijom smatra i eksploatacija (tuđe) kriminalne aktivnosti, koja se najčešće manifestuje kao prisiljavanje žrtava na vršenje krivičnih djela krađe, džeparenja, krađe u prodavnicama, neovlaštene proizvodnje i prodaje droge i sl. Drugim riječima, vršenjem krivičnih djela koja čine žrtve stiče se određena imovinska korist za učinioca krivičnog djela trgovine ljudima (tj. za trgovca). Pri tome je bitno naglasiti da su učinioци tih krivičnih djela žrtve trgovine ljudima i protiv njih se ne bi trebao voditi krivični postupak za ta djela.

Kada je u pitanju trgovina djecom, da li su radnje vrbovanja, prijevoza, predaje, sakrivanja ili primanja djeteta učinjene u svrhu iskorištavanja djeteta, treba procjenjivati i s aspekta Konvencije broj 182 Međunarodne organizacije rada o najgorim oblicima iskorištavanja dječjeg rada.³⁸

Članom 186. stav 9. KZ BiH određeno je da za postojanje krivičnog djela Međunarodna trgovina ljudima bez uticaja okolnosti da li je osoba koja je žrtva međunarodne trgovine

³⁶ P. van Dijk, G.J.H. van Hoof i dr., Teorija i praksa Evropske konvencije o ljudskim pravima, Muller, Sarajevo, 2001., str. 312-313.

³⁷ O razlikovanju između radnji preduzetih u svrhu radnog iskorištavanja žrtava trgovine ljudima i rada u uvjetima koji su ispod standarnih radnih uvjeta vidjeti više u: L. Kablar-Sarajlić „*Trgovina ljudima u svrhu radne eksploatacije, Referentni materijal s osvrtom na BiH*“, u izdanju *Misije OSCE u BiH, 2011* i B. Andrees „*Forced labour and Human Trafficking*“, 1LO, 2008.

³⁸ Vidjeti član 3. ove konvencije.

ljudima pristala na iskorištavanja. Odredba je šira od odredbe člana 3.(b) Protokola UN-a prema kojoj je pristanak žrtve trgovine ljudima na namjeravanu eksploataciju nevažan kada je upotrijebljeno bilo koje sredstvo izloženo u tački (a). Prema Protokolu UN-a, relevantan je pristanak žrtve na namjeravanu eksploataciju koji nije rezultat upotrebe prijetnje silom, sile ili drugog oblika prinude, otmice, prevare, obmane, zloupotrebe vlasti nad žrtvom ili stanja njene ranjivosti.

Vrbovanje, prijevoz, predaja, sakrivanje ili prijem osoba vrše se u svrhu njihovog iskorištavanja. Međutim, posljedica krivičnog djela trgovine ljudima nije iskorištavanje osobe. Iskorištavanje osoba je krajnji cilj radi kojeg se vrše pojedine radnje trgovine ljudima, a posljedica tih radnji je uspostava kontrole nad određenom osobom bilo da se radi o početnom uspostavljanju kontrole nad njom (kao, naprimjer, kod vrbovanja) ili o prenosu već ranije uspostavljene kontrole nad njom od strane jedne osobe drugoj osobi. Stoga se može reći da je posljedica trgovine ljudima povreda slobode neke osobe i to ili njene fizičke slobode ili njene slobode odlučivanja i djelovanja ili oboje.

S obzirom da se zakonom određene radnje njegovog učinjenja vrše u određenom cilju, ovo krivično djelo može se izvršiti samo sa direktnim umišljajem koji obuhvata svijest o radnji, o sredstvu učinjenja radnje, ali i svijest da se radnje učinjenja preduzimaju u svrhu iskorištavanja i htijenje da se upravo to dogodi.

Krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima dovršeno je vrbovanjem, prijevozom, predajom, sakrivanjem ili primanjem osobe primjenom, ako su u pitanju punoljetne osobe, bilo kojeg od sredstava ili načina učinjenja navedenih u odredbi člana 186. stav 1. KZ BiH u svrhu njenog iskorištavanja u državi u kojoj to lice nema prebivalište ili čiji nije državljanin. Za postojanje dovršenog krivičnog djela trgovine ljudima nije, dakle, potrebno da je ostvarena svrha radi koje se trgovina vrši.

Krajnji cilj trgovine ljudima je njihovo iskorištavanje koje se, u najvećem broju slučajeva, vrši radi sticanja finansijske dobiti. Radnje kojima se odvija proces trgovine ljudima također se najčešće vrše radi sticanja takve dobiti. Međutim, namjera pribavljanja protivpravne imovinske koristi nije element zakonskog opisa krivičnog djela trgovine ljudima.

U članu 186. stav 2. KZ BiH propisano je **krivično djelo - Međunarodna trgovina ljudima učinjeno prema osobi koja nije navršila 18 godina života**. Za njegovo postojanje, za razliku od krivičnog djela iz stava 1. istog člana, nije potrebno da su radnje učinjenja krivičnog djela preduzete upotrebom sile, prijetnjom upotrebe sile ili drugim oblicima prinude, otmicom, prevarom ili obmanom, zloupotrebom ovlasti, ili uticaja, ili položaja bespomoćnosti, ili davanjem ili primanjem isplata, ili drugih koristi kako bi se privolilo lice koje ima kontrolu nad drugim licem. Ukoliko je, međutim, prilikom

preduzimanja radnje učinjenja trgovine maloljetnom osobom primijenjeno neko od navedenih sredstava ili načina učinjenja, to predstavlja dodatnu kriminalnu količinu, koja se mora cijeliti kao otežavajuća okolnost prilikom odmjeravanja kazne, a, ako sama upotreba nekog od tih sredstava ima obilježja određenog krivičnog djela, potrebno je primijeniti odredbe o sticaju krivičnih djela.

Vršenje trgovine ljudima prema maloljetnim licima, odnosno licima do navršene 18. godine života, smatra se težim oblikom djela, a za njegovo postojanje dovoljno je samo dokazati da je preduzeta jedna od alternativno predviđenih radnji izvršenja u svrhu iskorištavanja prostitucijom ili drugim oblikom seksualnog iskorištavanja, prisilnim radom ili uslugama, ropstvom ili njemu sličnim odnosom, služenjem, odstranjivanjem dijelova ljudskog tijela ili u svrhu kakvog drugog iskorištavanja, dok nije potrebno dokazivati sam način/sredstvo učinjenja.

Krivično djelo iz člana 186. stav 2. KZ BiH sadrži, u odnosu na ono iz stava 1. istog člana, jednu dodatnu radnju učinjenja - *navođenje*. Navođenje podrazumijeva uticanje na drugoga da preduzme neko činjenje ili nečinjenje tako da je odluka o činjenju ili nečinjenju kod onoga ko je predmet navođenja, stvorena ili učvršćena upravo zbog te radnje učinitelja.

U stavu 4. i 5. člana 186. KZ BiH propisani su posebni oblici krivičnog djela Međunarodne trgovine ljudima – krivotvorenje, pribavljanje i izdavanje ličnih dokumenata u svrhu omogućavanja ovog krivičnog djela, te korištenje usluga žrtve međunarodne trgovine ljudima. Kvalificirani oblici predmetnog djela po KZ BiH predviđeni su u stavovima 3. i 6. člana 186., a tiču se svojstva učinioca, odnosno, prouzrokovane posljedice. Stavom 8. je propisano obavezno oduzimanje predmeta, odnosno izricanje mjere sigurnosti, dok stav 10. pruža zaštitu žrtve u smislu da se protiv iste neće voditi postupak ako je bila prisiljena da sudjeluje u izvršenju drugog krivičnog djela. Imajući u vidu da je gotovo nemoguće pobrojati sve oblike iskorištavanja koji se mogu javiti kao svrha trgovine ljudima, zakonodavac je u svim zakonima koji se primjenjuju u BiH, pored nabrojanih oblika eksploatacije dodao i generalnu klauzulu „ili kakvo drugo iskorištavanje“. U vezi s tim treba spomenuti Direktivu EU broj 2011/36 iz 2011. godine, koja uspostavlja nešto šire tumačenje eksploatacije kao svrhe trgovine ljudima, tako da se eksploatacijom smatra i eksploatacija (tuđe) kriminalne aktivnosti, koja se najčešće manifestuje kao prisiljavanje žrtava na vršenje krivičnih djela krađe, džeparenja, krađe u prodavnicama, neovlaštene proizvodnje i prodaje droge i sl. Drugim riječima, vršenjem krivičnih djela koja čine žrtve stiče se određena imovinska korist za učinioca krivičnog djela trgovine ljudima. Pri tome je bitno ponoviti da su učinioci tih krivičnih djela žrtve trgovine ljudima i protiv njih se ne bi trebao voditi krivični postupak za ta djela.

O značaju identifikacije žrtava, te obradi i objedinjavanju podataka, u nekoliko navrata je insistirala i GRETA, tj. Grupa eksperata za akciju protiv trgovine ljudima (GRETA), koja

predstavlja mehanizam nadgledanja/monitoringa u ovoj oblasti, a koja svoje uporište postojanja ima u Konvenciji Vijeća Evrope o borbi protiv trgovine ljudima³⁹.

O značaju procesa identifikacije žrtava govori i činjenica da je u Izvještaju s objašnjenjima uz Konvenciju Vijeća Evrope o borbi protiv trgovine ljudima dato je vrlo bitno dodatno pojašnjenje, a to je da je takav proces, misleći na identifikaciju, „odvojen od bilo kojeg krivičnog postupka koji se vodi protiv osoba odgovornih za djelo trgovine ljudima, te da stoga nije potrebna osuđujuća presuda da bi proces identifikacije počeo ili završio“.⁴⁰

Učešće članova porodice ima svoje specifičnosti u dokazivanju ovog djela što može kreirati poteškoće u dokazivanju, obzirom na tendenciju žrtve da vjeruje članovima svoje porodice te na taj način dopusti da bude uvedena u lanac trgovine ljudima, čak i u slučajevima kada sumnja u istinitost inicijalne ponude, nesvjesnost žrtve da je iskorištavana, nevoljkost žrtve da svjedoči protiv članova porodice, odnosno njen izbor da koristi blagodati nesvjedočenja, poteškoća u dokazivanju namjere članova porodice (vjerovanje u prevaru trgovca)⁴¹.

I. Osuđujući dio

Primjenjeni standardi

Sudska praksa je za osuđujuću presudu definisala standard „dokaza van razumne sumnje“. Standard u krivičnom pravu „izvan svake razumne sumnje“ ovaj Sud definiše kao vrstu sumnje zbog koje bi prosječno oprezna i razumna osoba zastala, oklijevala ili se suzdržavala od činjenja u stvari od velike važnosti za njega ili nju ili za njegove ili njene interese. Prema općeprihvaćenom stanovištu, dokazi van razumne sumnje su dokazi na osnovu kojih objektivni presuditelj može zaključiti da postoji veći stepen vjerovatnoće da je optuženi počinio krivično djelo.

Dakle, dokaz van razumne sumnje je stoga najviši standard dokaza, koji se mora postići u svakom postupku. Dokaz van razumne sumnje je, prema tome, dokaz tako ubjedljive

³⁹Nakon okončanog postupka ratifikacije, Konvencija Vijeća Evrope o akciji protiv trgovine ljudima je u Bosni i Hercegovini stupila na snagu u maju 2008. godine.

⁴⁰ L.Sorrentino, Kratak vodič i indikatori za identifikaciju žrtava trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini, publikacija izrađena u okviru projekta „Borba protiv trgovine ljudima i organiziranog kriminala – faza 2 (THB/IFS/2)“ kojeg provodi Međunarodni centar za razvoj migracijske politike (ICMPD) u saradnji sa agencijom Expertise France (EF) i Međunarodnom i iberoameričkom fondacijom za upravu i javne politike Španije (FIIAPP), dostupno na: <https://www.icmpd.org/file/download/52285/file/Briefing%2520Guidance%2520and%2520Indicators%20for%20T%20HB%20Bosnia%20BiH%202017.pdf>

⁴¹ Priručnik za provođenje istraga u predmetima trgovine ljudima, OSCE, Sarajevo 2020. godine

prirode da se bilo koja osoba na njega može osloniti i po njemu postupati bez oklijevanja i u svojim najbitnijim ličnim poslovima. Ipak, on ne podrazumijeva apsolutnu sigurnost.

Upravo se navedenim standardom Sud vodio u osuđujućem dijelu presude.

Tačka 1 osuđujućeg dijela presude – optuženi Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Kenan Frndić

Tačkom 1. izreke optuženi Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Kenan Frndić su oglašeni krivim da su u periodu od 2012. godine do 2015. godine zajedno sa V.S. i D.H. i to Elvis Salčinović i Toni Hamidović, radi vrbovanja i radne eksploatacije, osobe ženskog spola primoravali da vrše džepne krađe na području Pariza da im tako ukradeni novac dostavljaju, dok je optuženi Kenan Frndić oglašen krivim jer je preko Western Union transakcija primio veći iznos novca na svoje ime ili na ime članova svoje porodice ili poznanika.

Na ovaj način, optuženi su oglašeni krivim da su počinili krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH (optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović), a optuženi Kenan Frndić Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. KZ BiH.

U skladu sa članom 186. stav 1. i 2. KZ BiH, Tužilaštvo je bilo u obavezi dokazati da su optuženi upotrebom sile ili prijetnjom upotrebe sile ili drugim oblicima prinude ili položaja bespomoćnosti, kako bi privolili lice koje ima kontrolu nad drugim licem, vrbovali punoljetno lice u svrhu iskorištavanja tog lica u državi u kojoj to lice nema prebivalište ili čiji nije državljanin (stav 1). U pogledu stava 2. člana 186. KZ BiH, žrtva trgovine je maloljetno lice.

Prije svega, vremenski okvir predmetnih radnji, Sud je utvrdio na osnovu iskaza ovlaštenih službenih lica koja su postupala u ovom predmetu (Emir Sokočević, Elvir Mraković, Asim Behaderović, Senaid Muminović i Nataša Tošović – Kandić), te na osnovu rezultata analize presretnutih razgovora.

Nadalje, da su Elvis Salčinović i Toni Hamidović, radi vrbovanja i eksploatacija osobe ženskog pola primoravali da vrše džepne krađe na području Pariza, te da im tako ukradeni novac dostavljaju na način da su privolili svoje nevjenčane supruge na te postupke, a koji su rezultirali njihovim dovođenjem u uslove u kojima su predmet izrabljivanja u svrhu radne eksploatacije, sud je utvrdio na osnovu iskaza svjedoka - pomenutih ovlaštenih službenih lica, zatim svjedokinje S.S., iskaza optuženih Kenana Frndića i Luke Hrustića iz istrage, te na osnovu rezultata analize presretnutih razgovora.

Ovlaštena službena lica saglasno su se izjašnjavala u pogledu svog postupanja u akciji kodnog naziva „CD“ kao i o saznanjima do kojih su došli u okviru primjene posebnih istražnih radnji, te postupanja u okviru zajedničkog istražnog tima.

Nadalje, sva ovlaštena lica su saglasno potvrdila i da su u okviru akcije kodnog naziva „CD“ primjenjivane posebne istražne radnje „Nadzor i tehničko snimanje telekomunikacija“ iz člana 116. stav (2) tačka a) ZKP BiH, između ostalih, protiv optuženih Elvise Salčinovića, Tonija Hamidovića i Kenana Frndića, u okviru koje su prvo imali operativna saznanja da porodica Salčinović-Hamidović iz Zenice, prima veće količine novca putem Western Uniona. S tim u vezi, ispred SIPA-e je angažovan i poseban odjel „FOO“⁴² zbog sumnje da u konkretnom slučaju postoji krivično djelo pranja novca.

Tako je svjedok Elvir Mraković, koji je na predmetu kodnog naziva „CD“ radio kao istražitelj ispred (Državne agencije za istrage i zaštitu SIPA), u svom iskazu je naveo da su tokom 2012/13. godine, raspolagali operativnim saznanjima da se u Zenicu doselila porodica Salčinović-Hamidović, da su imali veće količine novca, narušavali su par puta javni red i mir, vozili skupocjena vozila, nakon čega su počele operativne provjere tih saznanja, da bi im se tokom 2014. godine obratio francuski ataše iz francuske ambasade inicirajući sastanak i rekavši da pariška policija ima probleme sa džepnim krađama, te da su imali saznanja da postoji grupa žena i djevojaka koje vrše ta krivična djela koje su porijeklom iz BiH, a predstavljale su se kao „Štikla“, „Viljuška“, „Šnala“. Međutim, prilikom hapšenja, govorile su da su maloljetne, zbog čega ih nisu mogli bez njihovog pristanka nigdje voditi. Takođe, i oblačile su neku dječiju garderobu i bile su sitne građe, tako da su policajci u Parizu mislili da su maloljetne. Odvođene su u određene ustanove i ubrzo nakon toga i puštane. Nisu imale kod sebe lične dokumente što im je predstavljalo veliki problem. Ta operativna saznanja potvrdile su im i kolege iz Zenice, jer je novac dolazio na imena porodice Hamidović. Na poseban upit da li je do svih ovih informacija došao na sastanku u ambasadi, svjedok je pojasnio da su prva saznanja dobili od kolega iz policijskih agencija, na osnovu operativnih saznanja, a saznanja o djevojkama su dobili od kolega iz ambasade i sve se poklopilo. Posebno je naglasio da u SIPA-i imaju poseban odjel („FOO“) i da istim ostvaruju saradnju kada sumnjaju da postoji krivično djelo pranja novca. Zaključili su da porodica Hamidović zaprima putem Western Uniona veće količine novca iz Francuske. Utvrdili su za 2012. godinu da je Elvis primio negdje 12.000 Eura, a njegova supruga 30.000. Eura, transakcije su bile svakodnevnne i korištena su druga lica za prijem novca.

Opisujući nadalje postupanja u ovom predmetu, po saznanju da se radi o međunarodnom predmetu, Tužilaštvo BiH je uputilo zahtjev za pružanje međunarodne pravne pomoći,

⁴² Finansijsko-obavještajni odjel

vodila se zajednička istraga i to je onda preraslo u zajednički tim. Međunarodna pomoć je bila u smislu identifikacije i prikupljanja dokaza za krivično djelo Pranje novca. Kolege u Francuskoj su provodile posebne istražne radnje. Paralelna istraga je trajala otprilike 2014. godine, a 2015. godine je formiran prvi zajednički istražni tim. Inicijativu za formiranje zajedničkog tima je pokrenuo francuski oficir, a cilj je bio da se radi na prikupljanju dokaza u predmetu trgovine ljudima, pranja novca za optužene u ovom predmetu. Razmjena dokaza se vršila direktno, odnosno direktno su mogli razmjenjivati dokaze sa kolegama u Parizu. Imali su u Parizu i svog oficira za vezu što je odobrilo Ministarstvo sigurnosti, to je bila Mirha Sulejmanović, a kasnije Asim, oboje su govorili francuski jezik.

Prilikom formiranja zajedničkog tima svakodnevno su razmjenjivali informacije sigurnim kanalima. Komunicirali su na engleskom jeziku na tim sastancima, a „EUROJUST“ je sve finansirao. Imali su zadatak da obave razgovor sa djevojkama koje su vršile džepne krađe. Kod jedne djevojke je pronađena poruka u telefonu da uplati novac na ime Marko Alimanović i to je bio trag da provjere ko je to lice. Utvrdili su da to lice postoji (kasnije je promijenio ime u Luka Hrustić). Te djevojke su pronalazile rumunske državljane koji su vršili za njih uplatu novca putem Western Uniona. Prva saznanja su ukazivala na „crvenu kuću“ u Zenici gdje žive Hamidovići i Salčinovići, pojašnjavajući da je fasada na kući crvene boje i da se radi o velikoj kući koja se baš ističe. Provođenjem posebnih istražnih radnji došli su do saznanja da se koriste različita imena, da se mijenja identitet i onda su utvrdili da je Marko Alimanović promijenio identitet u Luka Hrustić. On je inače bio zadužen za nabavku dokumenata. Utvrdili su dalje da se radi o grupi djevojkama, uglavnom nevjenčanih supruga optuženih, te da je provođenjem posebnih istražnih radnji utvrđena svakodnevna komunikacija između djevojkama koje vrše džepne krađe i optuženih. Optuženi su ih zvali i davali im instrukcije kako da uplate novac i kad, u zavisnosti kakve su bile njihove potrebe ovdje u BiH, pojašnjavajući da su živjeli luksuznim životom, kockali, neki su imali dugove, uživali opojne droge itd.

Provođenjem posebnih istražnih radnji dolaze do saznanja da oni kockaju, koriste opojne droge, voze skupocjena vozila, dodajući da lica otvoreno pričaju o tome. Pored nadzora i tehničkog snimanja telekomunikacija iz člana 116. tačka a) ZKP BiH, provedena je i mjera tajnog praćenja i tehničkog snimanja osoba, iz člana 11. tačka d) ZKP BiH koja je išla od kraja 2014. godine do 6 mjeseca 2015. godine i ispoštovan je rok od tri mjeseca. Istakao je da su mu poznata imena žena koje su bile žrtve, dodajući da je Elvis Salčinović imao dvije žene inicijala S.H. i V.M., a Toni Hamidović takođe dvije. Pojasnio je dalje da je prosjek ukradenog novca dnevno iznosio 500-600 Eura, a kad je suma padala ispod tog iznosa djevojke su dobijale prijetnje, u smislu fizičkog obračuna da će biti kažnjene, sve navedeno utvrdili su provođenjem posebnih istražnih radnji. Novac se prenosio fizički

preko granice, Kenan Frndić je bio zadužen da vodi djevojke u Pariz i sa sobom bi vraćao njihove pasoše.

Kenan Frndić je kroz saznanja iz PIR-a bio blizak saradnik porodice Salčinović, iznajmljivao je auta od rent-a-cara da vozi djevojke u Pariz, donosio je novac iz Francuske, jednom je kontrolisan od strane francuske policije i imao je dozvoljen iznos novca, do 10.000 Eura. Nakon što se dobije izvještaj koliko je novca ukradeno taj dan, one nazovu Kenana i kažu da nađe nekog ko će primiti novac. Onda on nađe nekog prijatelja u Zenici, on da podatke u poruci na čije ime uplatiti. Obično su nalazile Rumune da izvrše uplatu, jer su morale imati lične dokumente. Nakon toga prosljeđivale su kod osobi koja treba preuzeti novac, dodajući da su osim PIR-ova saslušane i neke osobe.

Djevojke nisu imale lična dokumenta, nisu imale slobodu kretanja, dobijale su instrukcije šta da kažu ako budu uhapšene, smještane su u sobe u jeftinim hotelima i bile su zajedno kako bi kontrolisale jedna drugu, da ne bi zadržavale novac i tako se osamostalile. Kroz posebne istražne radnje takođe imaju saznanja da je djevojka Tonija Hamidovića, kada je puštena na slobodu, oni su posumnjali da je ona otišla kod roditelja u Barselonu. Toni je otišao u Pariz, okupio neke prijatelje, uzeli su palice i noževe i išli da vrate tu djevojku. Međutim, desila se zabuna, ona je još bila u zatvoru, ali njima je to ukazivalo da one same nisu mogle ništa.

Pojasnio je da je međunarodna pravna pomoć prethodila formiranju Zajedničkog istražnog tima. Trudili su se da se ispoštuje sve u okviru zakona, akcija se provodila u BiH i Francuskoj. Neki članovi grupe su lišeni slobode u Francuskoj, osuđeni za krivično djelo trgovina ljudima, a ovi ovdje su u BiH uhapšeni. O svim radnjama su sačinjeni zapisnici, službene zabilješke i sve je dostavljeno TBiH i Sudu. Bilo je problema prilikom tumača za romski jezik koji je prevodio razgovore. Teško je bilo naći tumača, neoliko ljudi je odbilo da prevodi rekavši da su opasni. Na kraju je prevod obavilo lice iz Srbije. Nakon što je tužilac svjedoku prezentovala dokaze T-65⁴³, T-66⁴⁴ i T-67⁴⁵ isti je potvrdio da je on sačinio navedene dokumente i da je jedan od potpisa na njima njegov.

⁴³ DT 65, Dopis uz Službeni izvještaj o rezultatima provedenih mjera i radnji, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: P-16-04/2-04-1-444-253/12 od 11.05.2015. godine

⁴⁴ DT 66, Dopis uz izvještaj o rezultatima provedenih mjera i radnji, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: P-16-04/2-04-1-444-271/12 od 22.06.2015. godine

⁴⁵ DT 67, Akt, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: P-16-04/2-04-1-444-437/12 od 01.09.2015. godine, uz 1 CD-e i 6 DVD-ova, sa relevantnim razgovorima na romskom jeziku

Prilikom unakrsnog ispitivanja odbrane prvooptuženog svjedok Elvir Mraković je naveo da je sačinio izvještaj⁴⁶ o počinjenju krivičnog djela, koji je sačinjen na osnovu informacija iz Finansijsko-obavještajnog odjela Državne agencije za istrage i zaštitu. Svjedok je potvrdio da je na stranici 16 navedenog izvještaja predložio da se donese naredba o provođenju istrage u cilju dokumentovanja krivičnih djela i da se izvrši identifikacija lica od kojih prijavljeni krivotvore putne isprave, na koji način krijumčare lica u zemlje Evropske unije, te je traženo da se identifikuju i prijavljeni osumnjičeni od kojih nabavljaju opojnu drogu heroin, kokain. Potvrđuje da na kraju izvještaja predlaže Tužilaštvu BiH, s obzirom da se radi o grupi za organizovani kriminal, te s obzirom da je prikupljanje dokaza na drugi način bilo posebno otežano, da se zatraži provođenje posebnih istražnih radnji i to tajno praćenje i tehničko snimanje osoba transportnih sredstava i predmeta u vezi s njima. Nadalje, svjedok je potvrdio da je u navedenom izvještaju navedeno da se osumnjičeni terete za počinjenje krivičnog djela Neovlašteni promet opojnih droga, međutim da prilikom pretresa nije pronađena opojna ni kod jednog optuženog, napominjući da je to izvještaj sačinjen na osnovu početnih saznanja. Nakon provedenih određenih istražnih radnji sačinjen je novi izvještaj u kojem je navedeno šta je praktično dokazano. U izvještaju je navedeno da postoje osnovi sumnje da je u ovom predmetu počinjeno i krivično djelo Nedoizvoljeno držanje oružja, međutim svjedok misli da je prilikom pretresa pronađeno oružje, a da su prijavili isto na osnovu slika sa facebook-a na kojima je bilo oružja. Svjedok je potvrdio da je vjerovatno prva naredba kojom je započeto provođenje posebnih istražnih radnji datirana 23.10.2014. godine, međutim isti se ne sjeća tačnih datuma izdavanja naredbi. Svjedok je negirao da je bio vođa zajedničkog tima ispred Bosne i Hercegovine, navodeći da je bio vođa policijskog tima, a zajedničkim istražnim timom rukovodi tužilac.

Potvrdio je da su imali dva oficira za vezu, na zahtjev francuskog ministra unutrašnjih poslova, ministar unutrašnjih poslova iz BiH je to odobrio i oficiri su radili zajedno sa pripadnicima francuske policije i raspolagali svim informacijama kao i oni. Svoje informacije su kolegama u Francuskoj dostavljali putem opreme od Eurojust-a za siguran prenos podataka, bili su jedan tim i komunicirali su svakodnevno. Prije zaključenja „DŽIT-a“⁴⁷ podatke su razmjenjivali putem MPOM-a i policijskog atašea. Svjedok je dalje naveo da su se u ovom krivičnom predmetu primjenjivale posebne istražne radnje iz tačke a) i d), ali ne zna tačne datume i kada se koja mjera primjenjivala.

Svjedok je potvrdio da je sačinio izvještaj Državne agencije za istrage i zaštitu od 24.12.2014 godine⁴⁸, te da je vršen operativni rad sa ciljem provjere informacija koje su

⁴⁶ Dokaz T-76, Dopuna izvještaja o počinjenom krivičnom djelu, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: P-16-04/2-04-1-444/12-KU-23-2/15 od 24.06.2015. godine

⁴⁷ „JIT“

⁴⁸ Dokaz T-64

dobili provođenjem posebnih istražnih radnji. Na upit branioca da li je vršena i opservacija objekata koje koriste osumnjičeni kao i njihovih vozila, svjedok je odgovorio da je to opservacija policijskog službenika da operativno interesantna saznanja koja se uoče u radu se i evidentiraju. Pojasnio je da su policijski istražitelji iz Francuske učestvovali prilikom hapšenja, ali nisu provodili posebne istražne mjere u ovom krivičnom predmetu, dok su pripadnici Državne agencije za istrage i zaštitu provodili istražne radnje u Francuskoj i to pretres ambasade u Parizu, kao i pretres stana konzula, dok je oficir za vezu ispred Bosne i Hercegovine i učestvovao prilikom saslušanja svjedoka u Francuskoj.

Prilikom unakrsnog ispitivanja od strane odbrane optuženog Kenana Frndića, svjedok je naveo da je saznao da je optuženi Kenan Frndić vješt u prevođenju ljudi preko granice na osnovu saznanja iz posebnih istražnih mjera, jer je on uvijek bio angažovan za prevoz preko granice, s obzirom da je davao savjete kako da se ilegalno pređe granica, npr. biciklom.

Svjedok Asim Behaderović je zaposlen u Direkciji za koordinaciju policijskih tijela kao policijski službenik u činu višeg inspektora za saradnju sa „Europolom“, a prije Direkcije je radio u SIPA-i u FOO. Tokom istrage u ovom predmetu, zamijenio je dotadašnjeg oficira za vezu u Parizu - Mirhu Sulejmanović, sudskog tumača za francuski jezik. Prije odlaska u Francusku od vođe tima je dobio sve informacije o istrazi koja se vodi i ljudima u BiH protiv kojih agencija preduzima mjere i radnje, dodajući da se radi o porodici Hamidović. Raspoređen je u prefekturu grada Pariza, jedinica za ilegalne imigracije. Pored njega tu su bili i oficiri za vezu Rumunije, Bugarske i Albanije, pojašnjavajući da je porodica Hamidović u periodu 2009/10 godine vršila oko 85% džepnih krađa u pariškom metrou u Francuskoj. U novembru mjesecu 2009. godine, u zajedničkoj operaciji Francuske i Italije slobode su lišeni 22 člana klana Hamidović (Fehim Hamidović i njegovi sinovi) i to 18 lica u Italiji i 4 u Francuskoj, zbog organizovanog kriminala i trgovine djecom.

Vežano za Fehima Hamidovića, imao je uvid i u određenu dokumentaciju, bio je sa kolegama iz istraga i tu je vidio imena Elvis Hamidović, Aleksija Hamidović, Vesna Hamidović, Vehbija, ali njihova uloga nije bila tačno određena u tom predmetu, oni nisu bili optuženi. Navodi da se u tom drugom predmetu spominjao i Luka Hrustić kao logističar (tamo je bio Marko Alimanović, ali to je lažni identitet). Pojašnjava da je u Francusku došao 03.08.2014. godine. Bio je oficir za vezu i dobijao je zahtjeve od grada Pariza, Konkretno u njegovom slučaju, to se odnosilo na ženske maloljetne osobe iz porodice Hamidović koje su imale dokumente na kojima je stajalo da su rođene 01.01.2002. godine, svi su podaci kod njih bili identični, bilo je jako teško izvršiti identifikaciju, odbijale su fotografisanje, uzimanje otisaka prstiju, utvrđivanje starosti analizom podlaktičnih kostiju, koristile su „slikovita“ imena, poput „Sijalica“, „Štikla“, „Sandala“, „Jana“, „Vala“ itd. Obavljao je razgovor s njima. Sve su govorile da su iz Sarajeva, ali iz razgovora je

zaključio da nikad nisu bile u BiH iako su govorile da su iz Sarajeva. Dobijao je zahtjeve putem zaštićenog sistema komunikacije u policiji, kad je otišao prepoznao je Violetu Hamidović koja je od prethodnog oficira za vezu identifikovana. Prilikom pregleda njenog telefona pronađeni su dijelovi načina slanja novca iz Francuske prema BiH. Poruke su bile na njemačkom broju i glasile su npr. „pošalji 350 Eura za rodni list“, taj dan Kenan Frndić je podigao novac, zatim „pošaljite za Luku...“ i taj dan on diže tačno određeni iznos. Novac je slan preko Marka Iliu, ... državljanina, one mu daju 50 Eura, a on pošalje putem Western Uniona, a u prethodnom predmetu su to radili beskućnici. Tom prilikom su identifikovali i Hamidović Hajder koja je u razgovoru rekla da se zove Šarlot Hadžović. Prosljedio je podatke SIPA-i putem zaštićenog sistema i potvrdili su da se radi o Šarlot Hadžović koja ima 14 godina. Zahtjevi su dolazili svakodnevno, radio je dnevno 12-18 sati. U prvom periodu je bila velika zbunjenost zbog promjene ličnih podataka i trebalo im je dva mjeseca da podatke iz BiH usklade sa podacima iz Francuske. Kolege su mu rekle da Šarlot pripada porodici Hamidović iz Zenice. Kada se počelo sa posebnim istražnim radnjama počeli su i konkretni podaci i saznanja. Prva informacija iz Pariza prema Bosni je otišla 12.11.2014. godine, a odnosila se na brojeve telefona djevojčica. Međunarodna pravna pomoć je počela od marta 2014. godine. Zahtjev je dobio od BPM (Agencija za zaštitu maloljetnika). One komuniciraju sa licima u BiH i dobili su info da su to Elvis, Denis i Luka. To je bilo svakodnevno kontrolisanje i zvanje tih djevojaka koje su vršile krađe u metrou i izvan metrou i dobijale su upute kako da izbjegnu hapšenje, a upute daju iz BiH, od porodice Hamidović. Uvid u razgovore je imao kroz razmjenu informacija BPM i SIPA-e, dodajući da ih on čita, cijelo vrijeme pričaju na romskom, a prevod je vršen u istom trenutku na francuski kad su razgovarali.

Kao primjer tih sinteza razgovora navodi razgovor od 24.12.2014. godine, kada Elvis razgovara sa Sabahetom i tu se čuje kako Toni Hamidović fizički maltretira osobu Maddalenu Čizmić i čuje se kako Elvis govori nemoj je tući, ubićeš je. U toj torturi Manda je zvala „upomoć“. U drugom razgovoru Elvis je pitao Sabahetu jel' je puno izudarao i rekla je da jeste i da je poslije toga otišao. Dana 28.12.2014. godine, Manda je lišena slobode i s njom je bila Sandra Hrustić, odnosno to je Sabaheta Hamidović. Obavio je s njima razgovor tokom posjete u toj zatvorskoj bolnici i vidio je vidljive povrede u obliku krvnih podliva na Maddaleni. Te prilike su mu saopštile da su ih prebili koreanski turisti prilikom pokušaja da ih odžepare, a o svemu tome je sačinjen zapisnik. Nakon što je svjedoku prezentiran dokument na francuskom i prevod gdje su i fotografije sa povredama koje je zadobila Maddalena⁴⁹ svjedok potvrđuje da je to to o čemu je govorio, uz napomenu da su oni fotografisali te povrede. Nakon međunarodne pravne pomoći, krenuo je zajednički istražni tim od januara mjeseca.

⁴⁹ Set dokumentacije, DT 225

Naglašava da kada novac žele da zadrže kod sebe, ženske osobe porodice Hamidović su isti krile u ženskim polnim organima, u nekoj vrećici, prezervativu, čak i telefon. Kako je moguće da Manda razgovara na telefon dok je bila u bolnici, a u bolnicu se ne može ući dok vas policija ne pretrese, zato što je sakrila telefon u polni organ.

Dana 03.03.2015. godine, dobio je info od istražnog tima iz BiH koji je radio na PIR-ovima da Frndić treba da putuje u Francusku, s njim dolazi Timur Halilović. Info je proslijedio kolegama iz Francuske. Savjetovani da ne idu avionom jer imaju dosta novca, krenuli su autom Audi A4, kontrolisani su blizu Strazbura, obavljen je razgovor s njima i tada je pronađen novac u iznosu od više 7.000 eura, vazдушna puška i mobilni telefoni. Nakon što je tužilac prezentirala dokaz⁵⁰ koji je u sklopu zapisnika prethodnog (sa fotografijama oduzetih predmeta) - svjedok potvrđuje da je to to o čemu govori.

Pojašnjava da su svako lice vezali za žensku osobu, tako iz presretnutih razgovora se vidi da traže novac non stop, da im prijete itd. Novac šalju na način da licu-rumunskom državljaninu daju 50 Eura koji vrši uplatu, ako nema državljana Rumunije, traže lice koje je blisko sa porodicom, a one to ne rade, jer tako prikrivaju krivično djelo. Ni u BiH novac nisu primali oni direktno na svoje ime, nego treće osobe. U predmetu je rađena i finansijska istraga iz koje je vidljivo da novac preuzimaju ljudi bliski porodici i nose im novac kući (Kenan Frndić, Marko Alimanović). Ima podatak da je Sabaheta za jedan dan u 5 različitih vremenskih termina poslala 12.700 Eura. Oštećeni su većinom bili državljani Kine, Koreje i Japana. Mjesta izvršenja krivičnih djela su metro ili dijelovi gdje je puno turista. Na svakoj stanici metra piše „čuvajte se džeparoša“ na više jezika. Dana 23.06.2015. godine, išao je u akciju hapšenja, da bude tu prisutan, s obzirom da se radi o našim državljanima. Nije bilo nekog opiranja i nasilja, sjeća se da je Šarlot bila trudna. Konzul nije bio prisutan hapšenju iako je postojao zahtjev za to. Bio je u Francuskoj do kraja jula. Osumnjičeni Elvis je u jednom razgovoru sa Sabahetom rekao da „ker zna kako idu novčane transakcije“. Velid je takođe znao da su oni gore, kolegica Mirha mu je rekla da su tu zbog identifikacije tih žena. Kad su se slušale djevojke nisu znali da je muška osoba koja radi sa dokumentima konzul. Sve te žene su imale svoju djecu osim Violete i sva djeca su bila smještena u „crvenoj kući“ u Zenici. Zna da je Maddalena imala troje djece. Nema informacija da li su djeca bila zavedena u matičnim knjigama rođenih ni u BiH ni u Francuskoj.

U unakrsnom ispitivanju, na pitanje branioca prvooptuženog, naveo je da je došao do podataka da porodica Hamidović čini krivična djela krađa, a dio saznanja se odnosio na Elvisa Salčinovića. Francuskom istragom su obuhvaćena 22 lica, a u toj istrazi nije bio nijedan od optuženih u ovom predmetu. Za Fehima Hamidovića i još 4 lica su vođeni

⁵⁰ *Ibid.*

postupci u Parizu, dodajući da nema informacije da Fehim ima veze sa ovim optuženim. Nije preduzimao mjere i radnje osim onog što mu je naređeno odlukom direktora. Prosljeđivao je info koje je dobijao od kolega iz Francuske, prevodio ih i slao u sjedište agencije u Sarajevo. Obavljao je intervju sa maloljeticama prilikom njihovog hapšenja kako bi se utvrdilo jesu li državljani BiH. Prva identifikacija desila se krajem avgusta. Došao je u pritvorsku jedinicu, tu su bile Violeta Salčinović i Šarlot Hadžović. Violeta je identifikovana ranije od prethodnog oficira za vezu, a Šarlot mu je napisala na papir da se tako zove. Razgovarao je s njima na bosanskom. Izvršio je provjeru za Šarlot, a znao je da je to Violeta jer je imao njen dosje, a vidio je i neposredno da je to ona. Rekao je Violeti da nema potrebe da daje lažne podatke, jer znaju ko je ona. Imao je zahtjev francuske policije da izvrši identifikaciju tih osoba, a prva zamolnica je bila u martu prema Francuskoj i tu je između ostalog bilo i obavljanje razgovora. Informacije koje je dobio od ove dvije osobe je preveo na francuski i bosanski i poslao ih SIPA-i. Tada je dostavio i brojeve telefona kako bi se osumnjičeni ovdje u BiH stavili pod mjere nadzora. Nije slušao razgovore posebnih istražnih radnji na romskom u Francuskoj, dobijao ih je u formi dokumenta i tako ih prosljeđivao. Sjeća se da je jedna ženska osoba poslala za 1 dan 12.700 Eura, ne zna razlog slanja novca. Zna da taj novac potiče od izvršenja krivičnih djela iz sadržaja transkripta. Od strane policijskih službenika u Francuskoj je saznao da su novac krile u polnim organima. Kad je u pitanju Maddalena Čizmić ona je identifikovana prilikom odlaska iz Francuske, a ona je ista osoba koja je bila u bolnici u Francuskoj pod imenom Malka (koristila je puno „aliasa“). U tom periodu su najaktivnije grupe za krađe bile klan porodice Hamidović. Od Hamidovića je procesuiran Toni Hamidović, a o Elvisu nema info je li procesuiran. Potvrđuje da su sve ove aktivnosti preduzete prije uspostave zajedničkog tima. Djevojke je posjetio 28.12 2014. godine, a sporazum je potpisan u januaru 2015. godine. Komunikacija između BiH i Francuske je išla preko njega. Prilikom posjeta djevojaka u pritvorskoj, pričao je s njima na bosanskom, a kolegama je davao info na francuskom, na njihov zahtjev je postupao. Zamijenio je u Francuskoj Mirhu Sulejmanović koja je bila oficir za vezu ispred SIPA-e stacionirana u Parizu. Ona je profesor francuskog i sudski tumač. Potvrđuje da on nije ovlaštenu sudski tumač za francuski, te da ima delf certifikate nivo B2 i C1. Osim Violete koja je kćerka Vehbije Salčinovića, bila je i druga kćerka, koja je identificirana kao Nafa Salčinović, a identitet je utvrđen od strane prethodnog oficira za vezu.

Svjedok Senaid Muminović, radi kao istražitelj u Odsjeku za sprječavanje i otkrivanje organizovanog kriminala u SIPA-i. Predmeti na kojima rade imaju kodna imena, a ovaj predmet je rađen pod kodnim nazivom „CD“. Postupao je u konkretnom predmetu u koji je aktivno uključen od 2014. godine. Pojasnio je da su prikupljana određena saznanja o jednoj porodici koja je došla iz zemalja EU i imala više članova, zaprimali su info da raspolažu velikim količinama novca, da žive luksuznim životom, koriste skupocjena vozila, troše novac na kocku, a pritom niko od njih nije zaposlen. Radi se o gradu Zenica

i porodici Hamidović i Salčinović (jer su neki promijenili prezime iz Hamidović u Salčinović i obratno). Od samog početka većina njegovih zadataka su uključivali provođenje PIR-ova. U saradnji sa TBiH sačinjen je prijedlog za PIR gdje je on zajedno sa kolegama vršio preslušavanje telekomunikacija. U SIPA-i je oformljen tim iz više organizacionih jedinica koji su vršili određene provjere u vezi sa transakcijama i slanjem novca. Početna saznanja su upućivala da su djevojke i žene iz ovih porodica odlazile u Francusku, a manjim dijelom u Švicarsku i Njemačku. Utvrdili su da tu grupu čini više članova uključujući Elvisa, Kenan, Luku. Izvještaje o provođenju PIR-a dostavljali su Tužilaštvu BiH. Razgovori koje je slušao bili su na bosanskom, ali i na romskom, pa su s tim u vezi angažovali lice koje govori romski jezik.

Nakon što je tužilac prezentirala dokaze DT- 64⁵¹, 65⁵², 66⁵³, i 67⁵⁴ – svjedok potvrđuje potpis na svim dokumentima, uz napomenu da je kasnije izvršeno prevođenje ovih razgovora putem sudskog tumača.

Što se tiče saradnje sa Francuskom, poznato mu je da je nakon određenog vremena početkom 2015. godine, potpisan zajednički istražni tim. Bio je jedan od članova tima. Određene istražne radnje su provođene i u Francuskoj. „JIT“ tim nudi određene olakšice i pogodnosti u radu službenika i tužilaca. Dobili su uređaje pomoću kojih su razmjenjivati informacije na dnevnoj bazi. Svakodnevno su evidentirali razgovore u kojima se vrši psihološki pritisak na osobe koje krađu u Francuskoj da krađu više, zatim prijetnje koje su im upućivane ili je došlo do fizičkog obračuna između člana grupe i osobe koja se nalazi u Francuskoj u smislu fizičkih nasrtaja, npr. Tonija prema nevjenčanoj supruzi Maddaleni Čizmić zv. Manda, koje su povrede kasnije konstatovane i od strane nadležnih institucija u Francuskoj, te drugi slučajevi. Kenan je bio zadužen da renta vozila u Zenici ili Sarajevu, te za odvoženje članova grupe i djevojaka u Francusku. Osobe su u Pariz odlazile i avionom, jer su dokumentovani slučajevi gdje su kupovane avio karte i gdje su nakon određenog perioda te osobe dolazile u BiH na osnovu nezakonitih putnih listova. Na poseban upit naveo je da nije učestvovao u pretresima.

⁵¹ DT 64, Dopis uz Službeni izvještaj o rezultatima provedenih mjera i radnji, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: P-16-04/2-04-1-444-234/12 od 27.03.2015. godine

⁵² DT 65, Dopis uz Službeni izvještaj o rezultatima provedenih mjera i radnji, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: P-16-04/2-04-1-444-253/12 od 11.05.2015. godine

⁵³ DT 66, Dopis uz izvještaj o rezultatima provedenih mjera i radnji, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: P-16-04/2-04-1-444-271/12 od 22.06.2015. godine

⁵⁴ DT 67, Akt, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: P-16-04/2-04-1-444-437/12 od 01.09.2015. godine, uz 1 CD-e i 6 DVD-ova, sa relevantnim razgovorima na romskom jeziku

Na pitanje branioca optuženog Elvisa Salčinovića kako se zove osoba koja je vršila prevod sa romskog, svjedok je naveo da se radi o osobi koja je registrovani informant, romske je nacionalnosti, koja je zaposlena u institucijama BiH, te da ne može otkriti identitet. Nije mu poznato kako se došlo do te osobe i moguće je da u izvještaju nema informacija oko ovog lica. Transkript razgovora je sačinjavan na način da se sluša razgovor, osoba (informant) prevede to i sačini se transkript. Nije mu poznato po čijem nalogu je informant ušao u ovaj predmet. Vezano za pretreseretrnute razgovore, naveo je da se razgovori preslušavaju, prepričavaju i unose u službene izvještaje. Informant SIPA-e nije stalni tumač za romski jezik. To lice nije sačinjavalo svoje izvještaje, nego im je usmeno prevodio. Svjedok navodi da se ne sjeća je li on vršio konkretne provjere na terenu koje se navode na strani 56. i 57. u tom izvještaju (T-64). Neko od policijskih službenika je vršio određene provjere na terenu o čemu je sačinjena službena zabilješka, a što je uneseno u izvještaj koji je on sastavio. Ne može reći ko je u konkretnom slučaju vršio te provjere. Ne zna ko je izvor informacija koji se navodi u izvještaju u vezi sa nekretninama, dodajući da, čak i da zna, ne želi otkriti njegov identitet. Za potrebe sačinjavanja izvještaja (T-64) nije koristio informanta, ali jeste za sačinjavanje službenih zabilješki koje su kasnije predočene u izvještaj. U SIPA-i postoji posebno odjeljenje koje provodi tajno praćenje i tehničko snimanje osoba i prostorija po naredbi suda, on nije učestvovao ni u jednoj toj radnji.

Nakon što je branilac pročitao dio iz izvještaja strana 57 (3. pasus) oko praćenja kuće u Zenici i automobila koji je otišao prema Crkvicama, svjedok pojašnjava da nije sačinilac službene zabilješke iz koje je izvađen dio i stavljen u izvještaj, te da njega kao policajca niko ne sprječava da sjedne u kafanu i prati određene događaje i vrši određene provjere. Dodaje da bi o svemu što je navedeno u izvještaju morala biti sačinjena službena zabilješka, jer on to nije mogao izmisliti. Jedan od korisnih alata za bolju saradnju je zajednički tim, jer olakšava razmjenu informacija i bolju saradnju. Nakon zaprimanja raznih informacija došli su do saznanja da lica okupljena oko Elvisa Salčinovića vrše određene nezakonite radnje, a provodeći PIR-ove utvrđeno je da je Elvis Salčinović vođa grupe za organizovani kriminal, i to je njegov zaključak. Poznat mu je sadržaj naredbe Suda za izdavanje naredbe za PIR jer je pisao zajedno sa kolegom prijedlog za PIR. Na prvoj naredbi je bilo više osoba, Elvis, Vehbija, Toni, Denis, Kenan i ostala lica. Tačno je da je u naredbi navedeno i krivično djelo iz člana 195. KZ BiH. Što se tiče konzumiranja opojnih droga evidentirani su razgovori, a što je kasnije potvrdio i Kenan Frndić, da je kupovana droga kokain za članove grupe.

Odgovarajući na pitanja branioca optuženog Tonija Hamidovića, svjedok je naveo da je između Tonija i Mande bilo više konverzacija, te da je moguće da su sve bile na romskom jeziku. Nikada nije razgovarao lično sa Tonijem niti ga je poznavao. Pojašnjava da, ukoliko je nešto navedeno u izvještaju (zaključak strana 24), tako i jeste, jer je on

vjerovatno to sa kolegama zaključio iz razgovora. Ponavlja da su provodeći posebne istražne radnje imali osobu koja je prevodila razgovore tako da je neki zaključak stavljen u izvještaj na osnovu tih PIR-ova. Vezano za lice Nagib Mehmedović, pojašnjava da se isti dovodio u vezu sa članovima ove grupe, te ukoliko ima jedan događaj, vjerovatno tu ima više razgovora koji upućuju na njega. Pretpostavka navedena u izvještaju da je Nagib vozio djecu za Tonija iz inostranstva je takva kako je navedena u izvještaju. Ponavlja da je više lica radilo na sačinjavanju izvještaja, te sve što je navedeno kao vjerovatno (npr. ime lica) stavljali su riječ vjerovatno, jer su lica koristila više imena i nadimaka. Stoji kod svih zaključaka navedenih u izvještaju. Ne zna u kojem su odnosu bili Toni i izvjesna Alisa, dodajući da je imao više djevojaka /vanbračnih supruge koje su za njega krale u Francuskoj, a za više detalja bi morao pogledati izvještaj. Ne zna otkad Manda i Alisa žive u Francuskoj.

U dodatnom ispitivanju od strane tužioca, svjedok je potvrdio da je zaključak naveden na strani 24 u izvještaju (DT-64) iz kojeg proizlazi da je Toni Hamidović jedan od vođa grupe, sačinio on. Slaže se sa tužiteljicom da je iz svakog telefonskog razgovora napravio sažetak i nakon par razgovora izveo zaključke o slijedu događaja iz tog perioda.

Svjedok Nataša Tošović – Kandić, zaposlena u SIPA- i na mjestu istražitelja u Kriminalističkom odjeljenju. Prije godinu dana je radila u odsjeku za organizovani kriminal, bila je u timu za trgovinu ljudima. Poznat joj je predmet kodnog naziva „CD“ koji je pokrenut 2014. godine. Radilo se o organizovanoj grupi koja je činila krivična djela na području Francuske i BiH. Bila je član zajedničkog istražnog tima, njen posao kao mlađeg inspektora bio je sačinjavanje službenih zabilješki, preslušavanje telefonskih razgovora. Razgovori koji su slušani su bili na bosanskom i romskom jeziku, sa romskog jezika je prevodilo lice kojem su puštali razgovore. Poznato joj je da je zaposlen u državnim organima, rečeno joj je da je postupao kao informant. Pojašnjava da su razgovore slušali više kolega, svako je bio zadužen za određene telefonske brojeve, nakon slušanja sačinjavali su službene zabilješke. Potvrđuje da je učestvovala u sačinjavanju izvještaja (DT 64, 65, 66. i 67), te nakon što su joj isti prezentirani potvrđuje da su na istima njeni inicijali (DT-64) ili potpis (DT-65,66 i 67). Pored sažetaka telefonskih razgovora u izvještaj su unosili operativna saznanja koja su dobijali policijskim radom na terenu. Svi izvještaji su rađeni po naredbama Suda BiH. Zajednički istražni tim je potpisan između BiH i Francuske, te su zajedno radili, razmjenjivali dokaze, bili su u stalnom kontaktu. Imali su kolegu koji je u tom periodu bio oficir za vezu i znao je u svakom trenutku kad je koja od djevojaka u Parizu lišena slobode, a što se slagalo i sa razgovorima koje su oni ovdje slušali. Sa kolegama je radila i analizu dokaznog materijala od 28.04.2016. godine (DT-252), te je potvrdila svoj potpis na njemu nakon što joj je prezentiran od strane tužioca.

Pojašnjava da je prvi izvještaj sačinjen na način da su preslušavali razgovore i sačinjavali relevantne razgovore, taj izvještaj se odnosio i na operativni rad na terenu. Isto su radili i sa izvještajima iz Francuske. Razgovore iz Francuske su dobili na lokalnom jeziku od TBIH, misli da je bila naredba TBIH da se izvrši analiza materijala dostavljenog od organa Francuske. Pored ovoga sačinjavala je izvještaje, navedenu analizu, saslušavala svjedoke.

Akcija hapšenja je bila u junu 2015. godine, njen zadatak je bio da pomaže kolegama, jer je radeći na predmetu bila upućena u priču o porodici Hamidović. Sjeća se da je u kući bilo nekoliko djece za koju nisu mogli utvrditi čija su i ko su, jer nisu imali dokumente, smještene su u sigurnu kuću. DNK analizom (po ocu) za jedno dijete je utvrđeno čije je i vratila ga je iz sigurne kuće i predala socijalnom radniku. Djeca su bila totalno zapuštena, duga kosa, vaške, prljavi, gladni. Prisustvovala je pretresu sefova po naredbi suda, ona je radila tri sefa, 1 u Sarajevu i dva u Zenici. Sefovi u Zenici su bili koliko se sjeća, na ime Ramiza Halilović, supruga Elvisa ili Vehbije i na ime Safeta– Elvisova supruga, a u Sarajevu se ne sjeća na koga je glasio. U sefovima je pronađen novac, zlato, naočare, satovi itd. Pored kolega iz SIPA-e bili su prisutni službenici iz banke, a o tome je sačinjena fotodokumentacija (DT-253) koju je radio tehničar, DT-258 – prezentirane su joj fotografije i potvrđuje da su to ti sefovi. Treći dokaz koji se prezentuje je DT-269 od 29.06.2015. godine – svjedok navodi da je na jednom pretresu u Zenici bila 100%, ali za drugi nije sigurna je li prisustvovala. Nosioci zakupa nisu bili u BiH.

U unakrsnom ispitivanju, odgovarajući na pitanja branioca optuženog Elvisa Salčinovića, svjedok je pojasnila da je postupala u provođenju PIR-ova po naredbama Suda BiH. Primjenjivana je tačka a) i ona je radila na njoj, ne zna ko je radio tačku d), to su kolege iz posebnog odjeljenja, oni nisu bili članovi „JIT“-a. Pojašnjavajući kako se odvijao operativni rad na terenu, svjedok je navela da se znalo desiti da ona ode u Zenicu npr. po nekom desetom predmetu, uđu u kafić, saznaju nešto, pitaju nekoga i zapišu to, da su nešto vidjeli i čuli. Potvrđuje da se u konkretnom slučaju nije vršilo tajno praćenje, a izvještaj je sačinjen na osnovu službenih zabilješki od drugih kolega. Ona je odlučivala šta je relevantno od razgovora koje je slušala, a nekad se konsultovala i sa kolegama. Ne sjeća se ima li ijedan razgovor u izvještaju Elvisa na lokalnom jeziku sa bilo kim od optuženih, dodajući da se razgovor presluša, ta osoba koja prevodi kaže o čemu se govori u razgovoru i to se zabilježi, potvrđuje da se ta osoba ne navodi u izvještaju i nije sudski tumač. Bila je zapisničar u nekim operativnim radnjama koje su poduzimali. Negira da su svi zapisnici identični i da je sadržaj unaprijed pripremljen, pojašnjavajući da su prilikom uzimanja ličnih podataka svakog svjedoka upoznali o njegovim pravima, postavi se pitanje, svjedok odgovori i unese se odgovor u zapisnik, nisu ništa uljepšavali. Dešavalo se da čovjek koji je pismen kaže vi kucajte ja ću potpisati, a bilo je slučajeva da moraju na svako pitanje „čupati“ odgovor od svjedoka. Ponavlja da je postavljala pitanja, ali ne

na način svako pitanje-odgovor, dodajući da je uobičajena praksa da se pusti svjedoka da ispriča sve što zna.

Vežano za konverzaciju broj 6749 navedenu na strani 3 izvještaja (DT-65), svjedok je potvrdila da je razgovor između Marca Alimanovića i izvjesnog Zakija prepričan, pojašnjavajući da su mnogi razgovori prepričani, jer bi inače materijal izašao na hiljade stranica.

U dodatnom ispitivanju od strane tužioca, potvrdila je da je informant (koji je prevodio razgovore) Rom i da je njegov maternji jezik romski. Dali su mu da prevede neki članak iz novina, a kasnije su isti članak dali osobi koja je sudski tumač i isto je preveo, to su joj pričale kolege. Pojasnila je da se u dokazima 64 i 65 (presretnuti razgovori) nisu radili transkripti, nego sažeci razgovora, te da tako rade u svim predmetima koje radi SIPA, dodajući da se izvlače relevantni razgovori po njihovom nahođenju koji su potvrđeni operativnim i drugim radnjama.

Optuženi Luka Hrustić je u svom iskazu iz istrage naveo da se s porodicom Salčinović i Hamidović, po povratku iz Italije, nastanio u Zenicu u zajedničkoj kući skupa sa Elvisom, njegovim bratom Vehbijom, njihovim ženama i djecom i još nekim familijama. Kada su u Zenici ostali bez novca koji su donijeli iz Italije (a do kojeg su došli uglavnom prosjačenjem), odlučeno je, ne zna tačno kako, da žene idu u Francusku kako bi krale i da šalju novac u Bosnu. Za Rome je svojstveno da mijenjanju imena, tako je i on ranije koristio i drugo ime – Marco Alimanović⁵⁵ na koje ime je i uhapšen u Hrvatskoj nakon čega je protjeran u BiH zbog falsifikovanja dokumenata, nakon čega je ponovo vratio svoje ime Luka Hrustić.

Da su postupci radne eksploatacije osoba ženskog pola praćeni i fizičkim nasiljem, dovodeći ih tako u odnos podređenosti ili zavisnosti, te ograničenjem slobode njihovog kretanja, odlučivanja i djelovanja, odnosno da su žene koje su krale bile žrtve trgovine ljudima najbolje govori u prilog iskaz oštećene S.S. koja je i sama krala, koja je u svom iskazu navela da je u porodici Hamidović (Salčinović) normalno da muškarci imaju više žena „što više to bolje“, te je na poseban upit zašto žene u tim istuacijama ne odu od muškaraca navela „Pa zato što, postaneš kao jedna osoba, koja ništa ne vrijediš ni sebi ni drugima, nemaš nikakvo pravo. Istuče te, budeš bijena i nemoćna i uvijek ima neko od te familije, da uvijek neko te prati i gleda gdje god si. Telefon koji imaš, uvijek se gleda. Dokumente ne možeš imati“. „Žena nema ni svoje ime, ni svoju ličnost, ni ništa u životu. Znači, ona postoje tu kao jedan rob, kao ništa i ona se uopšte ne pita ništa. Znači, žene

⁵⁵ Da je optuženi Luka Hrustić koristio ovo ime govori u prilog i iskaz svjedoka Elvira Mrakovića, kao i material dobijen analizom rezultata posebnih istražnih radnji

nemaju nikakvo pravo“. Na poseban upit zašto žene ne mogu imati svoje dokumente, odgovorila je „da ne bih pobjegla, da ne bih gdje otišla. Ne mogu nigdje preko granice, ako imam... ako nemam dokumenata, kako ću?“.

U to vrijeme, kako je nadalje navela, Elvis je imao dvije žene – Silvanu i Sabahu. Imao je i djevojku Venitu Marić i još druge djevojke. Takođe, i Toni je imao više žena. Sve žene imaju djecu, ali ta djeca se ne školuju, čuva ih Silvana (jedna od Elvisovih žena), dok Sabaha krade. Žene kada odu u inostranstvo da krađu zadržavaju se do tri mjeseca. Ako nisu dobro radile, dobro krale, moraju i dalje ostati u inostranstvu, dodavši da žena „ne može gore zaraditi, kol'ko Elvis može potrošiti“, dodavši da je novac trošio na auta, žene, kasino.

Da su žene žrtve trgovine ljudima osim radno bile i na drugi način eksploatisane (konstantnim prijetnjama, dovođenjem u odnos podređenosti i zavisnosti, te da su ih opštuzeni tukli), osim navedene žrtve S.S., govori u prilog iskaz svjedoka Asima Behaderovića koji se posebno osvrnuo na presretnuti razgovor od 24.12.2014. godine⁵⁶, kada Elvis razgovara sa Sabahetom i kada se čuje kako Toni Hamidović fizički maltretira osobu Maddalenu Čizmić i čuje se kako Elvis govori „nemoj je tući, ubićeš je“. U toj torturi Manda je zvala „upomoć“. U drugom razgovoru Elvis je pitao Sabahetu jel' je puno izudarao i rekla je da jeste i da je poslije toga otišao. Četiri dana kasnije, dana 28.12.2014. godine, Manda je lišena slobode i s njom je bila Sandra Hrustić (Sabaheta Hamidović). Obavio je s njima razgovor tokom posjete u toj zatvorskoj bolnici i vidio je vidljive povrede u obliku krvnih podliva na Maddaleni, a kojom prilikom su mu predočene i fotografije tih povreda za koje je potvrdio da su to te povrede o kojima je govorio.⁵⁷ Da su i u drugim situacijama optuženi primjenjivali silu, preciznije optuženi Toni Hamidović, govori u prilog iskaza optuženog Kenana Frndića iz istrage⁵⁸ koji je na predmetne okolnosti naveo „Ne mogu se sjetiti da li su Hamidovići i Salčinovići preda mnom govorili da su maltretirali svoje žene, ali se sjećam da je jedna od žena pod imenom Alisa po njihovim pričama „pobjegla“, odnosno nestala je iz Pariza. Nije im se javljala na telefon, pa su oni bili ubjeđeni da se vratila svojoj porodici koja živi u Španiji. Oni su svi bili toliko ljuti da su govorili da će kupiti noževne i mačevne da idu u Španiju da je nađu i vrate. To mi je sve ispričao na telefon Timor, koji je bio sa Denisom i Tonijem u Parizu. Poznato mi je da je Timor sada lišen slobode u Parizu i da je u pritvoru. Oni su bili jako ljuti, prijetili su da će je ubiti i slično, da bi kasnije saznali da je Alisa lišena slobode zbog krađa i da je u zatvoru. Saznao sam da su se odmah napili od sreće što je ostala sa njima, odnosno što nije pobjegla“. U prilog ovom iskazu optuženog Frndića govori i presretnuta konverzacija

⁵⁶ Dana 24.12.2014.godine; Konverzacija na romskom jeziku broj 6232;

⁵⁷ dokaz DT 225

⁵⁸ DT 14, Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Kenana Frndića, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 28.08.2015. godine;

između njega i Timora Halilovića od dana 15.04.2015. godine,⁵⁹ a optuženi Frndić je u svom iskazu naveo da mu je upravo Timor Halilović o ovom i pričao preko telefona.

Nadalje, na osnovu analize rezultata PIR Sud je utvrdio i da je dana 18.11.2014. godine Elvis Salčinović svojoj nevjenčanoj supruzi Sabaheti Hamidović preko telefona izgovorao razne psovke, prijeteći joj „da će napraviti 40 operacija na njoj, da će mu sve platiti“⁶⁰, a sve iz razloga jer je taj dan ukrala samo 200,00 Eura, takođe dana 29.4.2015. godine Elvis Salčinović prijeti Sabaheti Hamidović jer taj dan „nije zaradila ni dinara“⁶¹, vrijeđajući je i izgovarajući psovke i pogrdne riječi⁶².

Na predmetne okolnosti odbrana prvooptuženog je saslušala svjedokonju Sabahetu Hamidović, učesnicu predmetnih konverzacija, a na iste okolnosti je svjedočio i Vehbija Salčinović u ulozi svjedoka. Na poseban upit da li je Elvis ikad prijetio supruzi Sabaheti da vrši krivična djela, Vehbija Salčinović je odgovorio da je Elvis Sabahetu volio više nego oca i majku, te da je “po cijeli dan miluje i ljubi”, te da na romskom kada neko kaže “ubiću te” ili “prebiću te”, to zapravo znači “nemoj da se zajabavaš”, a “nikog ne diram”. Svjedi-kinja Sabaheta Hamidović izjavila da ona i Elvis nisu bili u kontaktu od 2011. godine, te da je nakon što se otišla od Elvisa živjela s drugim muškarcem u Francuskoj. Ponovo su ona i Elvis uspostavili kontakt 2017. godine kad se vratila u njegovu kuću zbog djece (imaju 7 zajedničke djece). Vijeće nije prihvatilo ovakvo kazivanje navedenih svjedoka vjerodostojnim, nalazeći da je isto u suprotnosti sa iskazima svjedoka Asima behaderovića, Emira Sokočevića i S.S. kojima je poklonilo vjeru, kao i rezultatima posebnih istražni radnji.

Luka Hrustić je, takođe, u svom iskazu u istrazi naveo da se znalo desiti da Sabaheta nazove na njegov broj i traži Elvisa, on bi u tim situacijama na nju galamio, ali nije znao u vezi čega.

Takođe, Sud je na osnovu presretnutih komunikacija utvrdio i da je dana 15.11.2014. godine⁶³ Toni Hamidović vršio pritisak na nevjenčanu suprugu Maddalenu Čizmić, prijeteći joj što je taj dan ukrala samo 300-400 Eura⁶⁴, a to zna jer su žene dužne da ih

⁵⁹ Dana 15.04.2015. godine, Konverzacija broj 9040;

⁶⁰ Dana 18.11.2014. godine, Konverzacija na romskom jeziku broj 1057;

⁶¹ Dana 29.04.2015. godine, Konverzacija na romskom jeziku broj 70;

⁶² “jebem ti mater ti jebem”, pojela Omerov kurac, jebo te Omer u guzicu“.

⁶³ Dana 15.11.2014. godine, Konverzacija na romskom jeziku broj 475;

⁶⁴ Konverzacija na romskom jeziku broj 475:

Manda: Halo.

Toni: Zašto to ne zoveš, već je dva-pola tri.

Manda: Nemam para na telefon, a nisam ni izašla napolje.

Toni: Šta si radila?

Manda: Jedno 300-400 Eura.

redovno obavještavaju koliko novca su uspjele ukrasti i u kojoj valuti, kao i o tome koje žene je francuska policija uhapsila⁶⁵. Takođe, da je dana 2.12.2014. godine Toni Hamidović kritikovao Maddalenu Čizmić riječima „zašto nisi kao druge žene koje više krađu“ proizilazi, takođe, iz presretnute konverzacije ⁶⁶, jer tih dana nije bio zadovoljan količinom novca koji mu je poslala (Maddalena, naime, Toniju Hamidoviću saopštava da je taj dan ukrala samo 600 eura). Takođe, da je dana 16.11.2014. godine Toni Hamidović psovao i prijetio Maddaleni Čizmić „da će joj ukopati djecu“, te „da će je udarati po leđima“ proizilazi iz konverzacije u kojoj se Toni prijeteci obraća Maddaleni nezadovoljan količinom novca koji je „zaradila“ ⁶⁷, zatim 27.11.2014. godine joj prijeti „Bog me ubio doći

Toni: Joj Mando šta radiš namjerno, ubio me Bog mene i moju djecu.

Manda: Zašto da to radim namjerno.

Toni: Dobro Mando ti si opasnija, je li?

Manda: Zašto Ramica? Nema stranaca.

Toni: Nije nikakav problem.

⁶⁵ Dana 30.11.2014. godine, Konverzacija na romskom jeziku, br. 2355 – u ovoj konverzaciji Manda informiše Tonija da ih je policija uhapsila;

⁶⁶ Dana 02.12.2014. godine, Konverzacija na romskom jeziku, broj 2958;

⁶⁷ Dana 16.11.2014. godine, Konverzacija na romskom jeziku broj 623:

Dana 16.11.2014. godine (13:40-13:41)

CD 4-15; Konverzacija na romskom jeziku broj 623.

Manda: Halo.

Toni: Šta ti misliš, da to baciš, je li?

Manda: Joj.

Toni: Mando i onako ne misliš da živiš sa mnom.

Manda: Znam Ramice.

Toni: Pojela si se, ukopao djecu.

Manda: Šta?

Toni: Vidjećeš, sve ću te po leđima udarati.

Manda: Aaaa ...

Toni: Vidjećeš. A sa kim si trudna?

Manda: Sa mojim ocem i tvojim ocem.

Toni: A znaš li da ću ja vaditi krv.

Manda: Gdje?

Toni: A šta si radila jučer?

Manda: Jedno 900 Eura.

Toni: A danas?

Manda: A danas 350 Eura.

Toni: Dobro, sutra mi pošalji pare, znaš.

Manda: Poslaću ti sutra pare.

Toni: Ti znaš da ćeš mi sutra poslati, ubio Bog mene i moju djecu ako ne pošalješ pare, čim dođem tamo ubijem te.

Manda: Zašto?

Toni: Pa eto zato što ti mene bez para ostavljaš, to mene, mene...jebem vam sve.

Manda: Da poslala sam ti neki dan.

Toni: Šta si mi poslala?

Manda: Pare.

Toni: Eto poslala mi neki dan pare, usrane pare.

Manda: Ramice u ponedjeljak sam ti poslala 3500, poslala sam ti 1200 eura.

Toni: Dobro ne idi mi na živce.

ću tamo i ubit ću te“⁶⁸, te joj dana 19.12.2014. godine prijeti govoreći joj da će „joj biti tri puta gore nego kada joj je slomio ruku“⁶⁹. I brojne druge konverzacije govore u prilog zaključku da su žene odnosno nevjenčane supruge optuženih bile izložene konstantnim pritiscima, prijetnjama, vrijeđanjima, sve u vezi nedovoljne količine novca koje su „zaradile“ odnosno ukrale⁷⁰. Isto tako, dana 27.11.2014. godine (Konverzacija na romskom jeziku, br. 1729) između Maddalene (Mande) i Tonija u kojoj Manda govori da mu neće više slati par, na što Toni odgovara “jel ti hoćeš da budeš veći frajer nego ja, Bog me ubio doći ću tamo i ubiću te”, na što Manda dalje odgovara ima 2 ili 3 hiljade koje mu može odmah poslati, dodavši da više neće nikako krasti, zato što on to od nje stalno zahtijeva, te konverzacija od 19.12.2014. godine, konverzacija na romskom jeziku broj 7298) u kojoj Toni joj prijeti da će kada dodje u Francusku dobiti batine tri puta više nego prošli put kada joj je samo slomio ruku a sada će i nogu i ruku. Manda mu je rekla da može da joj radi šta hoće, ali ne zna razlog za to. Toni joj je odgovorio “znaćeš kada dođem, kada se budemo raspravljali na tenane, batinama”.

Takođe, na osnovu iskaza svjedoka Elvira Mrakovića i S.S., a što se zaključuje i iz analize rezultata posebnih istražnih radnji, vijeće je zaključilo da osobe ženskog pola koje su krale

⁶⁸ Dana 27.11.2014. godine, Konverzacija na romskom jeziku, broj 1729;

⁶⁹ Dana 19.12.2014. godine, Konverzacija na romskom jeziku broj 7298;

⁷⁰ Dana 20.11.2014. godine, Konverzacija na romskom jeziku broj 1323:

Manda: Halo!

Toni: Šta to ti radiš, šta radiš tako?

Manda: Šta?

Toni: Zašto ovo radiš?

Manda: Šta? Šta radim?

Toni: Zašto ne radiš kako treba? Zašto radiš to od mene?

Manda: Ne radim ti ništa, nema stranaca.

Toni: Ne radiš mi ništa? Reci mi, čuo sam da hoćeš da se vratiš Fehidici, je li tačno to?

Manda: Ramica, ne radim ništa namjerno, što mi govoriš svašta? Nije ni meni fino to da mi radiš.

Toni: Pričam li ja s tobom?

Manda: Šta pričaš sa mnom?

Toni: Da hoćeš da se vratiš, je li istina? Je li Mando?

Manda: Šta tražiš od mene Ramica

Toni: Ubio me Bog bolje da te ne nađem kad dođem.

za optužene, nisu imale slobodu kretanja, konstantno su držane pod kontrolom i naređeno im je da se drže skupa, kako bi kontrolisale jedna drugu, uz zabranu da novac zadrže za sebe kako se ne bi mogle osamostaliti, te su dobijale jasne instrukcije šta da kažu ako budu uhapšene. Tako je svjedokinja S.S. na predmetne okolnosti izjavila da je nju uvijek nadgledala Elvisova sestra Bahra koja je u toj ulozi bila glavna. Pojasnivši Bahrinu ulogu, navela je da je i ona krala ali i da je pratila svjedokinju kako ne bi neko s njom pričao, odnosno kako žene ne bi nekom dale pare, dodavši da je Bahra „uvijek bila tu“. Takođe, optuženi Luka Hrustić je u svom iskazu u istrazi izjavio da se znalo desiti da Elvis njemu kaže da nazove Sabahetu u Francusku i da provjeri što se ona ne javlja, a isto tako one bi njega (Luku) nekad zvale da pitaju gdje je Elvis, da ga pitaju da li mogu doći kući jer je ružno vrijeme.

Da su žene držane pod konstantnom kontrolom govori u prilog konverzacija od 3.12.2014. godine⁷¹, u kojoj Toni obavještava Maddalenu (Mandu), da je potrošio 10.000 eura od uštedevine, te da od nje očekuje da do ponedjeljka to nadoknadi, te konverzacija od 25.5.2015. godine⁷² kojom Alisa-Vala, poziva Tonija i govori mu da je bila u bolnici jer ima ..., na što je on samo pita je li zaradila para, na što ona odgovara „200 eura“, ali da mu je juče poslala pare. Toni na to govori da su te pare kod njega, nije ih potrošio, te da mu treba još 3500 KM, koje treba dati čovjeku“.

Da su ukradeni novac oštećene potom, najčešće putem državljana Rumunije, preko Western Uniona, prebacivale u Bosnu optuženim Elvisu Salčinoviću, Toniju Hamidoviću, D.H. i V.S. vijeće je zaključilo iz naprijed interpretiranih iskaza ovlaštenih službenih lica koji su to saglasno potvrdili, te na osnovu iskaza optuženih Kenana Frndića i Luke Hrustića iz istrage. Optuženog Kenan Frndića koji je u svom iskazu iz istrage pojasnio svoju ulogu u tom tako plastično opisujući situaciju u kojoj su on, Denis i Timor krenuli iz Pariza sa oko 15.000-16.000 eura, te da ih je zaustavila francuska policija i kontrolisala. Pronašli su im pare koje su bile kod njih u džepovima, on je lično kod sebe imao 5.000 eura, radilo se o novcu koji je Šarlot (Hadžović) pokrala u Parizu. Osim ovoga, još jednom je nosio novac Elvisu Salčinoviću (oko 5.000 eura). Međutim, kako optuženi Kenan Frndić u istrazi dalje novac navodi, najčešće je novac dolazile preko Wester Uniona na način da su uglavnom dolazile novčane pošiljke na osobe na čije ime će biti poslana novčana sredstva. Nekad je u tim situacijama novac dolazio na njegovo ime, nekad na njegovu suprugu, punicu Halidu Iriškić, oca, prijatelja Kenana Tuzlaka, Adnana Čavalića, Elmina Šuvalića i druge čijih imena se nije mogao sjetiti. Opisujući te situacije, naveo je da bi u tim situacijama on ili te osobe otišle u banku, podignu novac, zatim ga daju njemu da ga on preda porodicama Hamidović ili Salčinović. Ove osobe bi nakon što su pristale na to,

⁷¹ Konverzacija na romskom jeziku, broj 3131

⁷² Konverzacija na romskom jeziku broj 954

sa njim odlazile u banku koja posluje sa Western Unionom, dali bi broj transakcije, koji bi on prethodno dobio od Hamidovića ili Salčinovića tako što bi mu poslali SMS poruku sa 10 brojeva, te bi on otišao u banku sa tom osobom, ispunio papire, otvorio SMS poruku, prepisao broj transakcije iz poruke, nakon čega bi podigli poslanu svotu novca. Podizali bi eure ili KM-ove, zavisno od toga kako bi mu Salčinovići ili Hamidovići rekli da podigne. Osobe koje je angažovao za tu uslugu dobijale bi po 20 do 50 KM, a što je zavisilo od visine podignutog novca. Novac koji bi podizali u tim situacijama kretao u iznosima 1.000 do 5.000 eura. To se dešavalo uglavnom jednom do dva puta sedmično i to bi ga uvijek neko od Hamidovića ili Salčinovića nazvao ili neka od njihovih žena, on bi dao ime na čije treba da glasi pošiljka, a oni bi njemu poslali SMS-om poruku sa 10-cifrenim brojem transakcije. Novac je dolazio iz Francuske. Imena osoba koje su slale novac su mu bila nepoznata, uvijek se radilo o stranim imenima, a zapamtio je imena koja su se često ponavljala poput *Larisa Marcu* i *Kostandanče*.

Iskaz optuženog Kenana Frndića u ovom dijelu saglasan je i iskazu oštećene S.S. koja je navela da je Kenan vodio računa i u vezi Western Union-a, naprimjer, „neko pošalje tako pare na nečije ime i nema niko dokumente, on nađe nekog momka koji će podići te pare za neku naknadu - sto posto“. Ovi iskazi su saslušani i iskazu optuženog Luke Hrustića iz istrage koji je na predmetne okolnosti izjavio da su žene po odlasku u Francusku redovno slale novac i to tako što bi npr. Sabaheta nazvala Elvisa i rekla da treba poslati pare i pitala na koga će poslati pare, da bi Elvis našao njega ili nekog drugog na čije ime bi ona slala pare iz Francuske putem Western Uniona, a ona bi pare spala preko imena Rumunke, tako da na papairima djeluje da je ta Rumunka poslala pare njemu ili nekom drugom u BiH. Većinom je novac išao Elvisu, ali su ga često i dijelili među sobom, živjeli su dobro od tog novca, kupovali su dobra auta i provodili se, trošili bi novac na odjeću, djevojke i slično.

Ovakvo svjedočenje optuženih odnosno oštećene u cjelosti je saglasno iskazima svjedoka Elvira Mrakovića, Asima Behaderovića i Emira Sokočevića, a isto je potvrđeno i presretnutim pozivima odnosno SMS porukama, pa je tako dana 01.12.2014. godine⁷³ i 02.12.2014. godine⁷⁴ Sabaheta Hamidović osumnjičenom Elvisu Salčinoviću poslala SMS poruke „Frunza Marian Costel 6532158952“ i „Irina Dinu 0650874180“, „Elena Marcu transfer broj 2273376533“⁷⁵, zatim u periodu od 17.03.2015. do 28.03.2015 godine Sabaheta Hamidović šalje Frndić Kenanu SMS poruke „Floarea Clototar 7116870555“⁷⁶, „Constanta

⁷³ Dana 01.12.2014. godine, presretnuta poruka broj 2226 (sms poruka: „Frunza Marian Costel 6532158952“);

⁷⁴ „Irina Dinu 0650874180“;

⁷⁵ Dana 08.12.2014. godine, presretnuta poruka broj 4030, „Elena marcu 2273376533“;

⁷⁶ Konverzacije broj 8317 i 8319 (datum 24.03.2015 godine, sms: „Floarea copotar 711687055“ i „Ioan palade 1917176061“);

Trandafir 9808844890⁷⁷, „Ioan Palade 1917176061“, „But Alexandru 5575285089“⁷⁸, zatim 09.04.2015. godine Sabaheta Hamidović šalje SMS poruku sadržaja „Viorica Mustafa 0486330969“⁷⁹, dana 13.04.2015. godine šalje SMS sadržaja „Marica Constandache 5669293442“⁸⁰, a Maddalena Čizmić dana 17.11.2014. godine poslala SMS poruku Toniju Hamidoviću sa sadržajem „Alina Agafitei 85042870086“⁸¹, te dana 24.11.2014. godine poslala SMS poruku Toniju Hamidoviću sa sadržajem „Antoaneta Peredescu 4173536803“⁸², te dana 27.11.2014. godine poslala SMS poruku Toniju Hamidoviću sa sadržajem „Maricia Constandache 7850732170“⁸³, dana 01.12.2014. godine poslala SMS poruku Toniju Hamidoviću sa sadržajem „Aurelia Constantin 5434778905“⁸⁴.

Pored navedenih iskaza koje je vijeće prihvatilo objektivnim i vjerodostojnim nalazeći ih saglasnim, kao i zakonito pretretenutih komunikacija, o predmetnom obrascu podizanja novca putem usluge Western Union-a svjedoče i presretnute konverzacije između Frndić Kenana i Maddalene Čizmić⁸⁵, te Kenana Frndića i njegove tadašnje supruge Dženite.⁸⁶

Imajući u vidu da su se svjedoci Dženita Frndić i Abdulah Frndić koristili svojim pravom privilegovanog svjedoka, o čemu je bilo riječi u okviru naslova: *Procesne odluke*, sud nije koristio iskaze ovih svjedoka iz istrage na predmetne okolnosti, pa je činjenicu podizanja novca od strane ovih svjedoka, pored sadržajno interpretiranog iskaza optuženog Kenana Frndića iz istrage, pomoću iskaza svjedoka koji su upravo u opisanim situacijama novac i podizali, a radi se o Iriškić Halidi, Tuzlak Kenanu, Čavalić Adnanu, Šuvalić Elminu,

⁷⁷ kontakt broj 7045, dana 23.03.2015. godine, presretnuti sms: „Constanta Trandafir 9808844890“

⁷⁸ Navedena konverzacija u sklopu konverzacija ostvarenih u u periodu od 17.03.2015. do 28.03.2015. godine.

⁷⁹ Redni broj komunikacije: 9960. od 09.04.2015. godine;

Dolazni SMS sa sa tel. broja 033751896776, sadržaj SMS: Viorica Mustafa 0486330969.

⁸⁰ Meta CD 1-7, redni broj komunikacije: 10251. od 13.04.2015. godine, vrijeme razgovora 11,58-11,58;

Dolazni SMS sa tel. broja 003366451399, sadržaj SMS: Marica Constandache 5669293442;

PLUS Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta SIPA BiH, broj: 16-04/2-38/15 od 23.06.2015. godine- Prilikom pretresa kod Tonija Hamidovića kao trag broj 5 pronađena priznanica za prijem novca od pošiljaoca Maricica Constandache od 18.05.2015. godine na iznos od 170 eura, priznanica za prijem novca broj: 364-488-3501, primalac Tatjana Miličević (nije isti datum kao u ovom primjeru, ali je u okviru vremenskog okvira kao u optužnici, pokazuje istovjetan obrazac i tokom 2015. godine)

⁸¹ Dana 17.11.2014. godine, Konverzacija na romskom jeziku broj 841;

⁸² Dana 24. novembra 2014. godine, Konverzacija 254;

⁸³ Dana 27. novembra 2014. godine, sms „Maricia Constandache 7850732170“;

⁸⁴ Dana 1. decembra 2014. godine, sms „Aurelia Constantin 5434778905“

⁸⁵ Dana 01.12.2014. godine, konverzacija između Maddalene Čizmić i Kenana Frndića: „Uredu je“, „Dignuo si?“, „Jesam“.

⁸⁶ Konverzacije broj 2068 od dana 02.12.2014. godine, Kenan Frndić poziva Dženitu Frndić da dođe u banku kod Kristala da podigne 1600 eura

Behaderović Melisu, Vehabović Elmiru, Iriškić Jasminu, Porča Aldinu, Muhamedagić Amiru, Mehmedović Nagibu.

Svjedok Armin Fafulić je takođe svjedočio na okolnost podizanja novca putem Western Uniona. Imajući u vidu da je na poseban upit u svom iskazu na glavnom pretresu izjavio da poznaje Luku Hrustića i Kenana Frndića iz Zenice, dodajući da Kenana poznaje 20 godina, ali da se ne sjeća da li su ga ikad molili da nešto uradi za njih, te da je odstupio od svog iskaza na predmetne okolnosti, tužiteljica mu je prezentovala iskaz iz istrage⁸⁷ u kojem je izjavio da je bio zamoljen da podiže novac koji su uplaćivala lica iz Francuske na njegovo ime. Nije smatrao da čini krivično djelo, niti ga je zanimalo odakle potiče novac koji je podizao u banci. Odmah neposredno po prijemu novca u banci Kenan ili Luka su uzimali novac sebi, a njemu su za tu uslugu davali 20-30 KM. Na poseban upit po pitanju nepodudarnosti, izjavio je da je išao vani i krao garderobu po Francuskoj, nakon čega su mu ljude koji to prodaju pošalju novac. Na poseban upit tužioca da li je moguće da se tada bolje sjeća, jer mu je 2015. godine, kada je davao izjavu, bilo svježije pamćenje, svjedok je odgovorio odrično. Na poseban upit predsjednika vijeća da li je tačno to što piše u zapisniku, svjedok je odgovorio da jeste, ali da su ljudi njemu slali pare, te da nije Luki i Kenanu nikad predavao pare, dodajući da je tako ranije izjavio od straha u SIPA-i, jer se bojao da ga ne uhapsu. Dodao je i da ga loše služi memorija i da ima probleme sa Tokom unakrsnog ispitivanja, potvrdio je da ima dijagnozu, da je pod terapijom 10 godina, te da je bio pod terapijom i kada je saslušan. Bolestan je od 1995. godine, kada je ubio svoja dva saborca. Uopšte se ne sjeća davanja izjave. Imao je dosta krivičnih djela, ali poznatom u je da se novac inače podiže putem Western Union-a.

Usljed ovakvog objašnjenja svjedoka koje sud nije našao uvjerljivim, te imajući u vidu da je svjedočenje ovog svjedoka na glavnom pretresu u suprotnosti sa iskazima ostalih svjedoka kojima je sud poklonio vjeru, sud je prihvatio iskaz ovog svjedoka iz istrage nalazeći da je isti saglasan ostalim iskazima svjedoka na predmetne okolnosti koji su svjedočili o istovjetnom obrascu podizanja novca putem Wester Union-a.

Da su optuženi na opisani način pokušavali da prikriju tok novca i činjenicu da stvarni primaoci istog, na način da su kopovinom nekretnina i skupocjenih vozila ubacivali novac u legalne tokove, sud je utvrdio na osnovu iskaza optuženih Kenana Frndića i Luke Hrustića iz istrage, koji su saglasno naveli da su optuženi novac trošili na auta, djevojke i slično, te iskaza ovlaštenih lica, posebno Elvira Mrakovića koji je pojasnio ulogu posebnog FOO u SIPA-i, koji je identifikovao ove novčane transakcije od strane optuženi, kao i ostalih ovlaštenih lica čiji su iskazi istovjetni u tom pravcu.

⁸⁷ DT 33, Zapisnik o saslušanju svjedoka Armin Fafulić, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 16-04/2-110/15 od 23.07.2015. godine

Na osnovu navedenih dokaza, a posebno pri tome cijeneći iskaz svjedokinje S.S., sud nalazi utvrđenim da su optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović svojim radnjama sadržanim u činjeničnom dijelu presude ostvarili sva bitna obilježja krivičnog djela međunarodne trgovine ljudima (upotreba sile, vrbovanje u cilju iskorištavanja, te da je djelo izvršeno prema ženama koje nisu imale prebivalište niti su državljani Republike Francuske u kojoj su krale) te da su svjesni takvog stanja stvari istrajali u dovršenju djela do kraja. Da su optuženi upotrebom sile fizički kažnjavali žrtve, odnosno prijetili im redovno ukazujući na moguće posljedice ukoliko ne ukradu dovoljno i ne pošalju im novac, nesumnjivo je utvrđeno kako iz iskaza S.S., tako i iz presretnutih razgovora, te iskaza ovlaštenih službenih lica koja su se o tome očitovala. Kako je ovaj elemenat upotrebe sile nesumnjivo dokazan, takođe je dokazano i vrbovanje u svrhu iskorištavanja žrtava koje je vršeno krađama jer su ih tjerali da to rade za njih i njihve potrebe (kupovinu auta, vraćanje dugova i sl.), redovno insistirajući da moraju da rade još više, redovno kontaktirajući ih i ispitujući koliko novca su ukrali i tjerajući da ukradu još beskrupulozno ne obraćajući pažnju na njihove želje, zdravstveno ili psihičko stanje, uz naređenje da novac ne smiju zadržati za sebe i da im redovno tako ukradeni nova dostavljaju u čemu je posebno bila naglašena uloga optuženog Kenana Frndića koji je novčane pošiljke primao putem WU na svoje ime, ime najužih članova porodice ili poznanika za simboličnu novčanu naknadu. Iako je svjedokinja S.S. u inkriminirano vrijeme bila punoljetna, ista se izjašnjavala i na okolnost krađa od strane maloljetnih članova porodice Salčinović-Hamidović, a o čemu su govorila i ovlaštena službena lica, a na koju okolnost su i prikupljeni dokazi putem „JIT“-a. Saznanja i dokazi koja je tim u BiH u tom pravcu skupio poklapao se sa saznanjima tima u Republici Francuskoj o istovjetnom obrascu krađa maloljetnih žena. Primjena sile ili drugih oblika prinude i nije nužni elemenat izvršenja ovog krivičnog djela prema maloljetnicima, obzirom da je odsustvo ovog elementa konzumirano njihovim samim starosnim cenzusom, zbog čega se sud u tom pravcu neće posebno ni očitovati. Međutim, imajući u vidu da vijeće nije našlo dokazanim da je optuženi Kenan Frndić imao ulogu u izvršenju ovog djela prema maloljetnim žrtvama, za razliku od optuženih Elvisa Salčinovića i Tonija Hamidovića, vijeće ga je oglasilo krivim samo po osnovu odredbe člana 186. stav 1. KZ BiH, tj. za osnovni oblik međunarodne trgovine ljudima a zbog preduzimanja opisanih radnji izvršenja.

Tačka 2 osuđujućeg dijela presude – optuženi Elvis Salčinović, Toni Hamidović, Kenan Frndić, Hrustić Luka i Božidar Trišić

Tačkom 2 izreke presude, optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović su oglašeni krivim da su žrtvama trgovine ljudima posredstvom Kenana Frndića i Luke Hrustića nabavljali lažne dokumente, za šta je optuženi Luka Hrustić dao dar ovlaštenom službenom licu u organima RS, a optuženi Božidar Trišić je u tom svojstvu primio dar.

Na ovaj način, optuženi su oglašeni krivim da su počinili krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH (optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović), a optuženi Kenan Frndić Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. KZ BiH, optuženi Luka Hrustić Davanje mita iz član 352. stav 1. KZ RS, a optuženi Božidar Trišić Primanje mita iz član 351. stav 1. KZ RS.

Vijeće na ovom mjestu neće ponavljati elemente krivičnog djela međunarodne trgovine ljudima, već će sadržajno navesti relevantne dokaze, a potom i izvršiti analizu istih, te će analizirati elemente krivičnih djela za koje je oglasio krivim optužene Božidara Trišića i Luku Hrustića.

Kada je u pitanju uloga Božidara Trišića, vijeće je, prije svega utvrdilo da je isti imao status ovlaštenog službenog lica, odnosno da je bio zaposlen u opštini Vlasenica kao samostalni stručni saradnik, što optuženi i njegova odbrana tokom postupka nisu ni sporili.

Nakon što je sud utvrdio status optuženog Trišića, nadalje je utvrđeno da je isti kao ovlašteno službeno lice zahtijevao odnosno primio poklon za sebe da u okviru svog službenog ovlaštenja ili u vezi sa svojim službenim ovlaštenjem zahtijeva ili primi dar u vezi sa nezakonitom službenom radnjom ili u vezi sa neizvršenjem zakonite službene radnje.

Imajući u vidu činjenični opis, a oslanjanjem na izvedene dokaze, vijeće će se u svom izlaganju fokusirati na ulogu optuženog kao službenog lica da u okviru svog ovlaštenja zahtijeva ili primi dar u vezi sa neizvršenjem zakonite službene radnje, a za koje djelo ga je i oglasilo krivim.

Navedeno proizlazi iz iskaza optuženih Kenana Frndića, Luke Hrustića i Božidara Trišića iz istrage, zatim na osnovu iskaza ovlaštenih lica Asima Behaderovića i Senaida Muminovića, te rezultata presretnutih komunikacija, a koje se ogledaju u tome da je optuženi u službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis unosi neistinite podatke te svojim potpisom, odnosno službenim pečatom ovjeravao službenu ili poslovnu ispravu, knjigu ili spis sa neistinitom sadržinom i koji je svojim potpisom, odnosno službenim pečatom omogućio pravljenje takve isprave i spisa sa neistinitom sadržinom, te su tako optuženi Elvise Salčinović i Toni Hamidović pribavljali rodne listove i uvjerenja o državljanstvu od lica koja su porjeklom iz BiH, a nisu prije toga vadili identifikacione dokumente, te je davao instrukcije i upućivao na koji način da lica pribave originalnu ličnu kartu sa tuđim imenom, u tu svrhu pribavljao je i krivotvorene isprave kojim se potvrđivao identitet lica koja su predavala za identifikacione dokumente, za koje usluge je Božidar Trišić dobijao iznos od 50,00 do 200,00 Eura.

Činjenicu primanja poklona od strane optuženog Trišića potvrdio je sam optuženi Trišić u svom iskazu iz istrage⁸⁸ ne sporivši tako da je u dvije opisane situacije uzeo 50 odnosno 200 eura kako bi pomogao oko skupljanja dokumentacije, spominjući u tom kontekstu Mećka Hamidovića, Luku i Matea Hamidovića, dodavši da je u SIPA-i, prilikom privođenja, vidio Luku Hrustića. Priznaje da je u komunikaciji s njima nekad rekao da sve to treba „masno“ platiti, napominjući da se u tim prilikama šalio, jer je s njima već dva puta bio na ručku. Inače, u opštini Vlasenica se u posljednjih nekoliko godina pojavilo jako puno Roma sa zahtjevima za naknadni upis u matičnu knjigu rođenih ili državljana. Radilo se o licima koja su rođena u inostranstvu, dok su im roditelji rođeni na području Vlasenice, čime su sticali pravo na upis u matičnu knjigu državljana ili upisa na osnovu sporazuma o dvojnog državljanstvu sa Srbijom i Hrvatskom. Kada se donese rješenje u upravnom postupku, saradnik koji je vrši upis obavještava podnosioca zahtjeva da je rješenje gotovo, a obavještava se i ministarstvo civilnih poslova i komunikacija i matični ured da je izdato rješenje o naknadnom upisu i dostavlja se kompletan dosije. Kada primi dostavnicu o prijemu pošiljke onda opravosnaži rješenje. U opisane dvije situacije za koje je naveo da je uzeo novac, svaki dan su ga navedena lica kontaktirala telefonom sve dok rješenje nije postalo pravosnažno.

Optuženi Kenan Frndić je na predmetne okolnosti u svom iskazu⁸⁹ izjavio „Što se tiče vađenja rodnih listova, uvjerenja o državljanstvu i prebivalištu i slično ja sam to radio za njih. I to na način da sam im znao prijaviti djecu koja su rođena van BiH, i to tako što bi oni donijeli italijanske ili strane rodne listove. Ja bih izvadio rodne listove njihovih roditelja koji su rođeni ili u Vlasenici ili u Prijedoru ili Bratuncu, zatim uvjerenja o državljanstvu, uvjerenja o prebivalištu, i potvrde da nisu upisani u knjigu državljana, te bi odlazio u Vlasenicu ili u Prijedor ili Bratunac, i tamo ih na šalteru regularno upisivao u matičnu knjigu rođenih i knjigu državljana. Ja sam za ovu uslugu znao uzeti 100-200 EUR u zavisnosti koliko papira je trebalo izvaditi i koliko košta taxi do tamo. Ja sam sebe znao ograditi za gorivo i dnevnicu. U Prijedor sam jednom išao sa Lukom Hrustićem i to kada smo vadili papire za Hamidović Idriza i Hamidović Melisa, a to su sinovi od Bahre Hamidović, koji su rođeni u Rimu u Italiji. Znam da jedno dijete ima 17, a drugo 14 godina. Što se tiče Vlasenice, išao sam nekoliko puta. Jednom sam išao sam i vadio papire za Čizmić Maddalenu. Tačnije, produžavao sam joj papire na osnovu putnog lista koji su oni meni donijeli iz Francuske. Dala mi je punomoć. A ovu Magddalenu zovu Manda i to je supruga od Tonija Hamidovića. Sjećam se da sam ove papire završio preko Božidara. Tačnije, tada sam Božidara prvi put upoznao i to lično i pomogao mi je da brzo završim papire bez ikakve naknade. Sljedeći put sam u Vlasenicu išao sa Lukom Hrustićem i tu sam ponovo sreo Božidara. Sjećam se

⁸⁸ DT 19, Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Božidar Trišića, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 23.06.2015. godine

⁸⁹ DT 15, Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Kenan Frndić, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 01.09.2015. godine

da smo završavali papire za Hrustić Mečka, da je bilo nekih problema oko prijave i odjave, odnosno kretanja njegovih roditelja prije rata, ali je to Božidar završio. Primjetio sam da su Luka i Božidar u jako dobrim odnosima. U Bratuncu sam vadio papire za Hamidović Leonarda, sina od Elvisa, i tada sam mu papire vadio na osnovu majke Safete koja je navodno rođena u Bratuncu. Ove papire sam regularno izvadio za jedan dan. Još se sjećam da sam vadio papire za Vesnu Hamidović, tada me nazvala Ramiza Halilović i rekla mi da izvadim papire za njenu rodicu Vesnu. Papire sam vadio u Istočnom Sarajevu, a prijavio sam joj prebivalište u Zenici. Napominjem da sam pomogao Hamidović Fajki da promijeni ime i prezime u Hrsutić Brajan. Htio bih dodati da su sve komunikacije ako ne lično išle preko mobilnih telefona. Svi smo često mijenjali telefone i brojeve“.

Luka Hrustić je na predmetne okolnosti u svom iskazu u istrazi izjavio da je poznavao jednog čovjek po imenu Božo u Vlasenici, koji je radio u oštini gdje se vade rodni listovi i uvjerenja o državljanstvu i on je lično preko njega, a i mnogi drugi, vadio rodne listove i uvjerenja na druga imena za druge ljude, i to tako što bi on nazvao Božu, rekao mu šta mu treba i on bi za određeni novac to i napravio. Svog rođaka Mečka, koji je deportovan iz Njemačke, je povezao sa Božom da mu izda i ubrza neke papire i za to mu je Mečko dao 50 eura, a preko Bože je završio papire i za još neke svoje rođake. Takođe, u Prijedoru je za svog rođaka „sredio“ papire za rođaka Sejdić Samsona.

Senaid Muminović je u okviru provođenja PIR, između ostalog, utvrdio da je jedno lice bez vršenja provjera izdavalo putne listove licima koji su prethodno lišeni slobode u Francuskoj kako bi mogli putovati u BiH. S tim u vezi, provođenjem PIR-a zadokumentovani su razgovori gdje optuženi Trišić, na osnovu tih izdatih putnih listova, nije vršio provjeru da li su to stvarne osobe ili ne. Isto tako, optuženog Trišića spominje kao jednu od osoba koje su te osobe savjetovali gdje da izvade koji papir, gdje da se prijave, odjave itd.

Odbrana je pokušala kroz svjedočenje optuženog Božidara Trišića u svojstvu svjedoka i svjedoka odbrane Pavla Bunijevca dokazati da optuženi Božidar Trišić u vezi sa predmetnim događajima postupao zakonito.

Optuženi je tako tvrdio da je u svom radu u vezi sa predmetnim događajima u svemu postupao zakonito ponavljajući suštinski svoj iskaz iz istrage u tom dijelu, navodeći da za svoj rad odgovara neposredno svom rukovodiocu odnosno načelniku opštine i nadležnom ministarstvu, dok je svjedok Pavle Bunijevac izjavio da ukoliko je putni list jedini identifikacioni dokument moguće je na temelju istog izvršiti naknadni upis u MKR odnosno knjigu državljana. Upitan od strane predsjednika vijeća da li se na obrascu koji se predaje prilikom naknadnog upisa nalazi i putni list kao jedan od potrebnih dokumenata koji se tom prilikom prilažu, svjedok je odgovorio odrično, naglasivši da je u nekim situacijama to jedini identifikacioni dokument. Međutim, s druge strane, svjedokinja Martina Topić, matičar u Općini Prijedor, pojašnjavajući proceduru naknadnog upisa u MKR ili knjigu državljana,

navela je da nije moguće izvršiti naknadni upis u MKR niti u knjigu državljanina na osnovu putnog lista, te da su osnovi za upis u MKR *rođenje* ili *prebivalište* roditelja djeteta za koje se vršio upis u BiH. Za dijete čiji upis se vrši, potrebno je dostaviti i međunarodni rodni list. Naglasila je da se ništa ne upisuje dok stranka ne donese sve papire. Na poseban upit u pogledu sticanja državljanstva, izjavila je da dijete faktički upisom u MKR stiče državljanstvo BiH.

Takođe, iz analize presretnutih komunikacija⁹⁰, proizilazi da je optuženi Božidar Trišić davao instrukcije i upućivao optužene i članove njihovih porodica na koji način da nabave originalne lične dokumente sa tuđim imenom, odnosno da je u matične knjige unosi neistinite podatke, te svojim potpisom odnosno službenim pečatom omogućio pravljenje isprave odnosno spisa sa neistinitom sadržinom, pa tako na poseban upit⁹¹ „hoće li danas biti gotovi rodni list i državljanstvo?“, odgovara „Može, može, za dobre pare sve može“, zatim „Božidar: Znači sve ide po kontroli. Esad: Da. Božidar: Dobro, dobro svršavaš li barem posao. Esad: Da. Božidar: Dobro je. Je li mali izvadio? Jeste. Esad: Ne, prekosutra sam kod ..ali treba dobiti italijanski rodni list. Božidar: Dobro, važi onda, vidimo se.“⁹² Nadalje, razgovor između Elvisa i Božidara u kojem spominje Hrustić Mečka i govori Božidaru da će sutra on sa dva svjedoka da napravi papir koji su dobili od Božidara. Elvis pita šta još treba da uradi, na šta mu Božidar odgovara da treba da pribavi gdje su mu roditelji bili prijavljeni, mjesto boravka. Elvis pita Božidara, da li može on sve da rješava po tom pitanju, te mu govori da će biti nagrađen. Božidar mu govori da donese potvrdu da nije upisan u knjigu rođenih i knjigu državljanstva. Na poseban upit „šta je sa papirima od Nečka“, Božidar odgovara „za njega se rade papiri“⁹³.

Konverzacija broj 45 od dana 26.05.2015. godine (Mateo Hrustić-Božidar Trišić)

Mateo: “Evo me u Mostaru, još ništa nisam završio, čekam da bude gotovo...kažu bilo sporo gore u Vlasenici...”

Božo: “Bio ti sporan identitet, onaj pasoš...”

Mateo: “ Javili su ti?”

Božo: Pa ja, ti prikazao meni pasoš, a njima nisi...”

Mateo: Jesam, ja sam njima dao osobnu kartu...sve...”

Božo: “Kod Mate nije bilo pasoša”

Mateo: Ja sam Mateo”

Božo: “Ja, a što nisi dao hrvatski pasoš?”

⁹⁰ Komunikacije: 8305 od 24.03.2015. godine; 8499 od 25.03.2015. godine; 8540 od 25.03.2015. godine; 8542 od 25.03.2015. godine; 8550 od 25.03.2015. godine; 9099 od 29.03.2015. godine; 9375 od 31.03.2015. godine; 9768 od 03.04.2015. godine; 10001 od 09.04.2015. godine; 10399 od 14.04.2015. godine; 10440 od 14.04.2015. godine; 11291. od 20.04.2015. godine; konverzacija broj 45 od 26.05.2015. godine; Konverzacija broj 13005 od 04.05.2015. godine

⁹¹ Komunikacija broj 8305 od 24.03.2015. godine

⁹² Komunikacija broj 8499 od 25.03.2015. godine

⁹³ Komunikacija broj 9375 od 31.03.2015. godine

Mateo: Ja nemam pasoš, samo osobnu, a ovaj, Luka, on nema nikakve dokumentacije...

Božo: "Ima i on neki hrvatski pasoš, istekao mu..."

Mateo: "Ima, ali policija mu sve uzela..."

Božo: "Pa znam, provjerili su bili, ja sam dao pozitivno mišljenje...o identitetu i onome i osobnoj karti..."

Mateo: "Ja sam svima njima dao osobnu kartu, kod tebe sam pokazao i kod njih...kažu čekaj 15 dana...počeo se svađati i oni kažu 10 dana..."

Božo: "Dostavili su oni matični broj, one provjere, bilo je to kod mene sve..."

Mateo: "A sjećaš li se kad sam te ja pitao za ženu, jesi li pogledao to?"

Božo: "Zaboravio sam..."

Da je optuženi Kenan Frndić u svrhu trgovine ljudima vadio lične dokumente, te preko Božidara Trišića posredovao u „sređivanju papira“ potkrepljuju brojne presretnute komunikacije od kojih je vijeće, uz ranije sadržajno interpretiran iskaz optuženog Frndića iz istrage u kojem priznaje sve radnje izvršenja iz ove tačke, izdvojilo sljedeće komunikacije:

Konverzacija broj 13005 od dana 04.05.2015. godine (Elvis Salčinović-Luka Hrustić)

Elvis: „jesu li završili papire za Mečka?“

Luka: „jesu, ali će ličnu kartu moći podići u petak.“

U nastavku komuniciraju Mečko i Elvis, Mečko govori Elvisu da su imali smo određenih problema oko izdavanja vjenčanog lista, jer ih je prijavila žena koja izdaje dokumente jer je imala sumnju u vjerodostojnost priloženih dokumenata, nakon čega je Mečko na kraju rekao: "...dajte mi dokumente nazad i ja ću to sam riješiti".

Da je optuženi Kenan Frndić posredovao u završavanju papira za članove porodice Salčinović-Hamidović proizilazi i iz presretnutih komunikacija poput komunikacije⁹⁴ (Kenan Frndić-Elvis Salčinović) gdje Elvis govori Kenanu da kada donese "onu hiljadu", "uzmi koliko treba za one Mandine paire", "300 uzmi ti, a 700 odnesi kod Lamije" , a na šta Kenan odgovara " hvala dobro, hvala Bogu", zatim (komunikacija između Eseda Hamidovića i Kenana Frndića⁹⁵), gdje prvo Esed pita Kenana šta je sa njegovim papirima. Na to Frndić odgovara: ...“onaj juče bio u opštini, za dan-dva će biti gotovo, kod šefa je na potpisu. .. Izganjao sam ja tebi...”.

⁹⁴ Komunikacija broj 2834 od 19.11.2014. godine

⁹⁵ Konverzacija broj 4110 od 10.12.2014. godine

Isto tako, u Konverzaciji od 22.05.2015. godine⁹⁶ Luka Hrustić poziva Filippa Hamidovića i govori da su Alisini papiri kod njega (rodni list i uvjerenje o državljanstvu) te da ukoliko ona ne pošalje novac za te papire (850 eura), prodaće ih drugom.

Osim navedenog, vijeće je imalo u vidu da su prilikom pretresa kod optuženog Trišića pronađeni i privremeno oduzeti, između ostalog, omoti spisa predmeta za lica Mateo Hamidović, Luka Hamidović, Mečko Hrustić, Maddalena Čizmić i dr⁹⁷.

Dakle, dovodeći u vezu iskaze svjedoka, kao i samih optuženih iz istrage, te dovođenjem u vezu sa rezultatima presretnutih razgovora, Sud je zaključio da je optuženi Božidar Trišić postupajući kao službeno lice u insitcijama RS zahtijevao i primio dar, da u okviru svog ovlaštenja ne izvrši službenu radnju koju bi moralo izvršiti iz čega proizilazi da je postupao sa direktnim umišljajem. Oslanjanjem na utvrđene činjenice, sud je utvrdio i da je optuženi Kenan Frndić, u svrhu trgovine ljudima, posredovao u "sređivanju papira" i sređivanju birokratskih procedura članovima porodice Hamidović-Salčinović, te žrtvama trgovine ljudima, u cilju sticanja materijalne koristi, za koju uslugu bi dobio 100 do 200 eura, te da je optuženi Luka Hrustić službenom licu u organima RS (opština Vlasenica) dao dar u iznosu 50 do 200 eura, sve s ciljem sticanja materijalne koristi, iz čega slijedi da su postupali sa direktnim umišljajem.

Za razliku od posebnog službenog statusa lica koje prima dar, postojanje takvog elementa nije neophodno kod osobe koja daje dar, pa imajući u vidu izvedene dokaze kojima je sud poklonio vjeru, koji nisu uspješno osporeni dokazima odbrane, vijeće je našlo dokazanim sve bitne elemente oba krivičnih djela protiv službene dužnosti, te je optužene Luku Hrustića oglasilo krivim za davanje mita, a optužengo Božidara Trišića, kao službeno lice u organima RS, za primanje mita u navedenom iznosu.

Na osnovu navedenih dokaza, a posebno dovedeno u vezu i sa dokazanim radnjama optuženih iz tačke 1 koja sa ovim događajem iz tačke 2 predstavlja činjeničnu cjelinu, sud nalazi utvrđenim da su optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović svojim radnjama sadržanim u činjeničnom dijelu presude ostvarili sva bitna obilježja krivičnog djela međunarodne trgovine ljudima, te će posebno obrazložiti elemente ovog djela sa specifičnostima za događaje iz ove tačke, ne ponavljajući već zaključeno u okviru tačke 1 što se tiče upotrebe sile prema žrtvama kojima se u okviru događaja iz tačke 2 „završavaju papiri“.

Da bi optuženi žrtve trgovine ljudima koje nemaju prebivalište u Republici Francuskoj odnosno čije nisu državljani vrbovali u svrhu iskorištavanja u toj stranoj zemlji, te na taj način obezbijedili im zakonit boravak u Republici Francuskoj (do 3 mjeseca) žrtve su

⁹⁶ Konverzacija 13386

⁹⁷ DT 343-346

morale imati lične dokumente koje su pribavljali optuženi Kenan Frndić, a za koju uslugu ovlaštenom licu je Luka Hrustić dao dar, a ovaj isti zahtijevao odnosno primio. Kako optuženi Kenan Frndić i Luka Hrustić za događaje iz ove tačke plastično govore, optuženi Trišić je za novac „vadio rodne listove i uvjerenja na druga imena za druge ljude“, te da bi optuženi žrtve trgovine ljudima i druge osobe iz porodica Hamidović-Salčinović „regularno“ upisivao za veoma kratko vrijeme, iz čega slijedi da je izvršio radnju koju ne bi smio izvršiti. Ovakvo utvrđenje suda naročito je učvršćeno iskazom svjedoka odbrane Pavla Bunijevca da u obrascima za naknadne upise u knjigu državljana putni listovi nisu propisani kao jedna od obaveznih dokumenata za upis dok je optuženi Trišić upravo te putne listove, bez prethodnih provjera, prihvatao kao vjerodostojne (naknadno će u okviru tačke 4. biti više riječi o samoj proceduri izdavanja putnih listova u Ambasadi BiH u Republici Francuskoj koja je bila nezakonita). Takođe, oslanjanjem na dokaze vijeće je utvrdilo da je optuženi Trišić, za novac, davao upute optuženima i članovima njihove porodice u pogledu načina sticanja ličnih dokumenata u situacijama kada ta lica nisu imala „regularne“ papire, iz čega slijedi da su u konkretnom ostvarena sva bitna obilježja krivičnih djela za koje je optužene oglasilo krivim.

Tačka 3 - Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Kenan Frndić

Tačkom 3 izreke optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović oglašeni su krivim što su u više navrata posredstvom Kenana Frndića iznajmljivali vozila u svrhu prevoza žrtava trgovine ljudima na relaciji BiH – Republika Francuska, da bi Kenan Frndić po povratku u BiH donosio novac od krađa i predavao ga optuženima.

Na ovaj način, optuženi su oglašeni krivim da su počinili krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH (optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović), a optuženi Kenan Frndić Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. KZ BiH.

Činjenične okolnosti iz tačke 3. izreke je, prije svega, potvrdio optuženi Kenan Frndić u svom iskazu iz istrage od 28.8.2015. godine⁹⁸ koji je potvrdio da je u više navrata, po narebi optuženih, iznajmljivao vozila kako bi optužene Elvise Salčinovića, Tonija Hamidovića, D.H. i V.S. i članove njihovih porodica, te žrtve trgovine ljudima prevezio na relaciji BiH – Francuska, pri čemu se dešavalo i da žrtve trgovine ljudima nisu imale kod

⁹⁸ DT 14, Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Kenan Frndić, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 28.08.2015. godine

sebe validne dokumente, kao i da su prijavljujući da su ih izgubili, pribavljali putne listove kako bi se vratile u BiH. U tim prilikama je donosio i novac u BiH koji su po njemu poslali članovi porodice Salčinović-Hamidović. U svom iskazu je, naime, izjavio da je neposredno prije lišenja slobode „bio u Njemačkoj, a vraćao sam se iz Pariza gdje sam bio zamoljen od strane Denisa Hamidovića da odvezem njegovu suprugu Šarlot Hadžović, Halilović Timora i Hamidović Leonarda, oni su brat i kolega od Denisa. Odvukao sam ih tamo kao što sam to uradio i više destina puta ranije. Tačnije, žene sam odvukao par puta, a ostalih puta sam vozio ili Denisa ili Tonija ili nekog od Hamidovića ili Hrustića. Žene sam vozio gore zato što su ostajale da kradu za njih. .. Ja bih nakon što bi bio zamoljen išao raznim kolima, nekada svojim, nekada smo iznajmljivali kola u rent-a-car-u...Kada bi im se žurilo, znali su mu reći da iznajmim rent-a-car. Iznajmljivali smo auta uglavnom na moje ime u rent-a-car kući čije ime ne znam, ali se nalazi na Mojmilu. Koliko se mogu sjetiti da sam jednom iznajmio auto za račun Denisa, ali sam ga iznajmio na svoje ime i to u rent-a-car kući u Vitezu, nekada kod Zije na Ilidži. Troškove iznajmljivanja vozila kada se ide na put ili kada se voza po gradu snosili su oni. .. Kada bi išao na put troškove benzina i putarine, hrane i smještaja bi također snosili oni. To bi otprilike izgledao ovako:

Kada bi me neko od njih nazvao, i rekao da idem na put ja sam bio u obavezi da nabavim vozilo, da li da posudim ili iznajmim ili koristim svoje ako ga u tom momentu imam. Sa mnom bi uvijek sjedao neko od njih, nikada nisam u Francusku išao sam. Moglo se samo desiti da odem po nekoga sam ili da se vratim sam kada nekoga odvučem. Oni bi plaćali sve, benzin, putarinu, spavanje i hranu. Ako bi išao po nekoga sam odavde, onda bi mi prvo putem Wester Uniona prvo poslali pare da podmirim naprijed navedene pare ili bi mi to neko od njih dao u Zenici.. Što se tiče imovinske koristi ja bih po putu otprilike dobijao 100 EURA.

Što se tiče rute prema Parizu ona je uglavnom bila ustaljena Bosna, Hrvatska, Austrija, Njemačka, Francuska. A u zadnje vrijeme sam znao ići putem Bosna, Srbija, Mađarska, Austrija, Njemačka, Francuska, a iz razloga što su Hrvati u posljednjem periodu znali baš dobro provjeravati. Naime, predzadnji put kad sam išao preko Hrvatske vozio sam Sandru Hrustić (19) i Idriza Hamidovića (17), kada smo došli na granicu Sandra je imala punomoć da može voditi Idriza, na upit carinika gdje idu rekli su da idu da rade u Francusku, ali nisu imali garantno pismo iz kojih razloga smo svi vraćeni nazad. Zbog ovoga smo odlučili da ubuduće vožnja prema Parizu bude preko Srbije i Mađarske. Napomenuo bih da sam ja imao nekoliko puta problema na Hrvatskoj i Bosanskoj granici, jer mi je istekla vozačka ili neko od saputnika nije imao adekvatne dokumente. Napomenuo bih da se znalo desiti da imaju problema sa papirima kada bi se vraćali iz Francuske. Naime, regularno bi došli do Slovenije, jer nema granica, a onda bi mi znali reći da su prekoračili dozvoljeni boravak u zemljama Šengen zone od 6 mjeseci, pa da ne bi imali problema na slovenačko-hrvatskoj, odnosno hrvatsko-bosanskoj granici, odnosno da im ne bi udarili pečat zabrane

ulaska, ja sam im znao sugerisati da isceniraju da je izgubljen pasoš, da odu u našu ambasadu u Ljubljani i prijave to gubljenje, odnosno prvo smo odlazili u policiju da prijavimo gubljenje pasoša gdje bi dobijali potvrdu, nakon čega bi odlazili u našu ambasadu gdje bi dobijali putne listove. Prije toga bi morali uplatiti 30 EURA. Ja moram ovdje napomenuti da se to desilo samo jednom i to za osobu Hrustić Brajana. Sjećam se da nas je službenica u našoj ambasadi maltretirala skoro sat vremena i vršila provjere, na kraju smo dobili putni list sa kojim smo se bez problema vratili u Bosnu...Moj konkretan zadatak je bio da osobe, uglavnom su to muški pripadnici porodice Hamidović i Salčinović, odvezem u Pariz, ostavljao bi ih ili bi išao po njih i sa njima se vraćao nazad za Zenicu...Čak sam i ja nekoliko puta donosio veću sumu novca iz Francuske. Naime, jednom se sjećam da smo Timor, Denis i ja krenuli iz Pariza sa nekih 15.000 ili 16.000 EURA, te nas je zaustavila francuska policija i kontrolisala. Sjećam se da su nam pronašli te pare koje su bile kod nas u džepovima. Kod mene je bilo oko 5.000 EURA. Napominjem da to nije moj novac, da mi je to Denis dao da ja u njegovo ime i za njegov račun, te pare fizički donesem u Bosnu. Te pare su bile pare koje je Denis pokupio od njegove žene Šarlot koje je ona, ja pretpostavljam, pokrala u Parizu. Osim ovoga, ja se sjećam da sam još jednom nosio pare Elvisu Salčinoviću i to oko 5.000 EURA koje mi je, koliko se sjećam, dao Denisu u Parizu da donesem Elvisu u Zenicu“.

Takođe, svjedok Elvir Mraković je u svom iskazu izjavio da je Kenan Frndić, kroz saznanja iz PIR-a, iznajmljivao rent-a-car da vozi djevojke u Pariz, te je donosio novac iz Francuske. Jednom prilikom je kontrolisan od strane francuske policije i imao je dozvoljen iznos novca, do 10.000 Eura.

Takođe, svjedokinja S.S. je u svom iskazu upečatljivo izjavila da je Kenan Frndić „tu kao neki taksista“, kada neko npr. treba da ide u Pariz ili u Njemačku, ako je neko uhvaćen, pa treba advokat, „Keno je za te usluge“, „Hamidovići ga plaćaju, šta god za njih uradi - plate mu“.

U prilog navedenom je i presretnuta konverzacija⁹⁹ između Kenana Frndića i Timora Halilovića u kojoj Timor govori Kenanu da ga je zvao Elvis da ide s njim za Pariz, a da ih Kenan vozi, kao i brojne druge komunikacije¹⁰⁰ iz kojih proizilazi da je Kenan Frndić vozio članove porodice Salčinović-Hamidović u Francusku i Njemačku i vraćao ih nazad u BiH, kao i da je u tim prilikama donosio novac od krađa iz Francuske u BiH.

Slijedom navedenog, kako iz svih sadržajno interpretiranih dokaza, kojima je sud poklonio vjeru, nalezeći ih uvjerljivim i međusobno saglasnim, proizilazi da su optuženi Elvis

⁹⁹ Komunikacija broj 6042 od 16.03.2015. godine;

¹⁰⁰ Komunikacija broj 6714 od 17.12.2014. godine; Komunikacija broj 6907 od 21.03.2015. godine; i dr.

Salčinović i Toni Hamidović radi pribavljanja protivpravne imovinske koristi, posredstvom Kenana Frndića prevozili osobe ženskog spola u svrhu iskorištavanja tih osoba za vršenje raznih krivičnih djela krađe u državi u kojoj te osobe nemaju prebivalište ili čiji nisu državljani, nakon čega bi se optuženi Kenan Frndić vraćao u BiH donoseći novac od krađa i predajući ga optuženim, vijeće je našlo ispunjenim sve elemente krivičnog djela za koje ih je i oglasilo krivim.

Vijeće i ovom prilikom napominje da ostaje kod svih ranije interpretiranih činjeničnih zaključaka u pogledu bitnih elemenata djela za koje ih je oglasilo krivim nalazeći da svi događaji koji činjenično obuhvataju radnje međunarodne trgovine ljudima predstavljaju jednu logičku, činjenično, vremenski i prostorno povezano cjelinu, zbog čega neće ponavljati ranije zaključke u tom pravcu.

Tačka 4 - Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Luka Hrustić

Tačkom 4. optuženi Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Luka Hrustić oglašeni su krivim da su od zaposlenika Ministarstva vanjskih poslova BiH na radnom mjestu Savjetnika za konzularne poslove u Ambasadi BiH u Parizu - R.Francuska da im za novčanu naknadu izdaje Putne listove BiH, a da pri tome osobe za koje su tražili izdavanje Putnog lista BiH ne ispunjavaju uslove za izdavanje istog, pa su optuženi Luka Hrustić i Toni Hamidović lično se sastajali sa Velidom Hamidičevićem, predavali mu novac za Putni list BiH, koji je neizvršavanjem svoje službene dužnosti, znajući da isti ne ispunjavaju uslove za izdavanje Putnog lista BiH, optuženim i njihovim bračnim i vanbračnim suprugama, izdavao Putne listove BiH bez redovne procedure provjere podataka iz Zahtjeva za izdavanje Putnog lista BiH, bez prethodne obavezne provjere njihovog državljanškog statusa i/ili identiteta u IDDEEA bazi podataka Agencije za identifikacione dokumente, evidenciju i razmjenu podataka BiH.

Na ovaj način, optuženi su oglašeni krivim da su počinili krivično djelo, i to optuženi Elvis Salčinović Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, a optuženi Toni Hamidović i Luka Hrustić Davanje dara i druge oblike koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH.

Imajući u vidu naprijed citirane elemente djela Međunarodne trgovine ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, Tužilaštvo je u odnosu na optuženog Elvisa Salčinovića bilo u obavezi dokazati upotrebu sile ili prijetnju upotrebe sile ili druge oblike prinude te jednu od alternativno postavljenih radnji (u konkretnom vrbovanje) u svrhu iskorištavanja lica u državi u kojoj to lice nema prebivalište ili čiji nije državljanin pri čemu su u pogledu stava 1. žrtve punoljetne osobe, a u pogledu stava 2. maloljetne, a u odnosu na optužene Tonija Hamidovića i Luku Hrustića davanje ili obećanje dara ili kakve druge koristi; dar ili druga

korist treba da su učinjeni ili obećani službenoj osobi u vezi sa vršenjem nezakonite službene radnje ili neizvršenjem zakonite službene radnje.

Činjenične okolnosti iz ove tačke sud je utvrdio, prije svega, na osnovu iskaza svjedoka Velida Hamidičevića pri čemu je sud u prilogu njegovog iskaza imao u vidu i pravosnažnu presudu¹⁰¹ kojom je optuženi Hamidičević oglašen krivim za izvršenje krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 220. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ BiH, a sve u vezi sa članom 54. KZ BiH.

Svjedok Velid Hamidičević je po dolasku u Ministarstvo vanjskih poslova raspoređen u konzularno odjeljenje i bilo je predodređeno da će cijeli život raditi konzularne poslove, to je pružanje konzularne zaštite građanima BiH u inostranstvu i u kontaktima sa inostranstvom. Vani je najčešće pružao usluge svih vrsta pomoći u smislu zamjene državnih institucija, radio je sklapanje brakova, izdavanje dokumenata, posjeta osuđenima u zatvoru, ovjera punomoći. Konzularne usluge je pružao u Štokholmu, pa Bern, Brisel, Madrid i Pariz. U Parizu je bio raspoređen 2012. godine, kao savjetnik za konzularne poslove. Jedno vrijeme je bio sam, a kasnije je došao konzularni radnik. Opisuje poslove na način da je prije svega obavljao telefonske razgovore (kad građani zovu ambasadu) sa građanima, 2-3 sata rad sa strankama koje su dolazile po raznim osnovama. Izdavali su u njegovo vrijeme putne listove (nisu mogli izdavati biometrijske pasoše). Putni listovi se građanima izdaju kad nemaju drugu putnu ispravu, u tom slučaju se obraćaju ambasadi da im izda putni list. Najčešće su izdavali građanima koji žele da se vrate u BiH, a nemaju putnu ispravu ili im je istekla, te ne mogu otići u drugu državu u Evropi i dobiju pasoš. U to doba je bilo izdavano 80-100 na nivou godine dana. Ni u jednom imeniku nema broja telefona ambasade, odnosno njegov broj, do broja se moglo doći jedino preko nekih poznanika ili klubova u koje su bili organizovani građani. Nikada nije bio konzul, nego savjetnik za konzularna pitanja, njegov pretpostavljeni je bio ambasador. Ovlašteni potpis je imao jedino ambasador, odnosno osobe koje su ga mijenjale u pojedinim trenucima, imao je i on to ovlaštenje u pojedinim trenucima. Nakon što mu je tužilac prezentirala izjavu¹⁰², svjedok je autorizovao svoj potpis. Tužilac je potom pročitala dio iz iskaza ...“pred kraj 2014. godine kontaktirao me izvjesni Hamidović. Sjećam se da je naglasak bio romski i da me zamolio da dođe u ambasadu, jer je imao problema sa putnim listom...”svjedok je izjavio da sve što piše u izjavi da je tačno. Na upit tužioca potvrđuje da se sjeća da ga je krajem 2014. godine kontaktirao izvjesni Hamidović, dodajući da je imao jako puno razgovora. Na poseban upit predsjednika vijeća, svjedok potvrđuje da se sjeća da je izdao sporni putni list. U tom trenutku je mislio

¹⁰¹ DT 272, Presuda Suda BiH protiv Hamidičević Velida, broj S1 2 K 020473 16 K od 30.11.2016. godine; DT 273, Presuda Suda BiH protiv Hamidičević Velida, broj S1 2 K 020473 17 Kž od 10.03.2017. godine

¹⁰² DT 24, Zapisnik o saslušanju svjedoka Velid Hamidičević, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 04.11.2016. godine

da ga izdaje u skladu sa zakonom. Ne sjeća se koliko je naplatio. Zna da izdavanje putnog lista košta 27 Eura. Nakon što je tužilac pročitala dio iz zapisnika iz istrage gdje svjedok navodi da mu je izvjesni Hamidović ponudio tada 500 Eura da bi mu izdao putni list i da je svjesno prihvatio, svjedok je izjavio da je to tačno.

Pojašnjava da je imao uvid u IDDEA sistem u ambasadi, mogao je ukucati ime i prezime i nije mu trebao više nijedan papir da bi izdao putni list, jer je ulazeći u sistem IDDEA-e imao sliku na pasošu ili ličnoj karti. Kad je ušao i IDDEA-u, ne sjeća se je li imao sliku tog Hamidovića. Potvrđuje da je naplatio 500 Eura za izdavanje putnog lista. Poslije izdavanja putnog lista Hamidoviću, moguće da je isti izdao još nekome. Sjeća se da je nakon ovoga izdao još putnih listova. Potvrđuje kao tačan navod iz istrage da ga Valentino zvao iz Bosne da izda putni list za neku bebu i da će mu se javiti otac. Navodi da bebu nije mogao provjeriti, jer je bila mala, a da je roditelje vjerovatno provjerio. Nakon toga tužilac je ukazala na koliziju, jer je svjedok u istrazi rekao ...“ sjećam se da je došao sa djetetom, djevojčicom i ženom, dali su mi sliku djeteta, ta slika je stvarno odgovarala tom djetetu i ja sam izdao putni list ne provjeravajući ništa u CIPS-u. Oni su mi dali podatke u koje sam ja povjeravao, iskucao putni list, stavio fotografiju, potpisao i ovjerio pečatom Ambasade.za ovu uslugu sam takođe uzeo 500 eura“, nakon čega je potvrdio da je ranije izjavljeno tačno.

Takođe, nakon što je tužilac pročitala dio iskaza „izdavao sam putne listove, upisivao sam lažna imena i prezimena, datume rođenja, matične brojeve nisam upisivao, jer postoji mogućnost da mala djeca nemaju matični broj,... jer su rođena u Francuskoj...ovo sam radio svjesno iz privatnih razloga, imao sam nekih porodičnih problema...“, svjedok je naveo da je to tačno. Pojasnio je da je bilo romske populacije koja je tražila izdavanje putnih listova, bilo je i muških i ženskih, nekad su dolazili sami, nekad više njih. Kontakti su bili u ambasadi i van ambasade, imali su broj telefona vjerovatno. Potvrđuje kao tačan i dio iskaza gdje je naveo da, kad su dolazili bili su po 2-3 u grupi, prije bi me kontaktirali telefonom Valentino odnosno Esad Hamidović koji je dolazio u dva navrata, jednom za kćerku i jednom za sebe. Vezano za punomoć, pojasnio je da se ovjeravala u ambasadi. Ona se ne može slati, može se dati nekoj osobi da može izvaditi dokument u određenom matičnom uredu, tvrdeći da se punomoć daje samo toj osobi koja je došla. U pogledu mjesta izdavanja putnih listova, naveo je da je moguće da je to bilo u ambasadi, ali i van zgrade, napominjući da ima zakonsku mogućnost da to radi van zgrade ambasade, radio je to na aerodromima u nekoj kriznoj situaciji, u klubovima recimo, jer putni list građani koriste za povratak u BiH.

U unakrsnom ispitivanju, na upit branioca Crnovršanina, svjedok je naveo da prilikom davanja izjave nije mogao opisati Valentina, jer mu nije predočena fotografija, niti je to ko od njega tražio. Ne može odgovoriti da li ga je Elvis Salčinović zvao telefonom, dodajući

da je bio veliki broj razgovora i ne sjeća se. Nema podatke koliko Hamidovića živi na području Pariza. Tokom ispitivanja u Tužilaštvu je bio razgovor između njega, tužiteljice i njenih asistenata, bio je prisutan i njegov branilac. Na upit predsjednika vijeća pojašnjava da je ispitivanje vršeno u vidu razgovora. Naglašava da on do 1.9.2014. godine nije ništa potpisivao u Ambasadi. U dodatnom ispitivanju, na pitanje tužioca potvrdio je da su u konkretnom slučaju bila dva različita čovjeka, odnosno dva Hamidovića, od kojih je jedan Valentino.

Uvidom u presudu broj S1 2 K 020473 16 K od 30.11.2016. godine kojom je svjedok oglašen krivim za izvršenje krivičnog djela Zloupotreba položaja ili ovlaštenja iz člana 220. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ BiH (tačka 7.15 izreke), utvrđeno je da je Velid Hamidićević izdao Putni list BiH broj: ... od 19.01.2015. godine na ime Toni Hamidović bez prethodne provjere identiteta i državljanškog statusa podnosioca zahtjeva kao i bez potpune potrebne dokumentacije u kojoj nedostaje dokaz o statusu prethodne važeće putne isprave.

Takođe, tačkom 1 izreke presude optuženi Hamidićević je oglašen krivim jer je u mjesecu decembru 2014. godine, Velid Hamidićević putem telefonske komunikacije dogovorio sa Sabahetom Hamidović da njenoj malodobnoj kćerki Cuculini Hamidović izda Putni list BiH¹⁰³ uz novčanu nadoknadu, svjestan da ista ne posjeduje državljanstvo BiH i time ne ispunjava uslove za izdavanje Putnog lista BiH, pa se dana 24.12.2014. godine Velid Hamidićević sastao sa Sabahetom Hamidović van službenih prostorija Ambasade BiH u Parizu, i tom prilikom joj uručio Putni list BiH od 24.12.2014. godine koji je izdao na ime njene maloljetne kćerke Cuculine Hamidović, a za koji Putni list BiH je tražio i primio novčani iznos od 600 Eura.

Sud je kao utvrđenu činjenicu iz presude Velidu Hamidićeviću preuzeo i činjenicu u pogledu iznosa koji je u svojstvu službenog lica stekao na ime imovinske koristi (10.273,00 KM).

U skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH, pročitana je iskaz Esad Hamidovića koji je na relevantne okolnosti izjavio da je u Parizu upoznao Tonija Hamidovića. Suad iz Ambasade mu je u više navrata pomogao u vezi papira iz Ambasade, a inače se njemu obraćaju svi Romi kada trebaju papire iz Ambasade BiH u Parizu. Suad bi za tu uslugu uzimao i 1.500,00 eura po osobi, a što je bilo u slučaju papira za svjedokovu mladb. kćerku, radilo se o putnom listu. Takav putni list je Suad napravio i za Mandu, Tonijevu ženu, to je bilo

¹⁰³ DT 273, Putni list broj ... na ime Cuculina Hamidović

2014. godine. U sklopu iskaza svjedoka se nalazi i fotoalbum na kojem je pod r.br.3 prepoznao Velida Hamidičevića kao osobu koju je oslovljavao sa „Suad“.

Svjedok Eldin Čengić (vozač Centrotransa) potvrdio je da je Hamidičevića upoznao u Parizu. Navodi da je Hamidičević tražio od njega par puta usluge, u smislu da mu ponese neke poklone kući (parfem, bombonjera, manje svote novca 200-300 Eura u mjesec dana). Dolazili su mu sin, supruga ili zet po to. Hamidičević mu je davao punomoć da on i kolega izvade par rodni listova u BiH kako bi pomogao ljudima u Francuskoj. Ne zna šta je tačno bilo na toj punomoći. Nakon što je tužilac ukazala na koliziju sa iskazom iz istrage, te nakon što je svjedok potvrdio potpis na zapisniku, tužilac je pročitala dio iskaza iz istrage gdje je svjedok izjavio da su uglavnom bili iznosi 300, 600, 700 Eura, koje je Hamidičević slao jednom, eventualno dva puta mjesečno, svjedok je potvrdio da se sjeća i da je davno bilo. Tužilac je potom pročitala dio zapisnika u vezi sa punomoći gdje je svjedok naveo da im se prije otprilike godinu dana Velo obratio sa molbom za neke državljane BiH koji se nalaze u Parizu, da izvadi uvjerenje o državljanstvu i rodne listove za koje im je donio punomoć koja je bila potpisana od strane lica za koja se treba izvaditi i ovjereno od ambasade, na toj punomoći nije pisalo ime osobe kojoj je punomoć data, tako da je on morao upisati svoje ime ili ime osobe koju bi zamolio da podigne ta dokumenta, svjedok je naveo da je to tačno kako piše u zapisniku. Potvrđuje da je pored njega te putne listove vadio i njegov kolega. Slobodan, njegov prijatelj koji živi u Parizu, je to preuzimao (to je bilo u 10-situacija). Listove su predavali Velidu lično, u Parizu.

Svjedok Asim Behaderović je u svom iskazu izjavio da su mu u okviru rada na predmetu prezentirani putni listovi Ambasade BiH u Parizu i glasili su na ime Sabaheta Hamidović i Maddalena Čizmić i odmah je primijetio da na Sabahetinom putnom listu nema matičnog broja, te da se radi o osobama koje su ranije lišavane slobode. Tu je bio i putni list od Cuculine Hamidović (beba), rođene u Švicarskoj, a preko presretnutih razgovora su saznali da je nakon toga prebačena u Njemačku gdje su drugom konzularnom službeniku dali novac za izdavanje putnog lista (cijena se kretala od 300- 400 pa do 1200 Eura). Sabaheta je imala 11 kontakata sa konzulom u Parizu Velidom Hamidičević i putni list je dobila kad su se susreli u nekom kafiću u Parizu za cijenu od 600 Eura.

Tužilac je prezentirala putni list¹⁰⁴ na ime Cuculina Hamidović za koji je svjedok potvrdio da je to ta beba, a radi se o putnom listu oduzetom prilikom pretresa optuženog Tonija Hamidovića. Imao je saznanja i za druge putne listove-na ovaj način su izdati i putni listovi na ime Sandro Hamidović, Toni Hamidović, Maddalena Čizmić i Sabaheta Hamidović. Bio je prisutan pretresu ambasade u Francuskoj. Da bi se dobio putni list potrebna je prijava da je izgubljena putna isprava, popunjen obrazac, uplatnica na iznos od 27 Eura

¹⁰⁴ DT 273, Putni list broj 0022769 na ime Cuculina Hamidović

i služi za povratak u domovinu. Pojašnjava da se za dijete rođeno u Švicarskoj ne izdaje putni list. Konzul je bio spašen u telefonu kod Štrumfete (Fatima Hamidović) pod oznakom „D“ što znači „Dokument.“

Uz navedeno, sud je imao u vidu i presretnute komunikacije¹⁰⁵ u okviru kojih Elvis Salčinović preko Sabahete Salčinović dogovara odlazak u ambasadu kako bi čovjeku predala 500 eura kako bi dobili „izlaznicu“ (putni list) za curicu što je ona i učinila, naglasivši da je morala dati 600, a ne 500 eura, kako je to isti ranije zahtjevao u telefonskim razgovorima.

Takođe, svjedokinja S.S. je u svom iskazu potvrdila da je Luka Hrustić imao nadimak „Esad“, a prezime Hamidović, te da ga ona i poznaje kao Esada, pri čemu je i sam optuženi Luka Hrustić u svom iskazu naveo da je već ranije mijenjao ime iz Marco Alimanović u Luka Hrustić, dok se i u prijedlozima, a zatim i odgovarajućim naredbama za izdavanje posebnih istražnih radnji i u analizi dokaznog materijala¹⁰⁶ Državne agencije za istrage i zaštitu ime Marco Alimanović dovodi u vezu sa osobama Luka Hrustić i Esad Hamidović (dakle, postojale su dvije osobe sa ovim ličnim podacima, jedan je optuženi Luka Hrustić, druga osoba je svjedok čiji iskaz je pročitao u skladu sa članom 273. stav 2. ZKP BiH).

Slijedom navedenog, imajući prije svega u vidu iskaz svjedoka Velida Hamdičevića koji je neposredno svjedočio i nedvojbeno potvrdio iskaz iz istrage u prezentovanim dijelovima, vremenski okvir (da prije 1.9.2014. godine nije ništa potpisivao u ambasadi), koji je pred sudom potvrdio da su mu u Ambasadu dolazila dva Hamidovića (od koji je za jednog sasigurnošću mogao reći da je u pitanju Esad Hamidović), dok je iz naprijed navedenih dokaza utvrđeno da se zapravo radi o Luki Hrustiću, pri čemu je uvidom u pravosnažnu presudu optuženom Hamidičeviću nedvojbeno utvrđeno da je Velid Hamidičević izdao putni list BiH broj: ... od 19.1.2015. godine na ime Toni Hamidović bez prethodne provjere identiteta i državljanškog statusa podnosioca zahtjeva kao i bez potpune potrebne dokumentacije u kojoj nedostaje dokaz o statusu prethodne važeće putne isprave, pri čemu je svjedok potvrdio da je izdavao putne listove, uz opisanu novčanu naknadu, bez prethodnih provjera statusa odnosno identiteta tih osoba u IDDEEA bazi podataka, a što je saglasno i iskazu svjedoka Asima Behaderovića koji je na istovjetan način u okviru svog rada na ovom predmetu pri čemu je prisustvovao i pretresu Amabasade BiH u Francuskoj kada je imao priliku vidjeti putne listove na ime

¹⁰⁵ Konverzacija broj 2065 od 30.11.2014. godine; Konverzacija broj 2736 od 03.12.2014. godine; Konverzacija broj 5446 od 17.12.2014. godine; Konverzacija broj 5506 od 19.12.2014. godine, i dr.

¹⁰⁶ DT 251

Sandro Hamidović, Toni Hamidović, Maddalena Čizmić i Sabaheta Hamidović, kao i putni list bebe Cuculine Hamidović rođene u Švicarskoj, a što je potkrepljeno i presretnutim telefonskim razgovorima, zaključak je suda da su se u radnjama optuženih stekla sva bitna obilježja krivičnih djela za koja ih je oglasio krivim.

Bitna zakonska obilježja krivičnog djela Davanje dara ili drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH za koje je oglasilo krivim optužene Luku Hrustića i Tonija Hamidovića čine: a) davanje ili obećanje dara ili kakve druge koristi; b) dar ili druga korist treba da su učinjeni ili obećani službenoj osobi u vezi sa vršenjem nezakonite službene radnje ili neizvršenjem zakonite službene radnje.

Prije svega, svojstvo svjedoka Hamidičevića koji je i oglašen krivim kao službeno lice u vezi sa predmetnim događajima nesumnjivo je dokazano, o istom se, naime, izjašnjavao i sam svjedok, a ta činjenica je saglasna i ostalim izvedenim dokazima kojima je sud poklonio vjeru.

Da su optuženi Luka Hrustić i Toni Hamidović svjedoku Velidu Hamidičeviću dali dar proizilazi iz samog iskaza svjedoka Hamidičevića, zatim pravosnažne presude kojom je oglašen krivim, te iskaza svjedokinje S.S. i Asima Behaderovića koji u bitnom potvrđuju sve relevantne činjenice. Da se davanje dara odnosilo na neizvršenjem zakonite službene radnje ogleda se u odlučujućoj mjeri u iskazu svjedoka Hamidičevića koji je jasno i nedvojbeno potvrdio odlučne činjenice da nije vršio potrebne provjere u pogledu identiteta lica u odgovarajućim bazama koje su mu bile dostupne, a što nije učinio ni u slučaju maloljetne bebe, kćerke optuženog Elvisa Salčinovića Cuculine Hamidović za koju je izdao sporni putni list, a za što je, između ostalog, i oglašen krivim. Potkrjepa ovakvog nezakonitog postupanja je i sadržajno interpretirana presretnuta komunikacija u pogledu izdavanja putnog lista za 600 eura, dok je stvarna vrijednost istog bila cca. 30 eura. Ovakav obrazac ponašanja svjedoka Hamidičevića u svojstvu ovlaštenog službenog lica u insitucijama BiH primjenjivan je kako u pogledu samih optuženih, tako i članova njihovih porodica, kao i žrtava trgovine ljudima, za što su mu optuženi Luka Hrustić i Toni Hamidović dali dar, iz čega slijedi da su dokazani svi bitni elementi krivičnog djela za koje je vijeće optužene oglasilo krivim.

Tačka 5 - Elvis Salčinović, Toni Hamidović i Kenan Frndić

Tačkom 5 optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović oglašeni su krivim da su na način opisan u tačkama 1-4 Optužnice ostvarili imovinsku korist u materijalnim dobrima i u novcu, pa su kupovinom materijalnih dobara stavili novac u legalne novčane kako bi prikrili njegovo stvarno porijeklo u čemu im je pomogao optuženi Kenan Frndić.

Na ovaj način, optuženi su oglašeni krivim da su počinili krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, a optuženi Kenan Frndić i u vezi sa članom 31. KZ BiH (pomaganje).

Krivično djelo Pranje novca označava svaku aktivnost usmjerenu na prikrivanje nepošteno ili nezakonito stečenih prihoda kroz dopuštene poslove, pretvaranje ilegalno ostvarne dobiti u privredno legalnu koja se može podijeliti u tri faze: faze polaganja novca, faza ležanja novca i faza integrisanja novca kada se ovaj novac miješa sa legalnim novcem. Prema članu 209. stav 1. KZ BiH, Pranje novca predstavlja specifičan vid krivičnog djela prikrivanja, a na što ukazuje činjenica da radnja izvršenja krivičnog djela može biti svaka radnja koja se sastoji u prikrivanju ili puštanju prikrivanja prljavog novca ili imovine. Za postojanje ovog krivičnog djela dovoljno je da izvršilac zna da su novac i imovina stečeni krivičnim djelom.

Danas u teoriji postoji više definicija pranja novca, ali između tih definicija ne postoje suštinske razlike, jer se sve zapravo svode na konstataciju da se pod pranjem novca podrazumijeva postupak usmjeren na prikrivanje nezakonito stečenog prihoda, na način da se prikaže kao da se radi o zakonitoj zaradi. Radi se, dakle, o plasiranju nelegalno stečenog novčanog kapitala koji se nalazi van zakonskog prometa u legalne finansijske tokove, zahvaljujući čemu se s jedne strane, omogućava njegovo korištenje, a s druge strane, time se otežava dokazivanje kriminalne aktivnosti iz koje je proizišao "prljav" novac.

Priljavim novcem se smatra svaki novac koji je stečen krivičnim djelom i sva imovina koja proizlazi iz tog novca, koja bi se, prema važećim zakonskim propisima, trebala oduzeti. Opštepoznato je da krajnji cilj učinilaca velikog broja krivičnih djela jeste upravo sticanje imovinske koristi, te je logično da oni traže i iznalaze različite načine da tako ostvarenu imovinsku korist ne samo prikriju, već i da je koriste kao legalno stečenu imovinu. Načini na koji se nelegalno stečen novac ili imovinska korist ubacuju u legalne finansijske tokove su veoma različiti. Najčešće se to vrši putem banaka i drugih finansijskih organizacija, kao i putem preduzeća ili drugih privrednih subjekata. Pri tome posebnu ulogu imaju tzv. „off shore“ kompanije, osnovane u državama u kojima nije praksa provjeravanje novca koji se ulaže. Često se pranje novca vrši preko sistema „dvostrukih faktura“, odnosno pravljenja paralelnih ili duplih računa, kao i falsifikovanjem dokumentacije, kupovinom određenih proizvoda, skupih nekretnina, preduzeća i sl. Prema procjenama tijela međunarodne zajednice (Europol), količina opranog novca u svijetu doseže vrijednost između 500 biliona i 1,3 triliona eura, što čini 2 do 5% svjetskog porasta domaćeg proizvoda¹⁰⁷.

¹⁰⁷ Babić M., *Krivično djelo Pranje novca*, sudija Suda Bosne i Hercegovine u penziji

Bitna zakonska obilježja krivičnog djela Pranje novca čine: a) porijeklo novca (pribavljen krivičnim djelom), b) raspolaganje takvim novcem, c) novac veće vrijednosti (obzirom na novčani cenzus iz stava 3. u vezi sa stavom 1. i 2. člana 209. KZ BiH za koje je optužene oglasio krivim (u odnosu na optuženog Kenana Frndića, u vezi sa članom 31. KZ BiH).

Na osnovu provedenih dokaza kako je to utvrđeno i u tačkama 1-4 izreke, vijeće je, prije svega utvrdilo da je novac pribavljen krivičnim djelom. Tako su se brojni svjedoci na okolnosti tački 1-4 čije je iskaze vijeće prihvatilo vjerodostojnim, izjašnjavali na okolnost krađa osoba ženskog pola u glavnom gradu Republike Francuske na koje aktivnosti su ih vrbovali optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović čime su ostvarena sva bitna obilježja Međunarodne trgovine ljudima iz člana 186. stav 1. KZ BiH, a u odnosu na optužene Elvisa Salčinovića i Tonija Hamidovića i u skladu sa stavom 2.

Nadalje, optuženi Kenan Frndić je u svom iskazu¹⁰⁸ potvrdio da je za optužene lično iz Francuske, odnosno putem Western Union-a, donosio i podizao veće količine novca (ranije obuhvaćeno prethodnim tačkama), novac su koristili za kupovinu droge, nekretnina, na kocku. Takođe, kupovali su kuće, renovirali „Crvenu kuću“, kupili su stan na Elvisovo ime u ulici Pišće br. 33.

Takođe, u svom iskazu¹⁰⁹ je izjavio da su od novca stečenog krađama u Francuskoj kupovali često skupocjena pmv (Porsche, BMW, Mercedes). Tako se prisjetio situacije kada su Elvis i on otišli u Posušje i odvezli se BMW-om koji je od kupio od Sarajlić Azrudina, tamo su otišli u namjeri da to vozilo zamijene za Mercedesa, razlika je bila u par hiljada eura. Papiri za BMW su glasili na Sarajlić Azrudina, a Mercedes je glasio na ime nekog čovjeka iz Posušja. Sjeća se da je odmah izvršena odjava (to je bilo otprilike u junu 2014. godine). Nakon što je auto objavljen iz Posušja, prebačeno je u ZE-Do Kanton, tačnije na Kenanovu suprugu Frndić Dženitu, a i „po papirima“ kupac je bila njegova supruga Dženita. Pored ove kupoprodaje, skoro sva njihova auta su bila registrovana na druge osobe, najviše na Kenanovu suprugu i oca, ali to nisu bila njihova vozila. Vozila koja su na taj način registrovali Salčinovići i Hamidovići na njegovog oca i suprugu su BMW X5, Mercedes CL, Mercedes E klasa, Audi A6, Audi All road. Pored ovih vozila, posjedovali su i Hummer, Porsche, Mercedes i druga vozila koja su bila registrovani na Marić Venitu, Hamidović Safetu i druge žene. Niko od tih žena nema položen vozački ispit.

¹⁰⁸ DT 14, Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Kenan Frndić, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 28.08.2015. godine

¹⁰⁹ DT 15, Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Kenan Frndić, Tužilaštvo BiH broj: T 20 0 KTO 000 8391 14 od 01.09.2015. godine

Potkrjepa navedenog je i materijalna dokumentacija iz spisa poput kupoprodajnog ugovora za vozilo Hummer¹¹⁰ (kupac Kenan Frndić), zatim prema potvrdi o privremenom oduzimanju predmeta¹¹¹ od Tonija Hamidovića privremeno je oduzeto vozilo marke BMW tip 701 crne boje, broj šasije: WBAKM21030CY70439 sa ključem i Potvrdom o registraciji vozila broj: na ime Mrvoljak Nisveta, reg.oznaka: Takođe, vozilo Audi dobrovoljno je predato od strane Dženite Frndić¹¹² za što joj je izdata potvrda. Vozilo Mercedes CL¹¹³ prethodno privremeno oduzeto je vraćeno tokom postupka vlasnici Farah Halilović (pravosnažno rješenje Suda broj S1 2 K 028556 18 K od 15.05.2019. godine).

Kada je u pitanju kupovina nekretnina, i to zemljišne parcele i stambenog objekta u naselju Crkvice¹¹⁴ ukupne površine 552m², zemljišne parcelu i stambenog objekta – Crvena kuća¹¹⁵ u naselju Lukovo polje ukupne površine 188m², te stana u ulici Kočeva površine 83,78 m² (naselje Pišće) , vijeće je, osim iskaza optuženog Frndića iz istrage, imalo uvid i odgovarajućui materijalnu dokumentaciju te je u konačnici zaključilo da su navedene nekretnine kupljene od“ u inkriminiranom periodu i to od „prljavog“ novca.

Kada je u pitanju nekretnina - zemljišna parcela i stambeni objekat u naselju Crkvice ukupne površine 552 m² vijeće je imalo u vidu i Rješenje Porezne uprave F BiH, Porezna ispostava Zenica broj 13-4/1-15-20-865/2013 od 9.12.2013. godine prema kojem je utvrđena poreska osnovica na promet nekretnina u iznosu od 70.000,00 KM (porez na promet nekretnina u iznosu od 3.500,00 KM).

Takođe, uvidom u notarski obrađen kupoprodajni ugovor¹¹⁶, utvrđeno je da je optuženi Elvis Salčinović navedeni stan kupio dana 15.8.2012. godine od prodavca Hadžić Mirze za kupoprodajnu cijenu od 126.900,00 KM. Takođe, na navedeni iznos obračunata je poreska osnovica rješenjem¹¹⁷ Porezne uprave F BiH, Porezna ispostava Zenica broj 13-

¹¹⁰ DT 335

¹¹¹ Set dokaza, DT 88 (Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta od Toni Hamidović, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 16-04/2-45/15 od 23.06.2015. godine)

¹¹² DT 296, Registrator XVI: kupoprodajni ugovor broj: 0007315, za PMV: Audi A5, između NAS Team kao komisionara i Frndić Dženite kao prodavca vrijednost 20.000,00 KM dobrovoljno predat od strane Denite Frndić Zapisnik-dobrovoljna predaja predmeta pmv Audi-4, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 16-14/2-56/15-EPOP od 29.06.2015. godine; nosilac Frndić Abdulah, prva registracija: 18.06.2015. godine

¹¹³ DT-89: Potvrda o privremenom oduzimanju predmeta od Elvisa Salčinovića, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 16-04/2-47/15 od 23.06.2015. godine, privremeno oduzeto vozilo Mercedes Benz CLK 270 plave boje, reg. Oznaka: E69-A-308, vlasništvo Halilović Farah, podaci iz saobraćajne dozvole broj: AA1828869;

¹¹⁴ Set dokaza DT 206 (kupoprodajni ugovor i dr)

¹¹⁵ DT 208, Rješenje Suda BiH o određivanju privremene mjere, zabrane otuđenja i raspolaganja imovine broj: S1 2 K 017336 15 Krm 28 od 09.07.2015. godine

¹¹⁶ DT 345

¹¹⁷ DT 278

4/1-15-20-265/2012 od 4.9.2012. godine (porez na promet nekretnina u iznosu od 6.345,00 KM).

Na okolnost kupovine zemljišne parcele i kuće u Lukovom polju ukupne površine 188m² vijeće je imalo u vidu i notarski obrađen i ovjeren ugovor¹¹⁸ zaključen između V.S (kupac) i Fuada Zlotrga (prodavac) od 3.6.2014. godine, kao i iskaz svjedoka Fuada Zlotrga koji je u svom iskazu naveo da je prodao trospratnu kuću Vehbiji Salčinoviću za oko 120.000,00 -130.000 KM. U kupoprodajnu cijenu je bio uračunat i auto, Audi A5. Na poseban upit potvrdio je da je bio dogovor da se plati 210.000 KM, te da je u cijenu bio uračunat auto koje je kasnije vratio. Nakon toga tužilac je svjedoku prezentirala zapisnik iz istrage¹¹⁹ te je svjedoku predočila relevantni dio u pogledu činjenice da svjedoku kao kupcu nije dat sav novac zbog čega je bio odustao od prodaje, da bi na kraju na njegov račun bilo uplaćeno 120.000 KM. Ovaj iskaz svjedoka saglasan je i uloženom materijalnom dokazu¹²⁰ – pravosnažnom rješenju Porezne uprave F BiH, Porezna ispostava Zenica broj 13-4/1-15-50-477/2014 o utvrđivanju osnovice za obračun poreza na promet nekretnina u iznosu od 120.000,00 KM (porez na promet nekretnina u iznosu od 6.000,00 KM), na ime naprijed spomenutog kupoprodajnog ugovora od 3.6.2014. godine.

Uz navedeno, vijeće je imalo u vidu i dopis Porezne uprava F BiH Sarajevo broj: 13/09-15-8-68/15/EZ od 26.06.2015.godine uz koji su i dostavljena navedena rješenja, kupoprodajni ugovori i dr. na okolnost prometa nekretnina iz tačke 5. izreke, gdje je navedeno da se optuženi Elvis Salčinović i V.S. u bazama PU FBiH vode kao nezaposlena lica, te nemaju evidentiranih ranijih zaposlenja. Pored navedenog, u nPIS bazi podataka nema evidentiranih primanja po bilo kom osnovu, niti su evidentirani kao odgovorno lice ili vlasnici poslovnih subjekata na dan 25.6.2015. godine.

Uz navedeno, vijeće je imalo u vidu i nalaz Emira Sokočevića, analitičara iz SIPA-e, koji je obrađivao podatke Western Union-a za ovaj predmet¹²¹, koji se precizno izjasnio da iznos novca primljen od strane optuženih putem WU iznosi 1.559.552,37 Eura, pa se iz ovog dokaza (uz naprijed cijenjene dokaze) izvodi zaključak u pogledu raspolaganja „prljavim“ novcem, ali istovremeno i u pogledu visine novčanog cenzusa u pogledu iznosa „oprانog“ novca kao elementom krivičnog djela Pranja novca iz stava 3. člana 209. KZ BiH.

¹¹⁸ DT 207

¹¹⁹ DT 48, Zapisnik o saslušanju svjedoka Fuad Zlotrg, Ministarstvo sigurnosti, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 16-04/2-92/15 od 02.07.2015. godine

¹²⁰ DT 206, set dokaza

¹²¹ DT 205

Iskaze optuženog Kenana Frndića iz istrage, iskaz svjedoka Emira Sokočevića te navedenu materijalnu dokumentaciju, vijeće je prihvatilo vjerodostojnim, međusobno saglasnim dokazima, te je na osnovu istih izvelo zaključak da su optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović raspolagali novcem stečenim izvršenjem krivičnog djela (priljavim novcem), u čemu im je pomogao optuženi Kenan Frndić, te su tako, u cilju prikrivanja stvarnog porijekla novca, novac stečen krađama od strane žrtava trgovine ljudima stavili u legalne tokove, na način da su kupovali vozila i nekretnine sporne navedene u činjeničnom opisu tačke 5. izreke presude, pri čemu isti nisu imali evidentirana legalna primanja odnosno zakonito pokriće svojih novčanih tokova po bilo kom osnovu niti je odbrana dostavila Sudu dokaze u prilog tome.

Krivnja optuženih (direktni umišljaj)

Imajući u vidu okolnosti izvršenja krivičnih djela i opisane konkretne radnje optuženih u tačkama 1-5 izreke presude, Sud zaključuje da su optuženi izvršenje navedenih krivičnih djela preduzeli sa direktnim umišljajem kao oblikom vinosti. Vrsta krivičnih djela, lični motivi, načini izvršenja pojedinačnih radnji i vremenski kontinuitet potvrđuju ovakav zaključak Suda. Ne postoji ni jedna činjenica ili okolnost koja bi upućivala na zaključak da su krivična djela počinjena sa nekim drugim oblikom vinosti, niti je odbrana na to ukazivala. Stoga, Sud nalazi da su optuženi u vrijeme izvršenja krivičnog djela bili sposobni za rasuđivanje i u mogućnosti da shvate i razumiju značaj svojih radnji, kao i da su potpuno sposobni da donose odluke i da shvate njihov značaj.

Tako u odnosu na optužene Elvisa Salčinovića, Tonija Hamidovića i Kenana Frndića, Sud zaključuje da su optuženi svjesni da su u namjeri tj. u cilju sticanja protivpravne imovinske koristi, optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović vrbovali osobe ženskog pola na vršenje krađa u Republici Francuskoj i da im tako stečen novac dostavljaju, a da je optuženi Kenan Frndić tako stečen novac im donosio u BiH, zatim nalazio lica za preuzimanje istog putem WU-a, te prevezio optužene i žrtve trgovine ljudima u Francusku i vraćao nazad u BiH, te im u tu svrhu „završavao papire“, kao i da su optuženi Toni Hamidović i Luka Hrustić svjesno dali dar ovlaštenom službenom licu u institucijama BiH kako ne bi isti izvršio zakonitu službenu radnju provjere statusa odnosno identiteta u IDDEEA bazi podataka BiH, a optuženi Luka Hrustić i učinio dar službenom licu u organima RS u okviru svog službenog ovlašćenja ili u vezi sa svojim službenim ovlašćenjem izvrši službenu radnju koju ne bi smjelo izvršiti, optuženi Božidar Trišić zahtijevao i primio dar da u okviru svog službenog ovlašćenja ili u vezi sa svojim službenim ovlašćenjem izvrši službenu radnju koju ne bi smjelo izvršiti, kao i da su optuženi Elvis Salčinović i Toni Hamidović svjesni priljavog novca, te svjesni da tako pribavljeni novac potiče iz izvršenja krivičnog djela Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH svjesno stavljali u legalne tokove kupujući nekretnine i vozila navedene u tački 5. izreke presude, u čemu

im je pomogao optuženi Kenan Frndić, što su i htjeli, iz čega proizlazi da su postupali sa direktnim umišljajem.

Odluka o kazni

Kako je za krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. KZ BiH propisana kazna zatvora od najmanje pet godina, a za radnje iz stava 2. najmanje deset godina, to znači da se učinitelj može kazniti kaznom zatvora u trajanju od pet do dvadeset godina (član 42. stav 1. KZ BiH), pokušaj učinjenja ovog krivičnog djela je kažnjiv.¹²² Takođe, s obzirom na propisanu kaznu, pripremanje ovog krivičnog djela je kažnjivo.¹²³

Postojanje saizvršilaštva, podstrekavanja i pomaganja pri učinjenju krivičnog djela - Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. KZ BiH, procjenjuje se i za njih kažnjava u skladu sa općim odredbama o saučesništvu (članovi 29-32. KZ BiH).

Za krivično djelo Primanje mita iz člana 351. KZ RS, zakonom je propisana kazna zatvora u trajanju od dvije do deset godina, a za krivično djelo Davanje mita iz člana 352. KZ RS i Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. KZ BiH propisana je kazna zatvora u trajanju od 6 mjeseci do 5 godina.

Cijeneći konkretne radnje izvršenja krivičnih djela od strane optuženih, stepen krivice, njihove pojedinačne uloge i doprinos u izvršenju krivičnih djela, te količinu kriminalne aktivnosti optuženih u radnjama izvršenja krivičnog djela, a imajući u vidu opšta pravila o odmjeravanju kazne iz člana 48. KZ BiH, Sud je optuženom: Elvisu Salčinoviću za krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, utvrdio kaznu zatvora u trajanju 10 (deset) godina, a za krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, kaznu zatvora u trajanju od 3 (tri) godine, te je primjenom odredbe člana 53. stav 2. tačka b) KZ BiH osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina; optuženom Toniju Hamidoviću za krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. i 2. KZ BiH, utvrdio kaznu zatvora u trajanju 10 (deset) godina, za krivično djelo Davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, a za krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine, te je primjenom odredbe člana 53. stav 2. tačka b) KZ BiH osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 12 (dvanaest) godina; optuženom Kenanu Frndiću za krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 1. KZ

¹²² Prema članu 26. stav 1. KZ BiH, kažnjiv je pokušaj krivičnog djela za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna.

¹²³ Članom 248. KZ BiH propisano je kažnjavanje onoga ko nabavi ili pripremi sredstva ili ukloni prepreke ili preduzme kakvu drugu radnju koja stvara uvjete za neposredno učinjenje, ali nije dio učinjenja krivičnog djela propisanog zakonom BiH za koje se može izreći kazna zatvora tri godine ili teža kazna.

BiH, utvrdio kaznu zatvora u trajanju 4 (četiri) godine i 6 (šest) mjeseci, a za krivično djelo Pranje novca iz člana 209. stav 3. u vezi stava 1. i 2. KZ BiH, u vezi sa članom 31. KZ BiH kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, te je primjenom odredbe člana 53. stav 2. tačka b) KZ BiH osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 5 (pet) godina. Istovremeno, na osnovu člana 41. i 46. KZ BiH, optuženom je izrečena kao sporedna novčana kazna u iznosu od 10.000,00 KM koju je optuženi dužan platiti u roku od 30 (trideset) dana od dana pravosnažnosti ove presude; optuženom Luki Hrustiću za krivično djelo davanje dara i drugih oblika koristi iz člana 218. stav 1. KZ BiH sud je utvrdio kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine, a za krivično djelo Davanje mita iz člana 352. KZ RS, kaznu zatvora u trajanju od 1 (jedne) godine i 2 (dva) mjeseca, te je primjenom odredbe člana 53. stav 2. tačka b) KZ BiH osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine; optuženog Božidaru Trišiću, za krivično djelo Primanje mita iz člana 351. KZ RS osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od 2 (dvije) godine; na osnovu člana 41. i 46. KZ BiH optuženom se izriče novčana kazna kao sporedna u iznosu od 5.000,00 KM koju je dužan platiti u roku od 30 dana od dana pravosnažnosti ove presude.

U skladu sa članom 56. KZ BiH, optuženima Elvisu Salčinoviću, Toniju Hamidoviću, Kenanu Frndiću i Luki Hrustiću u izrečenu kaznu zatvora uračunato je vrijeme koje su proveli u pritvoru kako je izrekom precizirano.

Od olakšavajućih okolnosti na strani optuženih Luke Hrustića i Božidara Trišića sud je cijenio njihovu raniju neosuđivanost, na strani optuženog Trišića i porodične prilike imajući u vidu zdravstveno stanje njegove supruge, te korektrno držanje pred sudom i redovno odzaivanje pretresima, na strani optuženog Elvisa Salčinovića porodičnost, korektrno držanje tokom postupka i redovno odazivanje pretresima, na strani optuženog Kenana Frndića porodičnost i lične prilike, kao i da ga je za krivično djelo Pranja novca oglasio krivim u skladu sa članom 31. KZ BiH (kao pomagača) u odnosu na koji osnov zakon propisuje blaže kažnjavanje; na strani optuženog Tonija Hamidovića sud nije našao olakšavajuće okolnosti. Od otežavajućih okolnosti sud je imao u vidu raniju osuđivanost optuženih Elvisa Salčinovića, Tonija Hamidovića i Kenana Frndića, dok otežavajuće okolnosti na strani optuženih Luek Hrustića i Božidara Trišića sud nije našao.

Sud cijeni da su izrečene kazne adekvatne težini krivičnog djela i stepenu krivnje optuženih, kao i broju krivičnopravnih radnji koje su optuženi preduzeli i da će se istima ostvariti svrha kažnjavanja, kao sa aspekta specijalne, tako i sa aspekta generalne prevencije.

Oduzimanje imovinske koristi, mjere sigurnosti i troškovi krivičnog postupka

Sud je oduzeo imovinsku korist od optuženih Elvisa Salčinovića i Tonija Hamidovića, rukovodeći se, prije svega, zakonskom imperativnom odredbom da niko ne može zadržati imovinsku korist, prihod, profit ili drugu korist iz imovinske koristi pribavljenu krivičnim djelom.

Imajući u vidu da je na osnovu svih provedenih dokaza, posmatranih pojedinačno i u njihovoj međusobnoj povezanosti, utvrđeno počinjenje krivičnih djela kojima je ostvarena imovinska korist, vijeće je našlo da su u konkretnom slučaju ispunjeni uslovi za njeno oduzimanje.

U tom smislu, iskoristivši zakonsku mogućnost predviđenu odredbom člana 394. ZKP BiH, vijeće je imovinsku korist utvrdilo po slobodnoj ocjeni, jer je zaključilo da bi njeno utvrđivanje na bilo koji drugi način bilo povezano sa nesrazmjernim teškoćama, kada se ima u vidu broj optuženih lica, njihove uloge u okviru grupe koje imaju nesumnjiv uticaj na visinu pribavljene koristi, kao i brojnost radnji za koje je utvrđeno da je preduzeo svaki od optuženih posebno.

Kod odabira ovakvog načina utvrđivanja imovinske koristi, vijeće je imalo u vidu činjenicu da je vještak ekonomske struke Ranko Batinić, prilikom izrade nalaza i mišljenja, nije decidno razgraničio prijem novca po osnovu Wester Union-a u odnosu na optužene pojedinačno.

S tim u vezi, vijeće je uvažavajući istaknute okolnosti konkretnog slučaja, kod utvrđivanja visine pribavljene koristi, kao relevantne i određujući kriterije, prihvatilo iskaz svjedoka Emira Sokočevića, analitičara iz SIPA-e, koji je obrađivao podatke Western Union-a za ovaj predmet, precizno se izjašnjavajući da iznos novca primljen od strane optuženih zasigurno iznosi 1.559.552,37 Eura. Cijeneci pojedinačne doprinose, sud je na osnovu člana 110. i 111. KZ BiH, od optuženih Elvisa Salčinovića i Tonija Hamidovića oduzeo imovinsku korist pribavljenu izvršenjem krivičnog djela - novac u iznosu od po 389.888,092 Eura koji iznos su optuženi dužni uplatiti u korist budžeta BiH u roku od 30 (trideset) dana od dana pravosnažnosti presude, po srednjem kursu CB BiH važećem na dan uplate.

Takođe, kako je izrekom precizirano, Sud je donio odluku i u pogledu mjere sigurnosti oduzimanja predmeta rukovodeći se odredbama člana 69. stav 1. tačka d) KZ BiH, a u vezi sa članom 74. stav 1. i 2. KZ BiH, cijeneći da se radi o predmetima koji su na bilo koji način, u cjelini ili djelimično, upotrijebljeni ili su bili namijenjeni da budu upotrijebljeni za počinjenje krivičnog djela ili koji su nastali počinjenjem krivičnog djela.

Na osnovu člana 188. stav 1. ZKP BiH, optuženi Elvis Salčinović, Toni Hamidović, Kenan Frndić, Luka Hrustić i Božidar Trišić se obavezuju da nadoknade troškove krivičnog postupka o čijoj visini će Sud, u skladu sa članom 186. stav 2. ZKP BiH, odlučiti posebnim rješenjem po pribavljanju potrebnih podataka.

II. Oslobađajući dio

Tačka 2 optužnice - optuženi Nedeljko Dakić

U skladu sa članom 284. tačka a) ZKP BiH, optuženi Nedeljko Dakić, oslobođen je od optužbi da je radnjama opisanim u tački 2 optužnice počinio krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 4. KZ BiH i krivično djelo Davanje mita iz člana 352. stav 1. KZ RS.

Naime, potvrđenom optužnicom optuženom Dakiću je stavljeno na teret izvršenje krivičnog djela Organizovani kriminal u vezi sa krivičnim djelom Međunarodna trgovina ljudima i Davanje mita. Sud je naprijed iznio razloge za izmjenu pravne kvalifikacije u pogledu krivičnog djela organizovanog kriminala u odnosu na sve optužene.

Takođe, kada je u pitanju djelo međunarodne trgovine ljudima u odnosu na optuženog Dakića, u optužnici je izostalo navođenje radnji izvršenja konkretno ovog optuženog u okviru tog djela, imajući u vidu radnje koje zakon propisuje kao bitne elemente ovog krivičnog djela a o čemu je detaljno bilo riječi u okviru naslova: međunarodna trgovina ljudima - pravni izvori i elementi krivičnog djela, a kada je u pitanju krivično djelo davanje mita, vijeće je našlo da je potvrđena optužnica u konkretnom slučaju bila manjkava u pogledu bitnih elemenata koje je optuženom nedeljku dakiću stavljeno na teret i za koje mu se i sudilo. naime, u konkretnom je izostalo navođenje radnje davanja mita odnosno kome u institucijama RS, u kojem svojstvu i u kojem iznosu optuženi Dakić koristeći se pozanstvima u opštinama i drugim institucijama daje novac za potrebe vađenja vozačkih dozvola i drugih ličnih dokumenata optuženih i članova njihove porodice po ubrzanoj proceduri, zbog čega je Sud u pogledu ovog optuženog donio presudu kojom se optuženi oslobađa optužbe.

Odluka o troškovima

Na osnovu odredbe člana 189. stav 1. ZKP BiH, troškovi krivičnog postupka iz člana člana 185. stava 2. tačke a. do f. ovog zakona, kao i nužni izdaci optuženog Dakića i nužni izdaci i nagrada branioca padaju na teret budžetskih sredstava.

ZAPISNIČAR

Sanida Vahida-Ramić

**PREDSJEDNIK VIJEĆA
SUDIJA**

Izo Tankić

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Protiv ove presude dozvoljena je žalba Apelacionom vijeću ovog Suda u roku od 15 dana od dana prijema iste.